

Venäjän Kieli-oppi.

Matth. Ulander'in

toimittama.

Suomenos.

Hinta: 1 marka 80 p.

Benäjän Kieli=oppi.

Matth. Afiauder'in

toimittama.

Suomenos.

Venäjän Kieli-oppi.

Matth. Alexander'in

toimittama.

Suomenos.

Helsingissä, 1864.

J. C. Frenckellin ja Pojan luona.

1894-1895

1894-1895

Imprimatur: C. R. Lindberg.

1894-1895

Esipuhe.

Se ilahuttava suostumus, jolla tämä oppi-kirja on vastaanotettu ja käytetty, on nyt, sittenkuin tarwis on waatinut uutta painosta, kehoittanut meitä tekemään kirjaa opetukselle maamme koululaitoksissa niin kelpaavaisiksi kuin mahdollista. Ei syyttä ole moitittu molempia edellisiä painoksia, että oppi sanain korosta niissä oli poisheitetty, ja tällä nuhteella on ollut syy siihen sitä enemmän, kuin wenäjän kieli on niin mainio koron suhteen, että tätä äänilakia vastaan tehty wirhe enemmän loukkaa Wenäläisen korvaa, kuin taitutus-muotoin wäärin käyttäminen. Tämä puute on nykyisessä painoksessa tullut autetuksi siten, että olemme hynnä sanain taitutus-muotoin kanssa antaneet ne tärkeimmät ja yhteisimmät säännöt koron tilasta. Wenäläisten kielinielkain tarpeellisten teosten puutteessa, joista ei lukaan ole vielä tarkkaan ja täydellisesti tutkinut korfo-oppia, empä mekään ole olleet tilaisuudessa antamaan sääntöjä tästä merkillisestä ääni-alkesta sillä täydellisyhydellä, kuin asian tarkeys waatisi.

Oppi tehdiöstä, joka sananluolla on sekä kaikkein tärkein että moninaisten taitutus-muotoin kautta Wenäjän- niinkuin muissakin kielissä wasta-alkawaisille kaikkein selasotkuisin, on sitten ollut lähimmän tutkimisen taroituksena. Tässä sananluolassa on useampi temppu muukalaiselle waikealla tietämään ja siihen tottumaan. Sellaiset owat ensiksikin itse taitutus-muodot, sitten koron muuttuwainen tila ja viimeiseksi vielä sellaisten päätteitten ("muotoin") käyttäminen, joilla wenäjän kieli osoittaa eri-eroituksia tehdiön merkinnöissä. Mitä ensimmäiseen eli tehdiöin käytemään tulee, olemme me laskaamatta pitäneet jo ennen seuratun aikomuksemme, että ennen asettaa sääntöjä tehdiöllisten taitutus-muotoin synnylle, kuin käytemä-osoituksilla opettaa alkawaisia taituttamaan tehdiöitä; mutta kuin olemme ottaneet tälle asialle perustukseksi toisen miehen tieteellisen kessinnön, pidämme me welwollisuutenamme puhua jotakuta tämän perustuksen synnystä ja kelowollisuudesta. Herra waltanenuos J. Grot tarkasti sen suuren tärkeyden ja merkityksen, joka nykyisen eli tulewan ajan 3 oliolla on, synnyttäessä tehdiöllisiä taitutus-muotoja. Kieliopillisessa jatkeessa "Wenäläisen Lukemiston Sana-kirjaan"

(Helsingissä 1848) herra Grot julkaisi ajatuksensa tästä. Ja kuin hän paitfi tätä on kirjoittamista kielio pillisistä teokfistansa wenäjän kielen muoto-opisfa hywätahtoisesti ilmoittanut meille feuraufset tehdiffö-opin tutfinnoistanfa, olemma me näiden johdosta, ja fiitä, mitä hän jo tätä ennen on esitellyt, ottaneet perustufkufi tehdifföllisten taiwutus-muotoin synnylle kaffi kielio pillistä alkumuotoa, jotka owat: nimitapa ja monikon 3 olio nykhyisessä eli tulewasfa ajassa, joista kaiffi muut taiwutus-muodot, pitäen waari säämmöistä niin hywin kirjainten keskinäiselle fuhteelle toinen toiseensa, kuin myös niiden muuttumiselle, sekä tarkastaen tehdifföllisen rungon fuhdetta päätteesen, woivat niin selwällä ja täydellifellä tawalla synthä, että ainoastansa joku harwa tehdiffö löyhy, joka eroaa yhteijistä säämmöistä. Meidän ajatufsemme fiitä wälttämättömyhdestä, että hynä nimitapaa pitää monikon 3 oliota nykhyisessä eli tulewasfa ajassa tärkeimpänä kaikista taiwutus-muodoista, on paitfi fiitä saanut wakawuuden ei wähemmin fiitä yhtäwertaisuudesta, jonka suomen kieli fiinä tarjoaa, että tehdiffön taipuminen hywin kewenee, kuin otetaan monikon 3 olio nykhyisessä ajassa kielio pillisefi alkumuodofi, kuin fiitä läheijestä yhteydestä, jossa nimitapa ja monikon 3 olio wisjisä tarfoitufsesfa owat toinen toiseensa. Nimitawasfa on nimittäin waiikutufsen käfitys määräämättöminimissä muodosfa, koska mainittu käfitys tässä tawasfa ei kuulu johonkufhun esineesen (alufseen), joka waiikutufsen matkaansaattaa. Monikon 3 oliossa sanotaan kyllä waiikutufsen fuhteesta alufseen; mutta tämä alus, waikka useasti kyllä määrätty, woipi kuitenkin useasti olla ihan määräämätöin, koska fiitä esim. ruotfin kielesä sanotaan määräämättömällä fianimellä: man (niinkuin: man läfer, man skrifwer), jota juuri wenäjän kielesä sanotaan monikon 3 oliolla (читатель, пишеть). Niinkuin käfitysten selitys tapahtuu yhteijestä ykfytyiseen, määräämättömästä määrättyyn, samoin woipi tehdifföllisten taiwutus-muotoin synthä pitää muuttuneena monikosta ykfyfföön, ja etenkin 3. oliosta muihin olioihin, koska 3 olion päätteellä woipi sanoa niin hywin määräämätöintä kuin määrättyä alusta. Tämä olkoon sanottu 3 olion monikko-päätteen foweliaisuudesta fyanuyttämään muiden olioin päätteitä. Mitä fitten korfo-oppiin tehdifföllisissä taiwutus-muodoisfa tulee, olemma me herra Grot'in kirjoittamain aineitten awulla olleet tilaisuudessa antamaan tästä opista täydellifempitä sääntöjä, kuin mitä prantätyisissä wenäläisissä kielio pillisissä teokfisfa eteentulee, ja osoitamme herra Grotille welwollisimman kiitollisuutemme fiitä, mitä me niin hywin tässä kuin edellämainitusfa fuhteessa olemme tulleet tietämään hänen hywätahtoisista ilmoitufjistansa ja esitykfesämme käyttämään. Niin kutfutuin muotoin merkityksen wenäläisissä tehdifföissä, joita, paitfi suomen kieltä, ei löydy muisfa uudemmissa kielissä ja fentähden niitä käyttäessä

ovat raskas loukkauskiwi muukalaiselle, kunnes hän on kerinnyt saada tähdellisesti käytöllisen kerheyden wenäjän kielessä, olemma me kokeneet tehdä selwemmäksi ja helpommasti ymmärrettäväksi, kuin opetuskirjamme wanhemmissa painoksissa eteentulee.

Uudistus muototapain muissa osissa ei ole niin tärkeä kuin oppi tehdä uudesta, waan vähenee ainoastansa muutamiin lisäykseen ja parannuksiin. Sanain johto-osissa on tullut lisäksi moniaita lisäyksiä, kuuluvia tehdikön runkoon ja päätteeseen. Lause-oppi on jäänyt entiselleen.

Helsingissä, heinäkuussa 1850.

M. A.

Suomentajan muistutus.

Tässä ensimmäisessä suomalaisessa painoksessa on tehty se muutos ruotsalaisesta painoksesta, että korfo-oppi, joka viimeainitusja painoksessa eteentulee sanain taitutus-muotoin kanssa, on tykkänään erotettu niistä ja tekee wiidennen luokan. Syyksi tähän muutokseen on nähty se, että, kuin sanain taitutus-muodot itsestäänä ovat jo waikcat, ei kowin paljon rasittaa wasta-alkawaisen muistia lukeissa yht'aikaa niinhyyin sanain taitutus-muotoja, kuin korfo-oppia.

Lyhennettyin sanain selitys.

- Eroav., eroavaisuus.
 esim., esimerkiksi.
 j.ku, joku.
 j. m. m., ja monta muuta.
 j. n. e., ja niin edespäin.
 menn. aika, mennyt aika.
 miesp., miespuoli.
 monist.m., monistelu=muoto.
 muist., muistutus.
 naisp., naispuoli.
 nyk. aika, nykyinen aika.
 päät. m., päätetty muoto.
 päätthm. m., päätthmätöin muoto.
 suvut., suvutoin.
 tulew. aika, tulewa aika.
 wert.m., wertoma-määrä.
 hliwert. m., hliwertainen määrä.
 h. m., huna muita.
-

Sisältö.

Johdatus §§ 1, 2	Sivu 1.
----------------------------	------------

Ensimmäinen Osa.

Sana-opista.

I. Luokka.

Oppi sanain oikeasta äänneestä §§ 3—8.

1 Luku. Oppi sanain oikeasta äänneestä kirjainten suhteen	1.
2 Luku. Oppi sanain oikeasta äänneestä koron suhteen	3.

II. Luokka.

Oppi sanain oikeasta kirjoittamisesta §§ 9—10. 3.

III. Luokka.

Oppi sanain taiputtamisesta §§ 11—66.

Johdatus	4.
1 Luku. Nimisana	6.
2 Luku. Laatusana	18.
Lisä molempiin ensimmäisiin Lukuihin. Laskusanat	
3 Luku. Sianimi	29.
4 Luku. Tehdikkö	32.
5 Luku. Laatusana	62.
6 Luku. Määräsana	63.
7 Luku. Esisana	65.
8 Luku. Sidesana	67.
9 Luku. Kiihtösana	68.

IV. Luokka.

Oppi sanain synnystä §§ 67—76.

Johdatus	68.
1 Luku. Nimisana	70.
2 Luku. Laatusana	73.
3 Luku. Sianimi	75.
4 Luku. Tehdikkö	75.
5 Luku. Määräsana	78.

V. Luokka.

Oppi sanain korosta §§ 77—92.

Toinen Osa.

Lause-opista.

Johdatus §§ 93,94	90.
-----------------------------	-----

I. Luokka.

Oppi lauseen paljaista osista ja niiden keskinäisestä suhteesta §§ 95—98.

1 Luku. Alus	91.
2 Luku. Yhdyttin	92.
3 Luku. Maina	92.

II. Luokka.

Oppi lauseen määräyksistä §§ 99—103.

1 Luku. Nimisanan määräykset	93.
2 Luku. Tehdikkön määräykset	97.
3 Luku. Määräykset siivusioilla ja esisanoilla	99.

III. Luokka.

Oppi useamman lauseen keskinäisestä suhteesta §§ 104—107.

1 Luku. Yhennetyistä lauseista	113.
2 Luku. Päälauseesta	114.
3 Luku. Svrjälauseista	114.

IV. Luokka.

Oppi sanain ja lauseitten järjestyksestä §§ 108—111.

1 Luku. Sanain järjestyksestä paljaisfa lauseisfa	117.
2 Luku. Yhdistettyin lauseitten järjestyksestä	119.

Wenäjän Kieli-oppi.

Sohdatus.

§ 1. Kieli-oppi (Грамматика) näyttää ja ilmoittaa ne säännöt, joiden mukaan kieltä puhutaan ja kirjoitetaan.

§ 2. Kieli-opista esitellään:

1. Sana-opista. Sana on äänen sävel, jolla ihminen ilmoittaa tunteensa ja käsityksensä.
2. Lause-opista. Lause on useimmilla sanoilla sanottu ajatus.

Ensimmäinen Osa.

Sana-opista.

§ 3. Sana-oppi jakautuu viiteen osaan, jotka ovat:

1. Oppi sanain oikeasta äänneestä.
2. Oppi sanain oikeasta kirjoittamisesta.
3. Oppi sanain taiwuttamisesta.
4. Oppi sanain synnystä.
5. Oppi sanain korosta.

I. Luokka.

Oppi sanain oikeasta äänneestä.

§ 4. Äänne-opista esitellään:

1. Kuinka sanat äännetään eli puhutaan kirjainten suhteen.
Muist. Kirjain on kirjassa käytettävä merkki, joka puheessa vastaa erinäistä ääntä.
2. Kuinka sanat puhutaan koron (tonhöjd) suhteen.

1. Luku.

Oppi sanain oikeasta äänneestä kirjainten suhteen (orthoëpi, oikein-lukeminen, правописание.)

§ 5. Wenäjän kielesjä on seuraawaista 35 kirjainta:

Nimitys.		Äänne.	Nimitys.		Äänne.
А а	а	а	С с	es	s
Б б	be	b	Т т	te	t
В в	wе	w (f)	У у	u	u
Г г	ge	g (h)	Ф ф	eff	f
Д д	de	d	Х х	ha	
Е е	e	e (je, jo)	Ц ц	tse	ts
Ж ж	ſhe		Ч ч	tſhe	
З з	ſe		Ш ш	ſcha	
И и	iſhe	i	Щ щ	ſchtſcha	
І і	i	i	Ъ ъ	jerr	
Й й	iſhe s'krattoj	j	Ы ы	jeri	
К к	ka	k	Ь ь	jer'	
Л л	ell	l	Ъ ъ	jat'	(e, je)
М м	em	m	Э э	e	e
Н н	em	n	Ю ю	ju	ju
О о	o	o	Я я	ja	ja (je)
П п	pe	p	Ө ө	fe	f
Р р	err	r			

Kirjainten jaſo.

§ 6. Kirjaimet jaetaan kolmeen oſaan, jotka ovat:

1. Ääntiöt (гласныя буквы, oma-ääniset): а, е, и, і, о, у, ы, ъ, э, ю, я.

2. Kerakkeet (согласныя буквы, mhytä-ääniset): б, в, г, д, ж, з, к, л, м, н, п, р, с, т, ф, х, ц, ч, ш, щ, ө.

3. Puoli-ääntiöt (полугласныя буквы, puoli-ääniset): ъ, й, ь. Muist. Ääntivistä ovat: а, і, о, у, и, э, yſi-äänisiä (единогласныя б.); mutta e, ы, ъ, ю, я, ovat kaksi-äänisiä (двугласныя б.).

§ 7. Nämä mainitut erilajia kirjaimet jaetaan vielä kowiin (твёрдыя б.), pehmeihin (мягкія б.) ja keweihin (шлвыныя б.).

Kowat ääntiöt ovat: а, о, у, ы, ъ.

Pehmeät ääntiöt ovat: я, е, ю, и, ь, й.

Ei kowa eikä pehmeä ole: ъ.

Kowat kerakkeet ovat: п, ф, к, х, т, ш, с, ө.

Pehmeät kerakkeet ovat: б, в, г, д, ж, з.

Keweät kerakkeet ovat: л, м, н, р.

Muist. Moniaat kowat kerakkeet ovat yhdistetyt (сложныя б.) niinkuin: ц kirjaimista те, ч kirjaimista тш, ш kirjaimista штш.

2. Luku.

§ 8.oppi sanain oikeasta äänneestä koron suhteen (слогодарение).

Muist. Korso on äänen korottaminen jossakussa monitavuijen sanan tavussa, esim. дава́тъ, antaa. Korso merkitään pilkuilla (') eli (´), jotta tässä käytetään eroituksetta. (Koron säännöistä puhutaan viidemesjässä luokassa.)

II. Luokka.

oppi sanain oikeasta kirjoittamisesta.

§ 9. Dikein kirjoittamisen opissa (orthographia, правописание) näytetään, kuinka sanat kirjoitetaan oikeilla kirjaimillaansa.

Ulkonäkönsä ovat kirjaimet:

1. Suuria (прописныя б.), niinkuin: А, Б, Д.
2. Pieniä (строчныя б.), niinkuin: а, б, д.

§ 10. Kirjainten käyttämisestä.

1. Suuret kirjaimet käytetään:

- a) Joka lauseen, lausejakson ja wärsyn alussa.
- b) Ihmisten ja esineitten ominaisten nimien alussa (nomina propria) niinkuin: Пе́тръ, Pefka; Москва́, Moskuwa.
- c) Sellaisten sanain alussa, jotka merkitsewät korkeampia olennoita ja korke-arwoisia ihmisiä, niinkuin: Богъ, Zumala; Императоръ, Keisari.

2. Muissa tapauksissa käytetään pienet kirjaimet.

Muutoin ovat kirjainten käyttämisestä kirjasssa waariin otettawat seuraawaiset säännöt:

A. Ääntiöt.

1. Sanan alussa woipi olla mikä ääntiö-hyvänsä, paitsi ъ, esim. а́рша, harppu; е́ль, kuusi; а́ро, ijes; вѣ́тъ, syövä.

2. Ääntiön edellä ei millonkaan kirjoiteta и, harwoin ъ, waan tawallisesti i, esim. сі́е (ei снѣ), tämä; до́брые, hywät.

3. I kirjaimen jälestä ei millonkaan kirjoiteta ъ. Jos siis tämä kirjain tulisi olemaan i:n jälestä, muutetaan se и:ksi, esim. Мари́н (ei Мари́ъ), Marialle.

B. Kerakkeet.

1. Kaikki kerakkeet eiwät suwaitse jälestänsä kaikkia ääntiöitä.

Miin kirjoitetaan г, к, х, ж, ч, ш, щ:n jälestä aina и, ei millonkaan ъ.

г, к, х, ж, ч, ш, щ, и:и " " а " я.

г, к, х, ж, ч, ш, щ, и:и " " у " ю.

г, к, х:и " " о " е.

ж, ч, ш, щ, и:и " tawallisesti e, harwoin o.

Muist. Ääntiö в woipi olla kaikkein kerakkeitten jälestä. Ж, ч, ш, щ, п:n jälestä kirjoitetaan tavallisesti о, jos tällä ääntiöllä on korso, niinkuin: жора, ашма; плечо, olkapää; хорошо, hyvä; шлокоъ, lipiä.

2. Kerakkeita б, в, м, п, ф seuraa tavallisesti у waan ei ю. Mutta jos ю tuliji seuraamaan näitä kerakkeita, niin pannaan kirjain л kerakkeen ja ääntiön ю:n välille, esim. люб-л-ю, rakastan; топ-л-ю, lämmitän; лов-л-ю, pyyhän.

3. Kowat kerakkeet к, т, н, х, ф, с, ш yhdistetään mieluisemmasti kowiin, ja pehmeät г, д, б, в, з, ж pehmeihin. Esim. сп, зб, шп, жб, j. n. e. niinkuin sanoissa: спать, maata; зданіе, pyhäys; жбанъ, puu-tuoppi.

4. Keweät kerakkeet л, м, н, р woivat yhdistyä kaikkiin kerakkeihin, niinkuin: ср, зр, тн, дн, бл, пл. Esim. ераду, rinnattain; зрътъ, nähä.

C. Puoli-ääntiöt.

1. Ei yksikään sana pääty kerakkeella. Jos siis viimeinen kirjain sanassa tuliji olemaan joku kerake, niin liitetään siihen joku puoli-ääntiöstä ъ eli ь, esim. домъ (ei дом), huone; быть (ei быт), olla.

2. Kerakkeitten г, к, х:n jälestä ei millonkaan kirjoiteta ъ, waan aina ь, esim. снръъ, lumi; вькъ, vuosifata; горохъ, herne.

Muist. Tästä näkyy ett'ei puoli-ääntiöt koskaan ole sanan alussa; eikä ъ ja ь voi olla ääntiön jälestä.

III. Luokka.

Oppi sanain taiwuttamisesta.

Sohdatus.

§ 11. Oppi sanain taiwuttamisesta (muoto-oppi, измѣненіе словъ) oppettaa sanain laatua ja taiwuttamista.

Kaikki mitä puhutaan, woipi erottaa lauseihin. Joka lauseessa on kolme osaa: 1. Alus, josta jotain puhutaan; 2. Mainе, jota mainitaan eli puhutaan aluksesta, ja 3. Yhdytin, joka yhdistää aluksen maineen kanssa. Esim. hewonen on suuri; tässä on hewonen alus, suuri on maine ja on on yhdytin. Warsinaiset osat lauseessa ovat: alus ja maine, ja nämä ovat lauseen aine eli sisällыs. Ne sanat, jotka käytetään aluksena ja maineena, kutsutaan sisällыs-sanoiksi (lausejanoiksi); kaikki muut kutsutaan muotojanoiksi (määräysjanoiksi).

Lausejanoat ovat monta lajia.

1. Alusjanoat ovat: a) Nimijana ja b) Sianimi.

2. Mainesjanoat ovat: a) Laatusjana, b) Tehdikkö ja c) Laatusapa.

Muotojanoat ovat: a) Määräsjana, b) Esijana, c) Sidesjana ja d) Rihtosjana.

Tämän suhteen jaetaan sanat useampaan luokkaan (partes orationis). Sanan-luokalla ymmärretään kokoonpano kaikista sanoista, jotka ovat samaa lajia.

§ 12. Wenäjän kielessä on yhdeksän sananluokkaa:

1. **Nimisana** (substantivum, имя существительное) on nimi ei ainoastaan aistimien, vaan myös ajatuksen jokaiselle esineelle. (Käytetään alusfanana ja vastaa kysymykseen: kuka eli mikä?). Esim. человекъ, ihminen; домъ, huone; камень, kivi; вода, wesi; вѣчность, iankaikkisuus; старость, wanhuus.

2. **Laatusana** (adjectivum, имя прилагательное) merkitsee esineellä olewaa omaisuutta. (Käytetään mainesfanana ilman yhdytisfanatta). Esim. красивый, punanen; большой, suuri.

Muist. Laske sanat (numeralia, имена числительныя), jotka merkitsevät esineitten lukumäärää ja järjestystä, eivät tee erinäistä sananluokkaa, mutta ovat osittain nimisanoja, osittain laatusanoja, ja käytetään lauseessa määräys-tahi muutosanoina.

3. **Sianimi** (pronomen, мѣстоимѣніе) on sellainen sana, joka on nimisanan asemessa, esim. я, minä; ты, sinä; онъ, она, онó, hän.

4. **Tehdikkö** (verbum, глаголь) on sana, joka ilmoittaa tilaa (ilman wai- kutusta), toimitusta eli waiikutusta ja waiikutuksen vastaanottamista. (Käy- tetään mainesfanana yhdyttimen kanssa). Esim. сидѣть, istua; читатъ, lukea.

5. **Laatutapa** (participium, причастіе) on tehdiköstä johdatettu laa- tusana ja merkitsee sen tilaa eli waiikutusta, esim. стоящій, seisowa (joka seisoo); поющій, laulawa (joka laulaa); наказанный, rangaistu.

6. **Määräsanana** (adverbium, нарѣчіе) määrää lähemmin omaisuut- ta, toimitusta j. m. m., esim. очень веселый, hywin iloinen; вчера уѣхалъ, hän reisuji eilen.

7. **Esifana** (præpositio, предлогъ) merkitsee lauseessa nimisanaan (ja sianimien) suhdetta toisiin nimisanoihin (ja sianimiin) ja pannaan niiden edelle, esim. отецъ сидитъ въ саду, isä istuu puutarhasa; книга лежитъ на столѣ, kirja on pöydällä.

8. **Sidesana** (conjunctio, союзъ) määrää suhdetta kokonaisien lau- seiden eli niiden osien välillä, esim. и, ja; или, eli; ибо, sillä.

9. **Kiihtosanat** (interjectio, междомѣтіе) ovat kaikenlaisia lau- seesen pantuja sanoja ilman yhdistyksettä muihin sanoihin, esim. увы, woi! бѣда, ah woi!

§ 13. Sanat, joita woipi taiputtaa, kutsutaan taipuiksi, ne sitä vastaan, joita ei woi taiputtaa, kutsutaan taipumattomiksi. Taipuwai- set sanat ovat: nimi-, laatu- ja laskefanana, sianimi, tehdikkö, laatutapa ja muutamats määräsanats. Muut sananluokat ovat taipumattomat ja kut- sutaan sanukkaitsi (partiklar).

1:nen Luku.

Nimisana.

Sako.

§ 14. Nimisana on joko itseperäinen (concretum) eli ajatuk-
sellinen (abstractum).

Itseperäinen (имя существенное) on se nimisana, joka osoittaa esi-
neen, jonka me aistimissamme huomaitsemme, esim. лошадь, hevonen;
городъ, kaupunki.

Ajatuksellinen (имя отвлеченное) on se nimisana, joka osoittaa omai-
suutta eli laatuisuutta, itsensä katseltua, esim. добродѣтель, aivu; честь,
kunnia; святость, pyhyys.

Itseperäinen nimisana on vielä joko ominainen tai yhteinen.

Ominainen nimisana (nomen proprium, имя сущ. собственное)
osoittaa erinäistä esinettä, esim. Карлъ, Kaarle; Россія, Venäjänmaa.

Yhteinen (nom. appellativum, имя сущ. нарицательное) osoittaa
yhteistä esinettä, koko sukua, esim. рѣка, joki; звѣрь, eläin.

§ 15. Nimisanassa on waariin otettava: 1. Luku (numerus, число),
2. Sia (casus, падежь), 3. Suku (genus, родъ) ja 4. Sioitelma (de-
clinatio, склонение).

1. Luku.

§ 16. Luku, joka tietää antaa esineitten määrän, on kahjalainen:

1. Yksikkö (singularis, единственное число) kuin puhutaan yhdes-
tä esineestä, esim. стулъ, tuoli; книга, kirja.

2. Monikko (pluralis, множественное число) kuin puhutaan useam-
masta esineestä, esim. стулья, tuolit; книги, kirjat.

Muist. Useimmilla nimisanoilla ovat nämä molemmat luvut. Kuitenkin löytyy
moniaita, jotka käytetään ainoastaan yhdesä luvussa, esim. yksikössä золото, kulta;
старость, vanhuus; monikossa сани, reki; дрова, halot. Edelliset kutsutaan yksiki-
sanoiksi ja jälkimäiset monikkosanoiksi.

2. Sia.

§ 17. Siat ovat nimisanain sellaiset vaiheet, jotka näyttävät näi-
den suhdetta toisiin sanoihin samassa lauseessa. Niitä on venäjän kielessä
seitsemän kumparesjakan luvussa.

1. Nimentö (nominativus, именительный падежь) nimittää esineen
(olion eli asian), joka on lauseen aluksena (subjekt), kysymyksellä: kuka
eli mikä? esim. отецъ, isä; мальчикъ читаетъ, poika lukee.

2. Omanto (genitivus, родительный падежь) tietää antaa esineen
niinkuin jonkun omistajana, kysymyksellä: kenen? esim. отца, isän; но-
жикъ мальчика, pojan veitsi.

3. Annanto (dativus, дательный п.) tietää antaa sen, kelle mitä annetaan, kysymyksellä: kelle, mille? esim. отцѣ, isälle; дать мѣльчику, antaa pojalle.

4. Rohdanto (accusativus, винительный п.) merkitsee esineen (koh-teen, objekt), joka toimitukselta vastaan ottaa waitutuksen ja vastaa kysymykseen: ketä eli mitä? esim. люблю отцѣ, minä rakastan isää; учу мѣльчика, minä opetan poikaa.

5. Huudanto (vocativus, звательный п.) käytetään silloin kuin ketä puhutellaan eli kutsutaan, esim. отче, isä! Господи, Herrra! мѣльчикъ, читай! poika, lue!

6. Keinonto (instrumentalis, творительный п.) tietää antaa, että esine on toimitukselle aseeksi eli keinoksi, ja vastaa kysymykseen: millä, minkä kautta, millä keinoin! esim. бить пѣлкою, lyödä kepillä; писать перомъ, kirjoittaa pännällä.

7. Esintö (præpositionalis, предложный п.) käytetään aina esisanan kanssa (josta sen on nimifin) kysymyksellä: missä, mistä, j. n. e.?, esim. въ городѣ, kaupungissa; гулять въ саду, kävellä puutarhasa; говорить о мѣльчикѣ, puhua pojasta.

Muist. Mäännitetyistä sioista kutsutaan nimentö ja huudanto suorasioiksi (casus recti, прямые падежи) ja kaikki muut sivusioiksi (casus obliqui, косвенные падежи).

3. Suku.

§ 18. Esineitten suku on kolmen kaltainen: mies=tahi urospuolinen (masculinum, мужеский родъ), nais=tahi naaraspuolinen (femininum, женский родъ) ja suwutoin (neutrum, средний родъ).

Muist. Paiti tätä kytty venäjän kielessä sanoja, joita käytetään sekä miespuolisessa että naispuolisessa suvussa. Ne kutsutaan yhteisiksi (communis, общия).

Suku tunnetaan osittain sanan merkityksestä, osittain sen päätteestä yksikön nimennöissä.

Merkityksen suhteen ovat:

1. Miespuolia, kaikki ne sanat, jotka merkitsevät miesten nimiä ja wirkoja, niillä olloon päätteenä mikä hywänjä, niinkuin: Пётръ, Pekka; князь, ruhtina; слуга, palvelija; дядя, setä; Михайло, Mikko.

2. Naispuolia, kaikki ne sanat, jotka merkitsevät waimoin nimiä ja toimituksia, esim. Анна, Anni; княгиня, ruhtinatar; служанка, piika; Елисаветъ, Piisa; Юдиль, Suuditti; камеръ-юнгферъ, kammarineitsy.

Päätteen suhteen ovat:

1. Miespuolia, kaikki ne sanat, joilla yksikön nimennöissä on päätteenä: ѣ, и, esim. слонъ, elehwantti; сапай, liiteri.

2. Naispuolia melkein kaikki ne sanat, joilla on päätteenä: a eli я, esim. рыба, kala; шя, laula.

Muist. 1. Joko mies- tai naispuolia ovat ne sanat, joilla on päätteenä: ъ. Miespuolilla on yksikön omannosja pääte я, mutta naispuolilla и, esim. корабль, корабля, miesp. laiva; крепость, крепости, naisp. linna.

Muist. 2. Kaikki nimisanat päätteillä: знь, сть, жь, чь, шь, ovat naispuolia.

3. Suvuttomia ovat ne, joiden pääte on: о, е ja мя, esim. окно, ikkuna; поле, keto; время, aika.

Muist. 1. Nuorten eläinten nimet päätteillä: а ja я ovat suvuttomia.

Muist. 2. Yhteiset (communia) päättyvät tavallisesti päätteillä: а, я ja о. esim. ханжа, ulkofullattu; бранько, riitelijä.

4. Sioitelma.

§ 19. Sioitelmaaksi kutsutaan sanain päätteenvaihos sioisja ja suvuisja.

Nimisanat sioitellaan eli taitutetaan viiden sioitelman mukaan. Ensimmäisen jälkeen menevät miespuolet päätteillä: ъ, и, ъ; toisen jälkeen suvuttomat päätteillä: о, е; kolmannen jälkeen naispuolet päätteillä: а, я; neljännen jälkeen naispuolet päätteillä: ъ, ja viidennen jälkeen suvuttomat päätteillä: мя.

§ 20. Edeltäpäin valmistamaiset muistutukset.

1. Kaikki siat saadaan yksikön nimennöstä siten, että viimeinen kirjain vaihetetaan. Jos siis yksikön nimentö päättyy kovanalla kirjaimella (katso § 7), niin saavat kaikki muut siat kovan päätteen, mutta jos pääte yksikön nimennöissä on pehmeä, niin saavat kaikki muut siat pehmeän päätteen. Tässä on yhtäkaikki muistettava mitä edeltäpäin on sanottu § 10 A. 3. B. 1.

2. Sanoilla, jotka merkitsevät eläviä olentoja, on kohdannosja ja omannosja yhdenlainen pääte; mutta sanat, jotka merkitsevät hengettömiä kappaleita, päättyvät kohdannosja samoin, kuin nimennöissäkin. Tämä tapahtuu monikossa joka viiden sioitelman kanssa, vaan yksikössä ainoastaan ensimmäisen eli miespuolisen sioitelman kanssa.

3. Huudanto on melkein aina yhdenlainen nimennön kanssa.

§ 21. Sioitelma-Taulu.

	1. Sioitelma. Miespuolet.	2. Sioit. Suvuttomat.	3. Sioit. Naispuolet.	4. Sioit. Naispuolet.	5. Sioit. Suvuttomat.
	Yksikkö.				
Nim.	ъ й ь	о е (ie)	а я	ь	мя
Om.	а я я	а я	ы н	и	мени
Ann.	у ю ю	у ю	ѣ ѣ	и	мени
Kohb.	Kuin Nim. eli Om.	о е (ie)	у ю	ь	мя
Suub.		Kuin	Nimentö.		мя
Kein.	омъ емъ емъ	омъ емъ	ою ею	ію	менемъ
Еf.	ѣ ѣ ѣ	ѣ ѣ (и)	ѣ ѣ	и	мени
	Monikko.				
Nim.	ы н и	а я	ы н	и	мена
Om.	овъ евъ ей	ѣ ѣ ей (іі)	ѣ ѣ	ей	менѣ
Ann.	амъ ямъ ямъ	амъ ямъ	амъ ямъ	ямъ	менамъ
Kohb.	Kuin Nim. eli Om.	а я	Kuin eli	Nim. Om.	мена
Suub.	Kuin	и-	мен-	тö.	мена
Kein.	ами ями ями	ами ями	ами ями	ями	менами
Еf.	ахъ яхъ яхъ	ахъ яхъ	ахъ яхъ	яхъ	менахъ

Muist. 1. Suvuttomilla -ie on yksikön esinönsä ja naispuolilla -ia on yksikön annannosja ja esinönsä päätte in i:n asemessa, ja monikon omannosja iй ей:n ja ь:n asemessa (§. 10. A. 3. C. muist. mukaan), esim. мнѣnie, ajatus, yksikön esintö мнѣ-ни, monikon om. мнѣній; ліня, wiiva, yksikön ann. ja esint. ліня, monikon om. ліній.

Muist. 2. Naispuolet päätteellä я toisen edellä olewan ääntien kanssa, päätyvät monikon om. й:lla ей:n asemessa, esim. свая, waja, свай, еіа свайей.

§. 22. Sioitelman Näytteet.

1:nen Sioitelma.

Yksikkö.

Nim.	слон-ъ	кушак-ъ	лакё-й	сарá-й
	elehwantti	wyb	lakeja	liitleri, waja
Om.	слон-á	кушак-á	лакё-я	сарá-я
Ann.	слон-ý	кушак-ý	лакё-ю	сарá-ю

Колд.	слон-а́	куша́к-ъ	лакé-я	сара́-й
Сууд.	слон-ъ	куша́к-ъ	лакé-й	сара́-й
Кейн.	слон-о́мъ	куша́к-о́мъ	лакé-емъ	сара́-емъ
Ес. (о)	слон-ѣ	куша́к-ѣ	лакé-ѣ	сара́-ѣ

Monikko.

Nim.	слон-ы́	куша́к-и́	лакé-и	сара́-и
Om.	слон-о́въ	куша́к-о́въ	лакé-евъ	сара́-евъ
Ann.	слон-а́мъ	куша́к-а́мъ	лакé-ямъ	сара́-ямъ
Колд.	слон-о́въ	куша́к-и́	лакé-евъ	сара́-и
Сууд.	слон-ы́	куша́к-и́	лакé-и	сара́-и
Кейн.	слон-а́ми	куша́к-а́ми	лакé-ями	сара́-ями
Ес. (о)	слон-а́хъ	куша́к-а́хъ	лакé-яхъ	сара́-яхъ

Uksikko.

Monikko.

Uksikko.

Monikko.

Nim.	зрѣтел-ь katsoja	зрѣтел-и	луч-ь säde	луч-и́
Om.	зрѣтел-я	зрѣтел-ей	луч-а́	луч-ей́
Ann.	зрѣтел-ю	зрѣтел-ямъ	луч-у́	луч-а́мъ
Колд.	зрѣтел-я	зрѣтел-ей	луч-ь	луч-и́
Сууд.	зрѣтел-ь	зрѣтел-и	луч-ь	луч-и́
Кейн.	зрѣтел-емъ	зрѣтел-ями	луч-емъ	луч-а́ми
Ес. (о)	зрѣтел-ѣ	зрѣтел-яхъ	луч-ѣ	луч-а́хъ

Z:nen Siotielma.

Uksikko.

Nim.	зѣркал-о peisti	мо́р-е meri	лиц-ѣ kasvot	мнѣни-е ajatus
Om.	зѣркал-а	мо́р-я	лиц-а́	мнѣни-я
Ann.	зѣркал-у	мо́р-ю	лиц-у́	мнѣни-ю
Колд.	зѣркал-о	мо́р-е	лиц-ѣ	мнѣни-е
Сууд.	зѣркал-о	мо́р-е	лиц-ѣ	мнѣни-е
Кейн.	зѣркал-омъ	мо́р-емъ	лиц-емъ	мнѣни-емъ
Ес. (о)	зѣркал-ѣ	мо́р-ѣ	лиц-ѣ	мнѣни-и

Monikko.

Nim.	зеркал-а́	мор-я́	лиц-а	мнѣни-я
Om.	зеркал-ъ	мор-ей́	лиц-ъ	мнѣни-й
Ann.	зеркал-а́мъ	мор-я́мъ	лиц-а́мъ	мнѣни-ямъ
Колд.	зеркал-а́	мор-я́	лиц-а	мнѣни-я
Сууд.	зеркал-а́	мор-я́	лиц-а	мнѣни-я
Кейн.	зеркал-а́ми	мор-я́ми	лиц-а́ми	мнѣни-ями
Ес. (о)	зеркал-а́хъ	мор-я́хъ	лиц-а́хъ	мнѣни-яхъ

3:mas Siwitelma.

	Ukiffö.	Monikko.	Ukiffö.	Monikko.
Nim.	жен-á waino	жен-ы	труб-á torwi	труб-ы
Om.	жен-ы	женъ	труб-ы	труб-ъ
Ann.	жен-ъ	жен-амъ	труб-ъ	труб-амъ
Kohd.	жен-ý	жен-ъ	труб-ý	труб-ы
Suud.	жен-á	жен-ы	труб-á	труб-ы
Kein.	жен-óю	жен-ами	труб-óю	труб-ами
Es. (o)	жен-ъ	жен-ахъ	труб-ъ	труб-ахъ

Ukiffö.

Nim.	княгін-я kuštinar	пұл-я luoti	лїні-я witiwa	ше-я šauša
Om.	княгін-и	пұл-и	лїні-и	ше-и
Ann.	княгін-ъ	пұл-ъ	лїні-и	ше-ъ
Kohd.	княгін-ю	пұл-ю	лїні-ю	ше-ю
Suud.	княгін-я	пұл-я	лїні-я	ше-я
Kein.	княгін-ею	пұл-ею	лїні-ею	ше-ею
Es. (o)	княгін-ъ	пұл-ъ	лїні-и	ше-ъ

Monikko.

Nim.	княгін-и	пұл-и	лїні-и	ше-и
Om.	княгін-ъ	пұл-ъ	лїні-й	ше-й
Ann.	княгін-амъ	пұл-ямъ	лїні-ямъ	ше-ямъ
Kohd.	княгін-ъ	пұл-и	лїні-и	ше-и
Suud.	княгін-и	пұл-и	лїні-и	ше-и
Kein.	княгін-ями	пұл-ями	лїні-ями	ше-ями
Es. (o)	княгін-яхъ	пұл-яхъ	лїні-яхъ	ше-яхъ

4:jas Siwitelma.

	Ukiffö.	Monikko.	Ukiffö.	Monikko.
Nim.	сельд-ъ šilli	сельд-и	крѣпост-ъ šinna	крѣпост-и
Om.	сельд-и	сельд-ей	крѣпост-и	крѣпост-ей
Ann.	сельд-и	сельд-ямъ	крѣпост-и	крѣпост-ямъ
Kohd.	сельд-ъ	сельд-ей	крѣпост-ъ	крѣпост-и
Suud.	сельд-ъ	сельд-и	крѣпост-ъ	крѣпост-и
Kein.	сельд-ію	сельд-ями	крѣпост-ію	крѣпост-ями
Es. (o)	сельд-и	сельд-яхъ	крѣпост-и	крѣпост-яхъ

5:des Sioitelma.

	Yksikö.	Monikko.
Mim.	врѣм-я, аѣа	врѣм-енá
Om.	врѣм-ени	врѣм-ѣнѣ
Ann.	врѣм-ени	врѣм-енáмѣ
Kohb.	врѣм-я	врѣм-енá
Huud.	врѣм-я	врѣм-енá
Kein.	врѣм-енемѣ	врѣм-енáми
Esj.	(o)врѣм-ени	врѣм-енáхѣ

Muistutuksia Sioitelmissa.

I.

Ääntiöt e ja o jätetään pois.

Moniaissa sanoissa, jotka kuuluvat ensimäiseen sioitelmaan ja päättyvät päätteillä: екѣ, окѣ, ецѣ, енѣ, joko pois jätetään e ja o loppupäätteistä, tahti muutetaan kirjaimiin ѣ ja ѥ, kaikissa niissä sioissa, jotka eivät ole yhdenlaiset yksikön nimennön kanssa, nimittäin:

1. e ja o häviää tykkäänään, jos niiden edellä oleva kerake ej ole л, esim. ключѣкѣ, koukkuinen, omanto ключка; замѣкѣ, lukko, omanto замка; отѣцѣ, isä, omanto отца; каменѣ, kivi, omanto камня.

Muist. Tämä tapahtuu myöskin sanoissa toisilla päätteillä, esim. багорѣ, puoskaha, багра; лобѣ, otsa, лба; орѣлѣ, kotka, орла; осѣлѣ, aasi, ослá; овѣсѣ, kaura, овса; сонѣ, uni, сна, j. m. m. ja naispuolet ложѣ, лжи, wale; рождѣ, ржи, ruis, j. n. e., mutta nämä pitävät o:n yksikön keinomossa.

2. Jos päätteitten edellä on joku kerakkeista л, н, р, niin e muutetaan ѣ:ksi, niinkuin: стрѣл-ѣ-цѣ, kyttä, omanto стрѣл-ѣ-ца; васил-ѣ-кѣ, ruiskukka, omanto васил-ѣ-ка; кон-ѣ-кѣ, luistin, omanto кон-ѣ-ка; хор-ѣ-кѣ, hisleri, omanto хор-ѣ-ка.

Muist. 1. Niin on левѣ, jaloreuha, льва; лёдѣ, jää, льда; лёнѣ pellavaa, льна.

Muist. 2. Moniaat sanat pitävät e:n kuitenkin vaihtamatta, esim. бѣглецѣ, karkulainen, бѣглеца; подлѣцѣ, selmi, подлѣца, j. n. e.

3. Jos ääntiö on päätteitten екѣ ja ецѣ:n edellä, niin e vaihetetaan ѥ:ksi, esim. бо-ѣ-цѣ, sotia, omanto бо-ѥ-ца; опѣ-е-кѣ, parfittu wafikannahka, omanto опѣ-ѥ-ка; samoin on за-я-цѣ eli за-е-цѣ, jänis, omanto за-ѥ-ца.

Muist. Samalla tavalla muuttavat sanat: наѣмѣ, hyyri, omanto найма, ja заѣмѣ, laina, omanto займа.

II.

Ääntiöt e ja o pannaan väliin.

Sanoissa päätteillä o ja e toisen sioitelman mukaan ja päätteillä a ja я kolmannen sioitelman mukaan, joilla yksikön nimennössä on loppupäätteiden edellä useampi kerake, pannaan monikon omannossa viimeisen kerakkeen edelle e tahti o, seuraawaisien sääntöjen mukaan:

1. Jos joku sanan viimeisistä keräffeista on г, к, х, niin pannaan o wäliin, esim. тру́бка, piippu, monikon om. тру́б-о-кѣ; стекло́, lasi, стѣк-о-ль; кúхня, syöffi, кúх-о-нь.

Muist. Jos näiden keräffein edellä on: ж, ч, ш, niin pannaan e wäliin, esim. кру́жка, ruuffu, кру́ж-е-кѣ; бо́чка, tynöri, бо́ч-е-кѣ, чашка, suppi, ча́ш-е-кѣ.

2. Jos sanan viimeiset keräffeet eivät ole: г, к, х, mutta joku toi- nen, pannaan e wäliin, esim. со́сна, petäjä, monikon om. со́е-е-нѣ; землѧ́, maa, зем-ѣ-ль; се́рдце, sydän, серд-ѣ-цѣ.

Muist. Jos sanan viimeinen keräffe on: в, д, т, niin ei panna minkäänlaista ääntiötä, esim. бритва, partaveitsi, бритвѣ; буква, kirjain, буквѣ; изба́, tupa, избѣ; оде́жда, riihi, оде́ж-лѣ; ведро́, ämpäri, ведрѣ; ребро́, sylkisin, ребрѣ.

3. Jos ь таhti й on viimeisen keräffeen edellä, niin ne vaihetetaan e:ffi, esim. де́н-ь-га, raha, monikon om. де́н-е-гѣ; ко́л-ь-це́, sorinus, ко́л-е-цѣ; копе́-й-ка, kopeeffa, копе́-е-кѣ.

§. 23. Poikkeeminen Sioitelmista.

1:nen Sioitelma.

1. Nsikon omanto ja esintö päättyvät jokapäiväisessä puheessa päätteillä у ja ю, esim. са́харѣ, sokuri, om. са́хару; ча́й, teelehdet, om. ча́ю; на мосту́, sillalla; въ полку́, rykimentissä; въ саду́, puutarhasa.

Muist. Esimnössä tavataan tämä päätte esisanain въ ja на:n jälestä, kuin sitä ei seuraakaan joku toinen nimijana, esim. въ отпуеку́, wirta-wapaudessa; на острову́, saarella; mutta sitä vastaan въ отпуеку́ товаро́в, tawaroita lähettäisä; на островѣ́ Родосѣ́ Rodus saarella. Korke on tässä aina viimeisen tawun ý:lla таhti ю́:lla.

2. Suudannossa on monilla sanoilla päätteenä е, ю, и, niinkuin: Богѣ́, Jumala, Бо́же; Исусѣ́ Христосѣ́, Jesus Kristus, Исусе́ Христѣ́; отѣцѣ́, isä, отче; Господѣ́, Herra (Jumala), Госпо́ди.

3. Monikon nimennössä on:

a) Pääte á (korolla) moniaissa sanoissa, niinkuin: бе́регѣ́, ranta, бе-регá; бокѣ́, syrjä, бока́; глазѣ́, silmä, глаза́.

Muist. Vielä on á sanoilla: ве́черѣ́, iltä; го́мосѣ́, ääni; го́родѣ́, kaupunki; ко́локолѣ́, kello; ко́робѣ́, waji; лу́гѣ́, niitto; лѣвѣ́, metsä; по́варѣ́, koffi; по́гребѣ́, kellari; по́логѣ́, uubin; ро́гѣ́, sarwi; рукавѣ́, hiha; стóрожѣ́, wahti; тѣремѣ́, wintti-kammari; тѣтеревѣ́, tetvi; хлѣвѣ́, nawetta; хо́лодѣ́, passanen; шѣленѣ́, siima; ja muutamaiset sanat päätteillä ерѣ́, орѣ́, коротта, niinkuin: ма́стерѣ́, mestari; до́кторѣ́, tohtori; профе́ссорѣ́, professori.

b) Pääte ѡ́ on seuraawaisilla: братѣ́, weli, бра́тья; брусьѣ́, palkki, бру́сья; клинѣ́, telkin, кли́нья; ко́лосѣ́, tähkä, ко́лосья́.

Muist. Vielä on ѡ́: батогѣ́, kerri, батогья́ ja батогѡ́; кло́кѣ́, turssi, кло́чья; ко́лѣ́, waaja, ко́лья; ко́мѣ́, möhtäle; ко́ньлѣ́, karlas; крю́кѣ́, haka, крю́чья ja крю́ки; кусѣ́, pala; ло́скутѣ́, tilffi; лубѣ́, kuori, по́лосѣ́, jalas; прутѣ́, witsa; сту́лѣ́, tuoli.

e) Pääte *я* (forolla) ja *и* on seuraawaisilla: вѣксель, vaihjeteli; лікарь, lääkäri; писарь, kirjoittaja; якорь, ankuri; wielä on: аптекарь, apteekari; егерь, jääkäri; учитель, opettaja.

4. Monikon omannosja on:

a) Pääte *ъ*, niin että se päättyy samoin kuin yksikön nimentökin, seuraawaisissa sanoissa: аршинъ, arssiina; глазъ, silmä; солдатъ, sotamies.

Muist. Wielä on *ъ*: алтынъ, alttina (kolmen kopeekan raha); гренадёръ, grenatieri; драгунъ, rakuuna; пудъ, ruuta; разъ, kerta; рекрутъ, rekruutti; сапогъ, saapas; Түрокъ, Turkkilainen; цыганъ, mustalainen; человекъ, ihminen (muutoin käyttämätöin monikossa); чулокъ, sukka. — Сана волосъ, hius, on monikon omannosja волосъ.

b) Pääte *ей* on kaikilla sanoilla, jotka päättyvät *жъ*, *чъ*, *шъ*, *щъ*:lla, esim. падѣжъ, sia, падежѣй; плащъ, wiitta, плащѣй.

c) Kaikki sanat, joilla monikon nimennoässä on *ья*, saawat monikon omannosja *евъ*, esim. братъ, weli, братѣя, братевъ, katso näyte 1.

Peräti poikkeewaisia owat:

1. Sanat, joilla on päätteinä: анинъ, янинъ ja яринъ, saawat monikossa ане, яне, яре, ja taiputetaan 2:sen näytteen mukaan.

2. Kuorten eläinten nimillä, joilla on loppupääte: енокъ, ei ole monikkoa wenäjän kielessä, waan ne lainaawat tämän luuvun slawonin kielestä ja päättyvät *ята*:lla, katso 3:mas näyte.

3. Kuinka sanat: Господь, Herrä (Zumala); Христосъ, Kristus; соседъ, naapuri, ja путь, matka, taiputetaan, katso näytteet 4—6.

4. Сана другъ, ystävä, on monikossa друзья, друзѣй; князь, ruhtina, князья, ей; кумъ, kummi, кумовья, вѣй; сватъ, ruhemies, сваты, объ, ja сватовья, вѣй; сынъ, poika, сыны, объ ja сыновья, вѣй; шуринъ, waimon weli, шурья, бевъ ja зять, wäwy, on зяти, ей, зятья, зятьевъ, ja зятевя, зятевѣй, ja taiputetaan 7:nen näytteen mukaan.

5. Господинъ, herrä; баринъ, herrä; хозяинъ, isäntä, owat monikossa Господя, бারা, хозяева, ja taiputetaan kuin suwuttomat päätteellä o, 8:nen ja 9:nen näytteen mukaan.

6. Kaksinkertainen monikko kaksinkertaisella merkityksellä on seuraawaisilla: хлѣбъ, monikko хлѣбы, leiwät ja хлѣба, wiljat; цвѣтъ, monikko цвѣты, kukat ja цвѣта, wärit; образъ, monikko образы, kuvat ja образа, Zumalan kuvat; листь, monikko листы, paperilehdet ja листья, бевъ, kaswinlehdet; мужъ, monikko мужи, ей, miehет, мужья, ей, naineet miehет; зубъ, monikko зuby, hampraat, зubyя, piit; мѣхъ, monikko мѣхи, palkeet, мѣха, nahkat.

7. Sanat päätteellä *ей*, niinkuin: муравѣй, muurainen, соловѣй, ilo-sintu, taiputetaan 10:nen näytteen mukaan.

2:nen Sioitelma.

1. Monikon nimennösfä on pääte ъя seuraavaisilla sanoilla: звенó, lenkki; крылó, siipi; перó, pännä; полѣно, halko; помелó, pinnuuta; шило, naakali.

2. Monikon nimennösfä on и ja omannosfa ть moniailla sanoilla päätteellä: ко, ilman korotta; mutta jos korfo on viimeisellä tavulla, on niillä и ja omannosfa овъ, niinkuin: яблоко, ruu-omena, monikko яблоки, кѣ; вѣко, silmänlouma, monikko вѣки, вѣкъ; очко, kortinsilmä, monikko очки, óвъ.

3. Suurenmuksanat päätteellä ще saawat monikon nimennösfä и ja omannosfa ей; mutta pienennuksanat päätteellä це saawat ы, евъ, есим. дѣтице, suuri lapsi, дѣтници, ей; зѣркальце, pieni peili, зѣркальцы, евъ.

4. Monikon omannosfa on tavallisesti ъевъ, moniailla sanoilla, joilla yksikön nimennösfä on pääte ъе (katso näyte 11.); mutta jos korfo on päätteellä ъе, on niillä, niinkuin sanoilla ее, monikon omannosfa ей, есим. лезвее, terä, лезвѣй; ружьѣ, ружьѣ, ружей.

Veräti poikkeewaisia owat:

1. Судно, laiva, wati, on monikossa судá, судóвъ, laivat, ja судны, сүденъ, wadit; дно, рожá, on дны, донъ.

2. Небо, taiwas, on monikossa небесá, небесъ, j. n. e.; чүдо, ihme, on monikossa чудесá, чудесъ; mutta чүдо, hirwiö, kumma, on чүды, ja чүда, чудъ, Солнце sioitellaan 12:nen näyteen mukaan.

3. Око, silmä; ўхо, korwa, owat monikossa очи, очей, ўши, ушей, katso 13:ta näyte; плечó, olkapää, on плечи ja плеча, плечъ. Слаwonin fielen mukaan sanotaan kanssa: очесá, ушесá, ja тѣлесá sanasta тѣло, ruumis. Колѣно, polwi, juku, nivel, on monikossa колѣни, ей ja колѣна, колѣнъ, колвет; колѣна, колѣнъ, suut, ja колѣнья, колѣнъевъ, nivelet, solmut.

4. Сана дитя, lapsi, taiwutetaan 14:nen näyteen mukaan, ja рáмо, hartiat, yksikössä käyttämätöin, on monikossa раменá, раменъ, (katso время); сана сѣмя, siemen, on monikon omannosfa сѣмянъ.

3:mas Sioitelma.

1. Yksikön huudannosfa on muutamilla sanoilla korkeammassa kirjoituslaadussa ja slawonilaisuudessa о, е, и, есим. Дѣва, neitsy (Maria), Дѣво; Владыка, hallitsija, Владыко; судья, tuomari, судье; мать, äiti, máti.

2. Yksikön keinonnosfa on huolimattomassa kirjoituslaadussa ja ruinoisssa lyhennetyt päätteet ой, ей, ю, — ою, ею, ию:n asemessa, есим. травой, землѣй, дверью, любовью, — травой, землѣю, дверью, любовью:n asemessa.

Muist. Tämä lyhenitys wätetään niissä sanoissa, joilla monikon omanto on ei.

3. Sanoilla, päättywäisillä жа, ча, ша:lla edellä olewan kerakkeen kanssa, ja kaifilla, päätteellä ща, niinkuin niillä, jotka päättywät дя, зя, ря, бя, ja moniailla, päätteellä ля, ня, on monikon omannossa ei, esim. вѣкша, отава, вѣкшей; роща, лѣто, рощей; скамья, реуки, скамей; козюля, метсавуоши, козюлей; клешня, тавунсафет, клешней.

4:jä§ Sioitelma.

1. Sana: сажень, syli, on monikon omannossa саженой ja сажень.

2. Sanat: мать, äiti; дочь, tytär; цѣрковь, kirko; taiwutetaan 15, 16:nen näytteen mukaan.

§. 24. Poikkeewaisen Sioitelman Näytteet.

	1.	2.	3.	4.
			Искѣ.	
Нim.	братъ	дворянинъ	жеребѣнокъ	Господь
	weli	warasikuinen	warša	Һerra (Zumala)
Om.	брáта	дворянина	жеребѣнка	Господа
Ann.	брáту	дворянину	жеребѣнку	Господу
Кoшd.	брáта	дворянина	жеребѣнка	Господа
Һиud.	братъ	дворянинъ	жеребѣнокъ	Господи
Kein.	брáтомъ	дворяниномъ	жеребѣнкомъ	Господомъ
Сf. (o)	брáтъ	дворянинъ	жеребѣнкъ	Господъ

Моникто.

Искѣ.

Нim.	брáтья	дворяне	жеребята	Христосъ
Om.	брáтьевъ	дворянъ	жеребятъ	Христа
Ann.	брáтьямъ	дворянамъ	жеребятамъ	Христу
Кoшd.	брáтьевъ	дворянъ	жеребятъ	Христа
Һиud.	брáтья	дворяне	жеребята	Христѣ
Kein.	брáтьями	дворянами	жеребятами	Христомъ
Сf. (o)	брáтьяхъ	дворянахъ	жеребятахъ	Христѣ

5.

6.

7.

8.

Искѣ.

Нim.	сосѣдъ	путь	другъ	господинъ
	naarugi	matka	ystävä	Һerra
Om.	сосѣда	пути	друга	господина
Ann.	сосѣду	пути	другу	господину
Кoшd.	сосѣда	путь	друга	господина

Финд.	сосѣдъ	путь	другъ	господинъ
Неин.	сосѣдомъ	путёмъ	другомъ	господиномъ
Сл. (о)	сосѣдъ	пути	другъ	господинъ

Monikko.

Мин.	сосѣди	пути	друзья	господа
От.	сосѣдей	путей	друзей	господь
Иин.	сосѣдымъ	путямъ	друзьямъ	господамъ
Робд.	сосѣдей	пути	друзей	господь
Финд.	сосѣди	пути	друзья	господа
Неин.	сосѣдами	путями	друзьями	господами
Сл. (о)	сосѣдахъ	путяхъ	друзьяхъ	господахъ.

Мист. Niinkuin сосѣдъ taiwutetaan хлонтъ, orja, jolla kuitenkin woipi olla monikossa kowa pääte, ja чѣртъ, persele; niinkuin путь taiwutetaan пламень, liekki.

9.

10.

11.

12.

Uksikko.

Мин.	хозяинъ isäntä	соловѣй ilolintu	кушанье ruoka	солнце aurinko
От.	хозяина	соловьѣ	кушанья	солнца
Иин.	хозяину	соловьѣю	кушанью	солнцу
Робд.	хозяина	соловьѣ	кушанье	солнце
Финд.	хозяинъ	соловѣй	кушанье	солнце
Неин.	хозяиномъ	соловьёмъ	кушаньемъ	солнцемъ
Сл. (о)	хозяинъ	соловьѣ	кушаньѣ	солнцѣ.

Monikko.

Мин.	хозяева	соловьѣи	кушанья	солнцы
От.	хозяевъ	соловьѣвъ	кушаньевъ	солнцевъ
Иин.	хозяевамъ	соловьѣямъ	кушаньямъ	солнцамъ
Робд.	хозяевъ	соловьѣвъ	кушанья	солнцы
Финд.	хозяева	соловьѣи	кушанья	солнцы
Неин.	хозяевами	соловьѣями	кушаньями	солнцами
Сл. (о)	хозяевахъ	соловьѣяхъ	кушаньяхъ	солнцахъ.

Мист. Niinkuin соловѣй taiwutetaan: воробѣй, warpunen; муравѣй, murrainen; ручѣй, oja; улѣй, mehiläispesä; niinkuin кушанье taiwutetaan подмастерье, miesp. jälki; платье, waatteet.

13.

14.

15.

16.

Uksikko.

Мин.	ухо korwa	дитя lapsi	мать äiti	цѣрковь kirko	полдень puolipäivä
От.	уха	дитяти	матери	цѣркви	полудня

Апп.	úху	дитя́ти	ма́тери	це́ркви	полу́дню
Росд.	úхо	дитя́	ма́ть	це́рковь	полу́день
Русд.	úхо	дитя́	ма́ти	це́рковь	полу́день
Кеип.	úхомъ	дитя́темъ	ма́терью	це́рковію	полу́днемъ
Еф. (o)	úхъ	дитя́ти	ма́тери	це́ркви	полу́днѣ (полу́дни)

Monikko.

Mim.	úши	дѣ́ти	ма́тери	це́ркви	полу́дни
Ош.	уше́й	дѣ́тей	ма́терей	це́рквей	полу́дней
Апп.	уша́мъ	дѣ́тамъ	ма́терямъ	це́рква́мъ	полу́днямъ
Росд.	úши	дѣ́тей	ма́терей	це́ркви	полу́дни
Русд.	úши	дѣ́ти	ма́тери	це́ркви	полу́дни
Кеип.	уша́ми	дѣ́тьми	ма́терями	це́рква́ми	полу́днями
Еф. (o)	уша́хъ	дѣ́тяхъ	ма́теряхъ	це́рква́хъ	полу́дняхъ

Muist. Niinkuin дѣти on люди monikon keinonnoşa людьми ja niinkuin мать taiwutetaan дочь, tytär, joka on monikon keinonnoşa дочерми. За niinkuin церковь taiwutetaan любовь, rakkauts, waan tästä puuttuu monikko.

2:nen Luku.

Laatusana.

Sako.

§. 25. Laatusanat ovat kolmea laatua:

I. Omaisuus=laatusanat (egenskaps=adj., имена прилагательныя качественыя), jotka osoittawat misin omaisuuden esineelle ja owat ne warjainaset mainesanat, esim. нобыи, миш; мудрый, мишас.

II. Asianlaidan=laatusanat (omständighets=adj., им. прилагат. обстоятельственныя), jotka eivät osoita mitään omaisuutta, waan ainoastaan ulkopuolista asianlaitaa, niinkuin aika eli paikka, esim. прежний, edellinen; здышнй, täkäläinen.

III. Omistawaiset=laatusanat (ägannde=adj., им. прилагат. притяжательныя), jotka osoittawat, että joku kuuluu joko eläwiin olentoihin eli hengtömiin kappaleihin.

Omistawaiset laatusanat owat kahta laatua:

A. Sellaiset, jotka tietää antawat, että joku kuuluu eläwiin olentoihin. Ne jaetaan:

1. Yksinänsä=omistawaisiin, jotka osoittawat, että joku kuuluu yhdelle ainoalle eläwälle olennolle, esim. паревъ домъ, ruhtinan huone; женинь братъ, waimon weli; дядина дача, jedän huwila; ласточкино гнзздо, päästysen pesä.

2. Сукуа=omistawaisiin (им. прилагат. родовыя), jotka merkitsewät, että joku kuuluu koko sukufunnalle, jäädylle, koko kansafunnalle eli hengellisien olentoin koko sukufunnalle, esim. телачий, wafikkoihin kuuluwa; пастуший, painenihin kuuluwa;

рыбий, kaloihin kuuluva; царский, ruhtinallinen; женский, waimoinen; конный, kónnekií, heivoiseen kuuluva (yleisesti); куриный, kanoihin kuuluva; рыбный, kalaan kuuluva (yleisesti).

B. Asian-omistawaiset (им. прилагат. вещественныя), jotka osoittawat, että esine joko kuuluu jollekulle hengettömälle kappaleelle, tahti on otettu, tehty siitä, esim. сосновый, petäjäinen; кожаный, nahkainen; серебряный, hopeainen.

§. 26. Laatusanoisja on waariin otettava: 1. Pääte (окончание), 2. Wertominen (сравнение) ja 3. Siویتelma (склонение).

I. Laatusanain Pääte.

§. 27. Laatusanain pääte on wenäjäsä kahtalainen: täydellinen (полное окончание) ja lyhennetty (уменьшенное окончание), joista taas kumpikin woipi olla kowa (твёрдое оконч.) eli pehmeä (мягкое оконч.).

Nämä päätteet owat:

		miesp.	naisp.	suwut.
täydellinen	{ kowa	ый	ая	ое
	{ pehmeä	ий	яя	ее
lyhennetty	{ kowa	ь	а	о
	{ pehmeä	ь	я	е.

A. Omaisuus=laatusanain pääte.

Omaisuus=laatusanoilla on tawallisesti molemmat päätteet: täydellinen ja lyhennetty. Täydellinen pääte pidetään pääpääteenä; sillä siitä woipi lyhennetty syntyä siten, että miespuolen pääte ый muutetaan ь:ksi ja ий muutetaan ь:ksi, ja että viimeinen ääntiö naispuolesja ja suwuttomasja jätetään pois, esim.

täydellinen pääte му́др-ый, му́др-ая, му́др-ое, wiisas

lyhennetty „ му́др-ь, му́др-а, му́др-о.

täydellinen „ син-ий, син-яя, син-ее, sininen

lyhennetty „ син-ь, син-я, син-е.

Muist. 1. Jos yksikön nimennöissä seisoo useampi kerate loppupääteen edellä, rannaan miespuolesja e tahti o wäliin, esim. бли-зкий, lähinäinen, бли-з-о-кь; та-ж-кий, raskas, та-ж-е-кь.

Muist. 2. Jos yksikön nimennöissä seisoo viimeisen kerakkeen edellä и eli ь, niin waihetetaan nämä miespuolesja e:ksi, esim. спо-кó-йный, lewollinen, спо-кó-е-нъ; си-л-ьный, wähsä, си-л-е-нъ.

Срoaw. Дoстóйный, ansaitsewa, он достó-и-нъ.

B. Asianlaidan=laatusanain pääte.

Asianlaidan=laatusanoilla on ainoastaan täydellinen pääte, joka tawallisesti on ий.

C. Omistawaisien laatufanain pääte.

1. Laatufanoilla, jotka merkitsevät oliollista omaisuutta, on waan lyhennetty pääte, nimittäin: овъ, евъ, ынъ, инъ.

2. Sukua=omistawaisilla laatufanoilla on täydellinen pääte, nimittäin: miesp. ий, naisp. ъя; suvut. ъе, ja екий, цкий ja toisinaan ный.

3. Usian=omistawaisilla laatufanoilla on täydellinen pääte: овый, евый, ja екий eli ный.

II. Laatufanain Wertominen.

§. 28. Wertominen (comparatio, сравнение) on se päätemuutos laatufanoissa, joka näyttää, jos omaisuus yhdellä esineellä on samanlaisessa, eli suuremmassa eli pienemmässä määrässä eli tilassa, kuin toisella. Ainoastaan omaisuus=laatufanoja voidaan wertoa. Wertominen tapahtuu kolmella määrällä (grader, степенн), jotka ovat: maine=määrä, wertoma=määrä ja yliwertainen määrä.

A. Maine=määrä.

Maine=määrä (positivus, положительная степенн) ei osoita mitään wertomista, waan ainoastaan että omaisuus löytyy. Se on alku=pääte, josta wertoma- ja yliwertainen määrä saadaan, niinkuin: умный, wiisas; бѣлый, walkea.

B. Wertoma=määrä.

Wertoma=määrä (comparativus, сравнительная степенн) osoittaa, että omaisuus wertoessa löytyy suuremmassa eli pienemmässä määrässä yhdellä kuin toisella esineellä, esim. лилія нѣжнѣ розы, lilja on hennompi kuin ruusu.

Wertoma=määrällä on kaksi päätettä: lyhennetty: ъе ja е, ja täydellinen: ийшии eli айшии.

1. Wertoma=määrän lyhennetty pääte.

Wertoma=määrän lyhennetty pääte saadaan maine=määrästä siten, että pääte ий eli ий vaihetetaan ъе eli e:ksi.

a) Maine=määrän pääte vaihetetaan ъе:ksi, jos kerakkeet г, д, к, т, х, ст eivät ole loppupäänteen edellä maine=määrässä, esim. мудр-ый, wiisas, мудр-ѣе; слаб-ый, heikko, слаб-ѣе.

b) Kun kerakkeet г, д, к, т, х ja ст ovat maine=määrän loppupäänteen edellä, niin ий eli ий vaihetetaan e:ksi, ja mainitut kerakkeet muutetaan siten, että:

г:sta tulee ж,	esim. доро-гой, kallis,	доро-ж-е, kallimpi;
д " " ж,	" моло-д-ой, nuori,	моло-ж-е, nuorempi;
к " " ч,	" мяг-к-ий, pehmeä,	мяг-ч-е, pehmeämpi;
т " " ч,	" кру-т-ой, jyrkkä;	кру-ч-е, jyrkempi;
х " " ш,	" су-х-ой, kuiva;	су-ш-е, kuivempi;
ст " " ш,	" чи-ст-ый, puhdas;	чи-щ-е, puhtaampi.

Muist. 1. Laatusanat pääteillä *áтый, ýтый, áстый, йстый*, jotka ovat johdatetut nimisanoista, werrotaan ensimmäisen säännön mukaan, esim. *знаменитый, суиниша, знаменитве; гористый, mäkinen, гористве.*

Muist. 2. Moniaat laatusanat, joilla ovat äsken mainitut keräkkeet pääteen edellä, werrotaan yhtäkaikki ensimmäisen säännön jäskeen, esim. *гордый, yrpeä; милосердый, laupias; съдой, hartaa, ovat гордые, j. p. e.; желтый, keltanen; лютый, julma; святой, pyhä; обитый, kylläinen, ovat желтые, j. p. e.* — Toista werrotaan wähhän eroawaisesti, niinkuin: *узкий, abbas; близкий, lähellä olewa, ovat уже, ближе; гадкий, wastensuontoinen; гладкий, sileä; жидкий, wetelä; рдкий, hartwainen, ovat гаже, глаже, жиже, рђеже (рдчайший); — слабый, heikko, он слабже.*

Muist. 3. Laatusanat: *горький, katkera, он горче ja горше; густой, tiheä, он гуще ja густе; дешевый, huokea, он дешевле; простой, yksinfertanen, он проще ja просте; толстый, raskas, он толще ja толсте; тяжелый, raskas, он тяжеле; широкий, leveä, он шире (ширший).*

2. Wertoma-määrän tähdellinen pääte.

Wertoma-määrän tähdellinen pääte saadaan lyhennetyistä pääteestä siten, että *ъ* muutetaan *ыйшии:ksi* ja *е айшии:ksi*, esim. *умный, wiisas, умнве, умныйшии, wiisaampi, wiisain; крепкий, wäfewä, крепче, крепчайшии, wäfewämpi, wäfewin.*

Muist. 1. Ne joilla maine-määrästä on pääteinä: *гий, кий, хий*, waistawat wertoma-määrän lyhennetyн pääteen *ен айшии:ksi*; mutta laatusanat pääteillä: *дый, тый ja стый*, saawat *дыйшии, тыйшии ja стыйшии*, esim. *твердый, kiinteä, wert. m. тверже, твердыйшии; богатыи, rikas, богаче, богатыишии; чистый, puhdas, чище, чистыйшии.*

Muist. 2. Санukas по, pantuna wertoma-määrään, enentää sen merkitystä, esim. *побольше, wähhän enempi, лучше, wähhän parempi.*

C. Ulwertainen määrä.

Ulwertainen määrä (superlativus, превосходная степень) osoittaa, että esineellä on omaisuus kaikkein suurimmassa määrässä, eli että se siinä woittaa kaikki toiset, esim. *весна есть приятнейшее время года, kewät on kaunein vuoden aika.*

Ulwertainen määrä saadaan kahdella tawalla:

a) Että käytetään wertoma-määrän tähdellinen pääte, esim. *мудрейшии, wiisain; прекраснейшии, kaunein.*

b) Että pannaan sanukkaat *най ja пре*, laatusanaa *вее ja синими сáмый* maine-määrään eli wertoma-määrän tähdelliseen pääteeseen, esim. *сáмый хороший, сáмый лучший eli наилучший, parain; всемилостивейшии, kaikkein armollisin.*

Eroawaisesti werrotaan:

Мaine-määrä.

Wertoma-määrä.

большой, suuri
великий, suuri (forkea)
высокий, forkea
глубокий, syvä

больше, бóльшій.
больше, бóльше, бóльшій; ulwert. m. величайшии.
вьше, вышій, вышній; ulwert. m. высочайшии.
глубже, глубочайшии.

далёкий, kaukainen
 долгий, pitkä
 короткий eli краткий, lyhyt
 красивый, kaunis
 малый, pieni
 молодой } nuori
 младый }
 многой, paljo
 низкий, matala
 старый, vanha
 сладкий, makea
 тонкий, ohut
 хорший, hyvä

дальше, дальше, дальший, дальнѣйшій.
 долъше, долъше, должайшій.
 короче, кратчайшій.
 краше, краснѣйшій.
 меньше, меньше, меньшій; uvert. m. малѣйшій.
 молодже, } младшій.
 младше, }
 болъше, болъ.
 ниже, низшій, нижайшій.
 старъше, старше, старшій, старѣйшій.
 слаще, сладчайшій.
 тонъше, тоньше; тончайшій.
 лучше, ваще, лучшій, ващшій.

III. Laatusanain Sioitelma.

§. 29. Laatusanat sioitellaan kolmen sioitelman mukaan: 1:seen uuluvat laatusanat täydellisellä päätteellä; 2:seen sukua-omistavaiset päätteellä: iй, бя, ъе, ja 3:teen laatusanat lyhennetyllä päätteellä.

A. Täydellisen päätteen Sioitelma-Taulu.

Miespuoli.		Naispuoli.		Suvutoin.	
Djiffö.					
Mim.	ый (ой) ий	ая	яя	ое	ее
Om.	аго яго	ой (бя)	ей (ія)	аго	яго
Ann.	ому ему	ой	ей	ому	ему
Кохб.	куи Mim. eli Om.	ую	юю	ое	ее
Kein.	ымъ имъ	ою (ой)	ею (ей)	ымъ	имъ
Сj.	омъ емъ	ой	ей	омъ	емъ
Monikko.					
Mim.	ые ie	бя	ія	бя	ія
Om.	ыхъ ихъ	ыхъ	ихъ	ыхъ	ихъ
Ann.	ымъ имъ	ымъ	имъ	ымъ	имъ
Кохб.	куи	Mim. eli		Om.	
Kein.	ими ими	ими	ими	ими	ими
Сj.	ыхъ ихъ	ыхъ	ихъ	ыхъ	ихъ

Muist. 1. Pääte ой miespuolesa käytetään silloin, kuin korke laukee viimeiselle tavulle; бя ja ія naispuolen omannessa käytetään korkeammasja kirjoitus-tavassa, ja ой, ей keinomossa tavataan huolimattomassa kirjoitus-tavassa.

Muist. 2. Suudanto on yhdenlainen nimennön kansja.

	Miespuoli.	Näyte.	Naispuoli.	Suvutoin.
			Yksittä.	
Nim.	мудрый, viisas		мудрая	мудрое
Dm.	мудраго		мудрой	мудраго
Ann.	мудрому		мудрой	мудрому
Kohd.	Kuin Nim. eli Dm.		мудрую	мудрое
Kein.	мудрымъ		мудрою	мудрымъ
Es. (o)	мудромъ		мудрой	мудромъ

			Monikko.	
Nim.	мудрые		мудрыя	мудрыя
Dm.	мудрыхъ		мудрыхъ	мудрыхъ
Ann.	мудрымъ		мудрымъ	мудрымъ
Kohd.		Kuin Nim. eli Dm.		
Kein.	мудрыми		мудрыми	мудрыми
Es. (o)	мудрыхъ		мудрыхъ	мудрыхъ.

			Yksittä.	
Nim.	синій, sininen		синяя	синее
Dm.	синяго		синей	синяго
Ann.	синему		синей	синему
Kohd.	Kuin Nim. eli Dm.		синюю	синее
Kein.	синимъ		синею	синимъ
Es. (o)	синемъ		синей	синемъ

			Monikko.	
Nim.	синіе		синія	синія
Dm.	синихъ		синихъ	синихъ
Ann.	синимъ		синимъ	синимъ
Kohd.		Kuin Nim. eli Dm.		
Kein.	синими		синими	синими
Es. (o)	синихъ		синихъ	синихъ.

B. Sufua-omistavaiſten laatusanain, pääteellä: iй, бя, бе,
Sioitelma-Taulu:

Miespuoli.	Naispuoli.	Suvutoin.	Kaikki 3 sufua.
Yksittä.			Monikko.
Nim.	iй	бя	бе
Dm.	бяго	бей	бяго
Ann.	бему	бей	бему
Kohd.	Kuin Nim. eli Dm.	бю	бе
Kein.	бимъ	бею	бимъ
Es.	бемъ	бей	бемъ
			Kuin Nim. eli Dm.
			бими
			бихъ

		Näyte.			
Miesp.		Naisp.		Sumut.	Kaikki 3 sukua.
		Yksikkö.		Monikko.	
Nim.	рыбій kaloihin kuuluwa	рыбья		рыбье	рыбьи
Дм.	рыбьяго	рыбьей		рыбьяго	рыбьихъ
Апп.	рыбьему	рыбьей		рыбьему	рыбьимъ
Кохд.	kuin Nim. eli Дм.	рыбью		рыбье	kuin Nim. eli Дм.
Kein.	рыбьимъ	рыбью		рыбьимъ	рыбьими
Сф. (o)	рыбьемъ	рыбьей		рыбьемъ	рыбьихъ

C. Tyhennetyн päätteen Sioitelma-Taulu.

Miespuoli.		Naispuoli.		Sumutoin.		Kaikki 3 sukua.		
				Yksikkö.		Monikko.		
Nim.	ъ	ь	а	я	о	е	ы	и
Дм.	а	я	ой	ей	а	я	ыхъ	ихъ
Апп.	у	ю	ой	ей	у	ю	ымъ	имъ
Кохд.	kuin Nim. eli Дм.		у	ю	о	е	kuin Nim. eli Дм.	
Kein.	ымъ	имъ	ою	ею	ымъ	имъ	ыми	ими
Сф.	омъ	емъ	ой	ей	омъ	емъ	ыхъ	ихъ

Muist. Omaisuus-laatusanoilla on tyhennetyssä päätteessä ainoastaan Nimentö, Annanto ja Keinonto.

		Näyte.			
Miesp.		Naisp.		Sumut.	Kaikki 3 sukua.
		Yksikkö.		Monikko.	
Nim.	отцѣвъ isälle kuuluwa	отцѣва		отцѣво	отцѣвы
Дм.	отцѣва	отцѣвой		отцѣва	отцѣвыхъ
Апп.	отцѣву	отцѣвой		отцѣву	отцѣвымъ
Кохд.	kuin Nim. eli Дм.	отцѣву		отцѣво	kuin Nim. eli Дм.
Kein.	отцѣвымъ	отцѣвою		отцѣвымъ	отцѣвыми
Сф. (o)	отцѣвомъ	отцѣвой		отцѣвомъ	отцѣвыхъ
		Yksikkö.		Monikko.	
Nim.	Господень Zumalalle kuuluwa	Господня		Господне	Господни
Дм.	Господня	Господней		Господня	Господнихъ

Ann. Господню	Господней	Господню	Господнимъ
Kohd. kuin Nim. eli Dm.	Господню	Господне	kuin Nim. eli Dm.
Kein. Господнимъ	Господнею	Господнимъ	Господними
Esj. (o) Господнемъ	Господней	Господнемъ	Господнихъ

Muist. Wiimeisen siotelma-taulun jälkeen menewät ominaiset nimisanat, päätteillä: овъ, евъ, инъ, ова, ева, ына, ина, ово, ево, ыно, ино, mutta näillä on yffikön esinnösjä miesp. ja suwut. ѣ waan ei омъ.

§. 30. Eroawaisesti sioitellaan:

	Miesp.	Naisp.	Suwut.	Kaikki 3 sukua.
		Yffikkö.		Monikko.
Nim. Божій	Божія	Божіе	Божіе	Божіи
Zumalalle kuulawa				
Dm. Божія	Божіей	Божія	Божія	Божіихъ
Ann. Божію	Божіей	Божію	Божію	Божіимъ
Kohd. kuin Nim. eli Dm.	Божію	Божіе	Божіе	kuin Nim. eli Dm.
Kein. Божіимъ	Божіею	Божіимъ	Божіимъ	Божіими
Esj. (o) Божіемъ	Божіей	Божіемъ	Божіемъ	Божіихъ
		Yffikkö.		Monikko.
Nim. весь	вся	всё	всё	всѣ
Kaikki, koto				
Dm. всего	всей	всего	всего	всѣхъ
Ann. всему	всей	всему	всему	всѣмъ
Kohd. kuin Nim. eli Dm.	всю	всё	всё	kuin Nim. eli Dm.
Kein. всѣмъ	всёю	всѣмъ	всѣмъ	всѣми
Esj. (o) всѣмъ	всей	всѣмъ	всѣмъ	всѣхъ.

Ysä molempiin ensimmäisiin Lukuihin.

Lasufanat.

A. Taso.

§. 31. Lasufanat owat alluperäisin: 1. Suorannaiset (cardinalia, им. числительныя количественныя), jotka vastaawat kysymykseen: kuinka monta? ja 2. Järjennäiset (ordinalia, им. числ. порядочныя) jotka vastaawat kysymykseen: kuinka mones?

Paitfi sitä kuuluu Lasufanoihin: 3. Kerrannaiset (multiplicativa, суубыя), jotka vastaawat kysymykseen: kuinka monen kertainen? 4. Kokoawaiset (collectiva, собирательныя), jotka vastaawat kysymykseen: kuinka monta yhdessä? ja 5. Määrännäiset (adverbialia, нарѣчя), jotka vastaawat kysymykseen: kuinka monta kertaa?

1. Suorannaiset.

1. одинъ, одна, одно, yksi
2. два, двѣ, kaksi
3. три, kolme
4. четыре, neljä
5. пять, viisi
6. шесть, kuusi
7. семь, seitsemän
8. восемь, kahdeksan
9. девять, yhdeksän
10. десять, kymmenen
11. одиннадцать, yksitoista
12. двѣнадцать, kaksitoista
13. тринадцать, kolmetoista
14. четырнадцать, neljätoista
15. пятнадцать, viisitoista
16. шестнадцать, kuusitoista
17. семнадцать, seitsemäntoista
18. восемнадцать, kahdeksantoista
19. девятнадцать, yhdeksäntoista
20. двадцать, kaksikymmentä
21. двадцать одинъ, yksikolmatta
22. двадцать два, kaksikolmatta
30. тридцать, kolmekymmentä
40. сорокъ, neljäskymmentä
50. пятьдесятъ, viisikymmentä
60. шестьдесятъ, kuusikymmentä
70. семьдесятъ, seitsemänkymmentä
80. восемьдесятъ, kahdeksänkymmentä
90. девяносто, yhdeksänkymmentä
100. сто, sata
101. сто одинъ, sata yksi
200. двѣсти, kaksisataa
300. триста, kolmesataa
400. четыреста, neljäisataa
500. пятьсотъ, viisisataa
600. шестьсотъ, kuusisataa
700. семьсотъ, seitsemäsataa
800. восемьсотъ, kahdeksansataa
900. девятьсотъ, yhdeksänsataa

2. Järjennäiset.

- первый, ая, ое, ensimmäinen
 второй, ая, ое, toinen
 третій, ая, ое, kolmas
 четвёртый, ая, ое, neljäs
 пятый, wiides
 шестой, kuudes
 седьмой, seitsemäs
 восьмой, kahdeksas
 девятый, yhdeksäs
 десятый, kymmenes
 одиннадцатый, yhdestoista
 двѣнадцатый, kahdestoista
 тринадцатый, kolmastoista
 четырнадцатый, neljästoista
 пятнадцатый, viidestoista
 шестнадцатый, kuudestoista
 семнадцатый, seitsemästoista
 восемнадцатый, kahdeksastoista
 девятнадцатый, yhdeksästoista
 двадцатый, kahdeskymmenes
 двадцать первый, yhdeskolmatta
 двадцать второй, kahdeskolmatta
 тридцатый, kolmasikymmenes
 сороковой, neljäskymmenes
 пятидесятый, viideskymmenes
 шестидесятый, kuudeskymmenes
 семидесятый, seitsemäskymmenes
 восьмидесятый, kahdeksäskymmenes
 девяностый, yhdeksäskymmenes
 сотый, sadas
 сто первый, sata ensimmäinen
 двух-сотый, kahdesadas
 трёх-сотый, kolmasadas
 четырёх-сотый, neljäsfadas
 пятисотый, viidesadas
 шестисотый, kuudesadas
 семисотый, seitsemäsadas
 восьмисотый, kahdeksäsadas
 девятисотый, yhdeksäsadas

1000. тЫсяча, tuhat	тысячнЫЙ, tuhannes
2000. двѢ тысячи, kaksituhatta	двухъ тысячнЫЙ, kahdestuhannes
10,000. дѢсять тысячъ, kymmenentuhatta	десятИ тысячнЫЙ, kymmenentuhannes
1,000,000. мллІонъ miljona	мллІоннЫЙ, miljonas

Muist. Suorannaisiin woipi kansa lusea osannaiset, jotka merkitsewät osia: половина, puoli, треть, kolmannes, kolmas osa, четверть, neljännes, neljäs osa, ось-муха, kahdeksannes, kahdeksas osa, полтора, puolitoista, полтретья, puolikolmatta, полчетверта, puolineljättä, полпята, puoliviidettä, j. n. e., полтораста, puolitoista sataa.

3. Kerrannaiset.

Вастаават кысмыкшеен: куинка монен kertainen?	четверно́й, nelinfertainen
просто́й, yksinfertainen	пятеричный, viisinfertainen
двоино́й, } kaksinfertainen	шестеричный, kuusinfertainen
двоикій, } kaksinfertainen	седмеричный, seitsemänfertainen
троино́й, kolminfertainen	сторичный, satafertainen j. n. e.

4. Kokoowaiset.

Вастаават кысмыкшеен: куинка monta yhdesjä?	ишзур восьмеры, kahdeksan ferrallaan
оба, обѣ, } molemmat	девѣтеро, девѣтеры, yhdeksän »
обое, обои, } kahdeksan ferrallaan	десѣтеро, десѣтеры, kymmenen »
двое, двои, kaksi, kaksi ferrallaan	сѣтеро, сѣтеры, sata »
трое, трои, kolme »	_____
четверо, четверы, neljä »	пара, pari
пятеро, пятеры, viisi »	пѣтокъ, viisikko
шестеро, шестеры, kuusi »	десѣтокъ, kymmenikko
седмеро, седмеры, seitsemän »	сѣтня, sata kappaletta, j. n. e.

5. Määrännaiset.

Вастаават кысмыкшеен: куинка monta kertaa?	2:о Ne, jotka käytetään muissa määräyksissä, ovat:
1:о Ne, jotka käytetään luvussa, ovat:	разъ, kerta
однѣжды, kerta	двѣ рѣзѣ, kaksi kertaa
двѣжды, kaksi kertaa	три рѣзѣ, kolme kertaa
трижды, kolme kertaa	четыре рѣзѣ, neljä kertaa
четырежды, eli чѣтырмѣ, neljä kertaa	пѣть разъ, viisi kertaa, j. n. e.
	Сли:
пѣтью, viisi kertaa	во пѣрвЫхъ, ensimmäiseksi
шѣстью, kuusi kertaa, j. n. e.	во вторЫхъ, toiseksi
	во третЫхъ, kolmanneksi.

B. Sioitelma.

§. 32. Laskusanat sioitellaan: 1) omalla tavallansa, 2) niinkuin nimisanat ja 3) niinkuin laatusanat.

I. Laskusanat, jotka sioitellaan omalla tavallansa, ovat:

- a) Suorannaista: одинъ, два, три, четъре, пятьдесятъ, двѣсти, триста, пятьсотъ, kuin mhös полтора, katso näytteet 1—9 alempana.
b) Kokoomegaista: оба, двѣ, четверо, katso näytteet 10—12.

II. Laskusanat, jotka sioitellaan kuin nimisanat, ovat:

- a) Suorannaiset: пять, шесть, j. n. e. aina двадцать:tiin asti ja тридцать, jotka kaikki sioitellaan kuin naispuolet päätteellä ъ; vielä сорокъ, миллионъ 1:sen, девяносто, сто, 2:sen ja тысяча 3:nen sioitellään mukaan.

Muist. Yhdistetyissä laskusanoissa, jotka nousevat yli дватцать, sioitellaan molemmat.

- b) Kokoomegaiset: пара, десятокъ, j. n. e.

III. Laskusanat, jotka sioitellaan kuin laatusanat, ovat:

- a) Särjennäiset ja b) Kerrannaiset.

Нäytteet.

1.

	Yksittä.			Monikko.		
	Miesp.	Naisp.	Suvut.	Miesp.	Suvut.	Naisp.
Nim.	одинъ	одна	одно	одни		однѣ
Om.	одного	одной	одного	однихъ		однѣхъ
Ann.	одному	одной	одному	однимъ		однѣмъ
Kohd.	Kuin Nim. eli Om.		одно	Kuin Nim. eli Om.		
Kein.	однимъ	однойю	однимъ	одними		однѣми
Es. (o)	одномъ	одной	одномъ	однихъ		однѣхъ

2.

	M. S.	N.
Nim.	два	двѣ
Om.	двухъ	
Ann.	двумъ	
Kohd.		
Kein.	двумя	
Es. (o)	двухъ	

3.

	Kaikki 3 sukua.
Nim.	три
Om.	трѣхъ
Ann.	трѣмъ
Kohd.	Kuin Nim. eli Om.
Kein.	трѣмя
Es. (o)	трѣхъ

4.

	Kaikki 3 sukua.
Nim.	четъре
Om.	четырёхъ
Ann.	четыремъ
Kohd.	
Kein.	четыремья
Es. (o)	четырёхъ

5.

Nim.	пятьдесятъ ^{a)}
Om.	пятидесяти
Ann.	пятидесяти

6.

Nim.	двѣсти
Om.	двухъ сотъ
Ann.	двумъ стамъ

7.

Nim.	триста ^{b)}
Om.	трѣхъ сотъ
Ann.	трѣмъ стамъ

Кофд.	пятьдесятъ	двѣсти	трѣста
Kein.	пятьюдесятью	двумя стами	тремя стами
Ес. (о)	пятидесяти	двухъ стахъ	трѣхъ стахъ

а) Muist. Niinkuin пятьдесятъ меневät шестьдесятъ, сѣмьдесятъ, вѣсьмьдесятъ.

б) Muist. Niinkuin трѣста меневä четьреста.

8.

9.

Yksikö.

Monikko.

		Miesp. Suvut.	Naisp.	Kaikki 3 sukua.
Nim.	пятьсотъ а)	полтора б)	полторы	полторы
Om.	пяти сотъ	полтора	полторы	полторыхъ
Ann.	пяти стамъ	полтору	полторъ	полторымъ
Кофд.	пятьсотъ	полтора	полторы	полторы
Kein.	пятью стами	полторымъ	полторою	полторыми
Ес. (о)	пяти стахъ	полторъ	полторъ	полторыхъ

а) Muist. Niinkuin пятьсотъ меневä шестьсотъ, сѣмьсотъ, j. n. e.

б) Muist. Niinkuin полтора меневät полтретья ja seuraavaiset.

10.

11.

12.

Miesp. Suvut.

Naisp.

Nim.	оба	объ а)	двое, двои б)	четверо	четверы в).
Om.	обоихъ	объихъ	двоихъ	четверыхъ	
Ann.	обоимъ	объимъ	двоимъ	четверымъ	
Кофд.			Kuin Nim. eli Om.		
Kein.	обоими	объими	двоими	четверыми	
Ес. (о)	обоихъ	объихъ	двоихъ	четверыхъ	

а) Muist. Оба tavataan myös joissajuuissa yksikön luoissakin, esim. оббего пола, molemmasta suvusta.

б) Muist. Niinkuin две меневät оббе ja трбе.

в) Muist. Niinkuin четверо меневät пятеро ja seuraavaiset.

3:mas Luku.

Sianimi.

Zako.

§. 33. Sianimet ovat joko Nimi- tahti Laatusanoja.

Nimisfanalliset sianimet ovat:

1. Olliolliset (personalia, мѣстоименія личныя) seisovat olion nimen (alusfanan) asemesja, ja ovat: я, minä; ты, sinä; онъ, она, оно, hän, se; мы, me; вы, te; они, онъ, he, ne.

2. **Itsekohmainen** (reflexivum, м. возвратное) osoittaa tafasin lauseen alusfanaan: себя, itseänsä.

Muist. Päitfi sitä ovat seuraavaiset sianimet pidettävät nimijanoina: кто, kuka; что, mitä, ja ne näihin yhdistetyt: никто, joku; нечто, joku, y. m., kuin мысь кой, который, joka.

Laatusanalliset sianimet ovat:

1. **Omistavaiset** (possessiva, м. притяжательныя), jotka osoittavat, että joku kuuluu niille osioille, joita osiollisilla sianimillä merkitään.

Sellaiset ovat: мой, minun (se on, kuuluva sille osiolle, jota sianimi minä merkitsee); твой, sinun; свой, hänen; нашъ, meidän; вашъ, teidän.

2. **Osoittavaiset** (demonstrativa, м. указательныя), jotka lähemmän määräävät esinettä paikan suhteen, ovat: тотъ, tuo; этотъ, se; тамъ; такой, taivoin, tolin, sellainen; тотъ-же, оный, sama, se sama; самъ, itse; самый, se sama.

3. **Koskewaiset** (relativa, м. относительныя), jotka koskewat eli kuuluvat johonkuhun äsken sanottuun, niinkuin: кой, который, joka; какой, kaivoin, tolin, sellainen, joka; кто, что, joka; чей, kenen.

4. **Kysymäiset** (interrogativa, м. вопросительныя) ovat sellaiset sianimet, joilla kysytään, niinkuin: кто, kuka? что, mikä? кой, который, mikä? какой, minäläinen? чей, kenen?

5. **Epämääräiset** (indefinita, м. неопредѣленныя) käytetään osiosta eli asiasta, jota ei tahdota nimittää. Nämä ovat: никто, joku; нечто, joku; никакой, некый, некотормый, joku, eräs; никто не, ei kukaan; ничто не, ei mitään; никакой не, ei kukaan; кто либо, какой либо, kuka hywänsä; что либо, mikä hywänsä, кто нибудь, кто-то, eräs; что нибудь, что-то, joku; какой нибудь, какой-то, joku; каждый, всякий, jokainen.

§. 34. Sioitelma.

Oliolliset.

	Исклѣ.	Множко.	Исклѣ.	Множко.
1im.	я, minä	мы, me	ты, sinä	вы, te
2m.	меня	нась	тебя	вась
3m.	мнѣ	намъ	тебѣ	вамъ
Колд.	меня	нась	тебя	вась
Kein.	мною	нами	тобою	вами
Сл. (o)	мнѣ	нась	(o) тебѣ	вась

Исклѣ.

	Миср.	Наиср.	Сувт.	М. С. Н.	Itsekohmainen.
1im.	онъ, hän	она, hän	онó, se	онѣ, онъ, he,	— puuttuu
2m.	его	ея, ея	его	ихъ	себя

Ann.	ему́	ей	ему́	имъ	себѣ
Kohd.	его́	её	его́	ихъ	себя́
Kein.	имъ	ёю	имъ	ими	собо́ю
Сf. (o)	нѣмъ	(o) ней	(o) нѣмъ	(o) нихъ	(o) себѣ.

Muist. Kuin esijana waatii онъ, она́, онѣта, рашаан и siainen edelle, есм. у него́, һанеллѣ; къ ней, һанелле; съ нами, һейдән һанса.

Omistawaiset.

	Мiesp.	Raisp.	Suvut.	Monikko.
	Мiesp.	Raisp.	Suvut.	Raikki 3 sukua.
Nim.	мой, minun	моя́, minun	моё, minun	мой, minun
Dm.	моего́	моёй	моего́	моихъ
Ann.	моему́	моёй	моему́	моимъ
Kohd.	Kuin Nim. eli Dm.	мою́	моё	Kuin Nim. eli Dm.
Kein.	моимъ	моёю	моимъ	моими
Сf. (o)	моёмъ	моёй	моёмъ	моихъ.

Muist. Niinkuin мой soitellaan твой ја свой.

Мiesp.

	Мiesp.	Raisp.	Suvut.	Monikko.
	Мiesp.	Raisp.	Suvut.	Raikki 3 sukua.
Nim.	нашъ, meidän	на́ша, meidän	на́ше, meidän	на́ши, meidän
Dm.	на́шего	на́шей	на́шего	на́шихъ
Ann.	на́шему	на́шей	на́шему	на́шимъ
Kohd.	Kuin Nim. eli Dm.	на́шу	на́ше	Kuin Nim. eli Dm.
Kein.	на́шимъ	на́шею	на́шимъ	на́шими
Сf. (o)	на́шемъ	на́шей	на́шемъ	на́шихъ.

Muist. Niinkuin нашъ soitellaan вашъ.

Soittawaiset.

	Мiesp.	Raisp.	Suvut.	Monikko.
	Мiesp.	Raisp.	Suvut.	Raikki 3 sukua.
Nim.	тотъ, tuo	та, tuo	то, tuo	тѣ, nuo
Dm.	того́	той	того́	тѣхъ
Ann.	тому́	той	тому́	тѣмъ
Kohd.	Kuin Nim. eli Dm.	ту	то	Kuin Nim. eli. Dm.
Kein.	тѣмъ	то́ю	тѣмъ	тѣми
Сf. (o)	томъ	той	томъ	тѣхъ

Muist. Niinkuin тотъ soitellaan ётотъ, аinoasti fillä eroitusfella, että pan-naan и, silloin kuin тотъ saapi ъ.

Мiesp.

	Мiesp.	Raisp.	Suvut.	Monikko.
	Мiesp.	Raisp.	Suvut.	Raikki 3 sukua.
Nim.	самъ, itse	самá, itse	са́мо, itse	са́ми, itse
Dm.	самого́	само́й	самого́	самихъ

Ann.	самому́	самой	самому́	самимъ
Kohd.	Kuin Nim. eli Dm.	саму	само	Kuin Nim. eli Dm.
Kein.	самимъ	самою	самимъ	самими
Сj. (o)	самомъ	самой	самомъ	самихъ

Уффифт.

Monikko.

	Miesp.	Naisp.	Suvut.	Kaikki 3 sukua.
Nim.	сей, tämä	сія, tämä	сіе, tämä	сіи, nämä
Dm.	сего́	сей	сего́	сихъ
Ann.	сему́	сей	сему́	снимъ
Kohd.	Kuin Nim. eli Dm.	сію	сіе	Kuin Nim. eli Dm.
Kein.	снимъ	сею	снимъ	сіими
Сj. (o)	семъ	сей	семъ	сихъ

Koskewaiset.

Kyshwäiset.

			Уффифт.			Monikko.
			Miesp.	Naisp.	Suvut.	Kaikki 3 sukua.
Nim.	кто	что	чей	чья	чьё	чьи
	ken, kuka	mitä	kenen	kenen	kenen	kenen
Dm.	кого́	чего́	чьего́	чьей	чьего́	чьихъ
Ann.	кому́	чему́	чьему́	чьей	чьему́	чьимъ
Kohd.	кого́	что	R. Nim. eli Dm.	чью	чьё	R. Nim. eli Dm.
Kein.	къмъ	къмъ	чьимъ	чьёю	чьимъ	чьими
Сj. (o)	комъ	(o) чѣмъ	чьѣмъ	чьей	чьѣмъ	чьихъ

Срәмääräiset.

Nämä fiotellaan kuin ne wartalosanat, joista ne owat syntyneet.

Yhteinen Muist. Laatusanalliset sijaimet fiotellaan muutoin mellein samalla tavalla kuin tavallisetkin laatusanat, ainoastaan sillä waarin ottamisella, että niillä sijanimillä, joilla on laatusanain oikea pääte **ый, ий**, on yksikön omannossa **аго, яго**, mutta muilla kaikilla on **ого, егю**, esim. **самый, самаго**, mutta **самъ, самого**.

4:jas Luku.

Lehdikö.

I. 3ako.

§. 35. Lehdiköt owat kahta laatua:

I. Dlokohtaiset (neutra, средние глаголы), jotka osoittawat tilaa ilman kaifetta waikutufetta, esim. **лежать, wirua; стоять, seisoa; спать, maata.**

II. Teettäväiset (factitiva, дѣйствующіе гл.), jotka osoittawat waikuttawaa tilaa, joko kohdetta tarkoittamalla eli ei. Sen suhteen owat teettäwäiset tehdivöt:

A. Kohteettomat (intransitiva, непереходящіе гл.), jotka osoittawat waikutusta ilman kohteen tarkoittamatta, jolle se sama toimitetaan, esim. ходить, käydä; летать, lentää.

B. Kohteelliset (transitiva, переходящіе гл.), jotka merkitsevät waikutusta, tarkoittawaa sen jotakuta kohdetta.

Selitys. Joka waikutuksessa, jota kohteellinen tehdivö tarkoittaa, ajatellaan kaiken kokonin: 1. tekewä eli waikuttawa esine; 2. itse waikutus ja 3. esine eli kohde, jota waikutus kohtaa, esim. Sumala on luonut maailman. Tässä lauseessa on Sumala tekewä eli waikuttawa esine; on luonut merkitsee itse waikutusta, ja maailma osoittaa waikutuksen esinettä eli kohdetta. Sitä näyttäämään, että esine waikuttaa johonkukaan toiseen, löytyy erilaatuisia tehdivöitä. Mutta niiden monien esineitten seasja, joiden päälle waikutus laukee, woipi myös itse waikuttawa esine olla yksi. Jos waikuttawa esine on yhtäaika kohteena, niin woipi sitä pitää kohteena joko omalle waikutuksellensa, esim. minä peseiksen (pesen itseäni), tahi toisen aluksen (subjekt) waikutukselle, esim. me tappelemme, se on, minä löyn toista ja toinen löypi minua. Nämä suhteet merkitään samoin erilaatuilla tehdivöillä. Lopuksi löytyy tehdivöitä, jotka osoittawat, että esine ei waikuta, waan kärsii toisen esineen waikutuksesta, esim. minä rangaistaan isäitani (minua rankaisee isäni).

Kohteelliset tehdivöt jaetaan:

1. Uloskohtaisiin (activa, дѣйствительные гл.), jotka merkitsevät, että esine waikuttaa johonkukaan toiseen esineeseen. (Waikuttawa esine on lauseen alus). Esim. я читаю книгу, minä luen kirjaa; я двигаю камень, minä liikutan kiveä.

2. Keskihohtaisiin (media), jotka näyttävät, että esine waikuttaa ja myöskin vastaanottaa waikutuksen. Nämä owat:

a. Itsekohtaiset (reflexiva, возвратные гл.), jotka osoittawat, että esine waikuttaa, mutta myös on esine omalle waikutuksellensa. (Lauseen alus on yhtäaika kohteena omalle waikutuksellensa). Esim. дитя моется, lapsi peseikse (pesee itseänsä).

b. Keskinäiset (reciproca, взаимные гл.), jotka osoittawat, että kaksi eli useampi esinettä waikuttawat, mutta owat myös kohteina toisiensa waikutukselle, esim. Иванъ и Пётръ обнимаются, Zuhana ja Pekka syleilevät toisiansa (se on, Zuhana syleilee Pekkaa, ja Pekka syleilee Zuhanaa); мы встретились, видѣлись и познакомились, me tapasimme, näimme toinen toistamme ja tulimme tutuiksi toinen toisemme kansja.

3. Wastakohtaisiin (passiva, страдательные гл.), jotka osoittawat, että esine vastaanottaa waikutuksen toisen esineen waikutukselta, se on, antaa toisen esineen toimituksen waikuttaa päällensä, ilman että itse

waikuttaa. (Waikutuksen vastaanottawa esine on lanseen alus). Есим. етáрость (есть) почитáема все́ми людьми, wanhuus kunnioitetaan kaikista ihmisiltä: Англи́ндя (есть) покоренá Петро́мъ первы́мъ, Siivin maa on tullut valloitetuksi Pietari ensimmäiseltä.

Tehdikoita löytyy itsekohtaisien päätteellä, mutta määräämättömällä merkityksellä, joko kohteettomalla eli uloskohtaisella. Sellaisia kutsutaan Yhteisiksi (communia, общіе гл.), esim. горд́иться, ylpeillä; смѣ́яться, nauraa; бо́яться, pelätä; насла́даться, nautita; почит́аться, pitää kunniasa; пит́аться, elättää itseänsä.

Tehdikö, jota käytetään apuna toisia tehdikoita taiwutuksessa, kutsutaan Аputehdiköksi (вспомогательный гл.). Wenäjän kielessä on kaksi aputehdiköä: стáть, ruweta, tulla; бы́ть, olla.

II. Tehdikön määräykset.

§. 36. Tehdikön erinäisillä päätewaihoilla osoitetaan sen merkityksen erimääräyksiä. Ne merkityksen määräykset, jotka osoitetaan omilla päätteilänsä, ovat: 1. Muoto, 2. Tapa, 3. Aika, 4. Luku ja 5. Olio. Yhdistys kaikista näistä tehdikön muutoksista kutsutaan Кáнтелмáкси (conjugatio, спряжéние).

§. 37. Muoto.

A. Merkitys ja Tapa.

Tehdikön Muodoilla (former, виды) hynnärretään ne loppupäätteet, joilla osoitetaan 1., että toimitus on päätetty eli päättymätöin; 2. että se tapahtuu joko yhden tahi useamman kerran.

Toimitusta woipi katjella joko alotettuna, kestáwänä tahi päätettynä. Kuin toimitus on vielä alulla ja kestää, silloin se on päättymätöin, mutta toisin ollen se on päätetty. Niinhywin päättymätöin kuin päätetty toimitus sijältää wenäjän kielessä seuraawaisia määräyksiä:

Pááttymätöin:

1. Toimitus tapahtuu eli monistelaa useamman kerran, esim. дв́игивать, liikuttaa useamman kerran eli useasti, liikutella.

2. Toimitus kestää kauemman aikaa, esim. гремѣ́ть, jyristä (kestämällä); кивáть, nyyhyttää (kestämällä), nyyhytellä; махáть, löyhäyttää (kestämällä).

3. Toimitus osoittaa sen taitoa, tottumusta ja taipumusta, joka toimituksen matkaansaattaa, esim. давáть, antaa (tavallisesti); прощáть, olla soweilas antamaan anteeksi; ражлáть, olla tottunut synnyttämään.

Pááetty:

1. Toimitus tapahtuu ainoastaan yhden kerran, esim. брѣ́кить, wiskata yhdellä kertaa.

2. Toimitus tapahtuu äkisti, esim. грáнуть, jyrähtää; кивнуть, nyyhäyttää (äkisti); махнуть, löyhäyttää, winhauttaa.

3. Toimitus tapahtuu tarkoitetulla menestyksellä, eli jonakuna wisjina, määrättyinä aikana, esim. дáть, antaa (joku wisji kappale); проет́ить, antaa anteeksi (joku wisji asia); род́ить, synnyttää.

Ei päättymätöntä eikä päätettyä toimitusta osoiteta tehdivön jollakulla wisillä päätteellä, mutta tehdivön päätte voi olla kumpajessakin tapauksessa yhdenlainen, esim. лоб-ить, metjästää; брос-ить, wiskata yhdellä kertaa; лав-ать, antaa (yleisesti); нака-ать, rangaista. Mutta toimitus, joka tapahtuu useamman kerran, osoitetaan päätteellä ивать eli ивать, ja toimitus, joka tapahtuu kerran, päätteellä нуть.

Muist. 1. Niinkuin monisteltu toimitus osoitetaan lisätyllä tavulla ива eli ива loppupäätteen edellä, janoin osoitetaan päättymätöin toimitus tavallisesti lisätyillä tavuilla а, я, в, ива, ива loppupäätteen edellä, esim. спас-ать, pelastaa, tehdivöstä спас-ти; лав-ать, panna pois, tehdivöstä лав-ть; наз-ыв-ать, nimittää, tehdivöstä назыв-ть.

Muist. 2. Wisit esjanat, yhdistetyt tehdivöihin, osoittawat ei ainoastaan yhdenlaisia määräyksiä muodoilla, waan myös joitakuita toisia, esim. за меритsee toimintusen alkua, niinkuin: онъ заигра-ль, hän alotti pelata; — по, että toimitus kestää jonkun lyhemmän ajan, esim. попис-ать, kirjoittaa wäähän; — про меритsee, että toimitus kestää määrätyn ajan, niinkuin: онъ проговорилъ ц-лый в-ечеръ, hän jutteli koko illan; — до näyttää päättymistä, отъ loppua, niinkuin: допис-ать, kirjoittaa loppuun; отоб-ьд-ать, lopettaa päiwällistä.

Tehdivöillä on seuraawaista neljä muotoa:

1. Päättymätöin muoto (видъ несовершенный) osoittaa toimintusen kestämistä, eli että toimitus tapahtuu, ilman että on kysymystä sen päättymisestä, esim. двиг-ать, liikuttaa, kokea liikuttaa; брос-ать, wiskata, wiskata parhailansa.

Muist. Tämä muoto löytyy kaikilla tehdivöillä ja sillä on useampia loppupäätteitä.

2. Päätetty muoto (видъ совершенный) fanoo, että toimitus päättyy, eli että se päättyy wisillä ajalla, eli sillä ajalla, josta kysymys on, ja toivotulla menestyksellä, esim. брос-ить, wiskata loppuun asti, eli wisäi kerta, wiskata jotakuita wisäiä kappaletta; д-ать, antaa (tyllänään eli kaikki).

3. Monistelu-muoto (видъ многократный) näyttää, että toimitus tapahtuu eli monistellaan useamman kerran, esim. я двигивалъ, minä olen useasti liikuttellut; онъ хаживалъ, hän on käwellyt.

Muist. Tämä muoto päättyy tavallisesti päätteillä: ивать, ивать, ja toisinaan waan ать, ja on oikeimmiten lähempi määräys yhteiselle käsitykselle, jota päättymätöin muoto osoittaa. Monistelu-muotoa ei ole monella tehdivöllä.

4. Kerta-muoto (видъ однократный) merkitsee, että toimitus tapahtuu yhden kerran, yhdesjälä silmän räpähkyksessä, esim. двинуть, liikuttaa (kerta ja äkisti); толк-нуть, syfätä (kerta), tellätä.

Muist. 1. Tämä muoto päättyy päätteellä нуть, ja tavataan ainoastaan sellaisissa tehdivöissä, jotka merkitsewät luonnollista waikutusta, eli liikettä, jonka me aistimillamme kessimme.

Muist. 2. Päätte нуть tavataan paitsi sitä monessa muussa tehdivöissä, joita kutsutaan alottawiksi (inchoativa), ja jotka merkitsewät yhden tilan muuttumis-

ta toiseksi, eli jonkun wisin omaisuuden vastaanottamista, esim. *взнуть*, laastua; *крануть*, kowettua; *сбхнуть*, kuiwettua. — Kaikki sellaiset tehdyt ovat päättymättö-
mässä muodossa.

Muist. 3. Kerta-muoto kuulun oikeastaan päätettyyn muotoon, jonka yhteinen käsitys sillä lähemmin määrätään.

B. Muotoin käyttäminen.

Kaikkia edellä mainittuja neljää muotoa ei tawata yhdesjäään tehdyksä. Muodoista on tässä merkittävä seuraava:

1. Yhdistymättömät tehdyt.

Yhdistymättömissä tehdyksissä on

a) Muutamissa ainoastaan yksi muoto: päättymätöin, niinkuin: *желать*, toivoa; *иметь*, olla (jollakulla).

b) Toisilla on kaksi muotoa: 1. päättymätöin ja päätetty muoto*), esim. *давать*, päättym. m., *дать*, päät. m., antaa; 2. päättymätöin ja monistelu-muoto**), esim. *говорить*, päättym. m., *говаривать*, monist. m., puhua; *смотреть*, päättym. m., *сматривать*, monist. m., katsoa.

*) Nämä tehdyt ovat seuraavaiset:

Пäättym. m.	Пээт. m.	Пээтym. m.	Пээт. m.
<i>бросать</i>	<i>бросить</i> , wisata	<i>раждать</i>	<i>родить</i> , synnyttää.
<i>давать</i> ,	<i>дать</i> , antaa	<i>решать</i>	<i>решить</i> , päättää
<i>двѣять</i>	<i>двѣть</i> , pauna pois	<i>садиться</i>	<i>сѣсть</i> , istuuta
<i>имать</i>	<i>ять</i> , tarttua, ottaa	<i>свободать</i>	<i>свободить</i> , warauttaa
<i>кончатъ</i>	<i>кончить</i> , loppettaa	<i>скакать</i>	<i>скакнуть</i> , hypätä
<i>лишатъ</i>	<i>лишить</i> , riistää, ottaa	<i>спасать</i>	<i>спасти</i> , pelastaa
<i>ложиться</i>	<i>лечь</i> , käyda pitkällensä	<i>ставать</i> ,	<i>стать</i> , nousta
<i>обижать</i> ,	<i>обидеть</i> , solwaista	<i>становиться</i>	<i>стать</i> , asettua, alottaa
<i>падать</i>	<i>пасть</i> , pudota	<i>ступать</i>	<i>ступить</i> , astua, mennä
<i>плѣвятъ</i>	<i>плѣнить</i> , wangita	<i>хватать</i>	<i>хватить</i> , käsittää, ottaa kiini.
<i>прощать</i>	<i>простить</i> , antaa anteeksi	<i>являть</i>	<i>явить</i> , näyttää, ilmaista.
<i>пускать</i>	<i>пустить</i> , laskea.		

Muist. Kaikkia näissä tehdyksissä on päätetty muoto aluperäinen muoto. Päättymätöin muoto merkitään tavallisesti kirjaimilla: *а, я*, esim. *брос-а-ть*, wisata.

**) Moniailla tehdyksillä, joilla on niinkuin päättym. kuin monistelu-muoto, on kaksi lajia päättymättömistä muodoista, nimittäin: määrätöin ja määrätty.

Määrätöin laji (*видъ неопредѣленный*) osoittaa tapahtumisen niinkuin ajateltuna, se on, ei taroiteta jotakuta wisia aikaa, jona toimitus tapahtuu, eli jotakuta wisia kohdetta toimitukselle, waan ainoastaan, että jollakulla on taito, tottumus ja taipumus toimittaa jotakuta, esim. *видать*, nähdä (se on, jollakulla on näön woima); *птицы летаютъ* (ei *летятъ*), linnut lentävät (se on, niillä on taito lentää, ne liikkuvat lentämällä).

Määrätty laji (*видъ опредѣленный*) sitä vastaan osoittaa tapahtumista aistillisena eli nähtävänä, se on, sillä taroitetaan joko wisia aikaa tapahtumijelle,

c) Toisilla on kolme muotoa: päättymätöin, monistelu- ja ferta=muoto, esim. двѣгать, päättym. m., liifuttaa, двѣгивать, monist. m., liifutella, двѣнуть, ferta m. liifauttaa; толкать, päättym. m. syysätä, тѣлживать, monist. m., syysäillä, толкнуть, ferta=m. syysäistä.

2. Yhdistetyt tehdivöt.

Yhdistetyillä tehdivöillä on tavallisesti päättymätöin ja päätetty muoto, toisinaan ferta=, waan ei millonkaan monistelu=muotoa.

Muist. 1. Yhdistetyiksi (esijanaalliseksi) kutjataan sellaijet tehdivöt, jotka owat yhdistetyt tehdivöistä ja esijanaasta. Sellaijet esijanat owat: въ (воз, взо), въ, в (во), до, за, из (изо), на, над, низ, о (об), от (ото), пере (пре), по, под (подо), пред (предо), при, про, раз (разо), с(со), у.

Muist. 2. Tehdivöt, jotka owat yhdistetyt nimi-, laatu- ja määräjänoista, eli esijanoista: безъ, мимо, предъ, противъ ja toisinaan отъ, со eli съ, käytäväät itsensä niin kuin ne oliswat yhdistymättömät. Niiden muodot owat ne samat kuin ystijfertaisessa-

eli jotakuta perää, jonne liife tapahtuu, eli wisijä kohdetta, jolle toimituksen waifutus laukee, esim. видѣть, nähä (joku wisijä kappale); корабль плывѣтъ, laiva purjehtii parhaillessa). Sentähden sanotaan: я сегодня иду (ei хожу) въ церковь, minä menen tänä päivänä kirkkoon; mutta sitä vastaan: по воскресѣніямъ хожу (ei иду) въ церковь, pyhäpäivinä käyn minä (tavallisesti) kirkossa. Nämä tehdivöt owat:

Мäärätöin laji:	Мäärätty laji:	Мäärätöin laji:	Мäärätty laji:
блистать	блестѣть, loistaa	кривлять	кривить, wääristää
блуждать	блудить, esjyä, harhailta	лѣзить	лѣзть, kiivetä
бодать	бості, puskea	летать	летѣть, lentää
бродить	бресті, kulestia	ломать	ломить, taittaa
быва́ть	быть, olla	метать	метнуть, метать
бѣгать	бѣжать, juosta	метаю	мечу, heittää, wirittää
валать	валить, wierittää	мѣрять	мѣрить, mitata
видать	видѣть, nähä	носить	нести, kantaa
влачить	влечь, wetää	плавать	плыть, uida, purjehtia
водить	весть, wiedä, saattaa	ползать	ползти, ryömiä, kömpiä
возить	везть, kulettaa	ронять	ронить, pudottaa
волочить	волочь, wetää	сажать	садить, istuttaa
ворочать	воротить } kääntää	свистать	свистѣть, whisteltää
вращать	вратить } kääntää	слыхать	слышать, kuulaa
вѣдать	вѣсть, tietää	сылать	слать, lähettää
гонять	гнать, ajaa	таскать	тащить, wetää, kulettaa
двѣгать	двѣзать, liifuttaa	тискать	тиснить, painaa
катать	катить, wierettää	ходить, käydä	итти, mennä *]
качать		ѣздить	ѣхать, matkustaa, kulkea.
кланяться	клониться, sumartaa		

*] Ити on päätetysjä muodossa поити.

Muist. Kaikissa näissä tehdivöissä woipi määrättyä lajia pitää alumuotona, josta määrätöin laji sitten on muodosteltu.

kin tehdivisjä, esim. *безпоко́ить*, päättym. m, wainwata (*поко́ить*, päättym. m, rauhoittaa); *благотво́рить*, päättym. m, tehdä hyvää, (*благó* ja *твори́ть*, päättym. m luoda); *мимоходи́ть*, päättym. m. (wastaawa määrätöntä lajia), *мимоити́*, päätt. m. (wastaawa määrättyä lajia), mennä ohitse; *осто́ять*, olla etäällä (*сто́ять*, päättym. m. seisoa); *содержа́ть*, sijältää (*держа́ть*, päättym. m, pitää).

Yhteinen Muist. Kaifilla yhdistymättömillä tehdivisillä (paitsi: *веля́ть*, kása; *жени́ть*, naittaa; *казни́ть*, rangaista ja *купи́ть*, ostaa) on päättymätöin muoto, ja kaifilla yhdistetyillä tehdivisillä on päätetty muoto. Sitä vastaan on ainoastaan yhdellä osalla yhdistymättömiä tehdivisitä päätetty muoto, mutta useimmilla (ei kuitenkaan kaifilla) yhdistetyillä tehdivisillä päättymätöin muoto. Monistelu-muoto löytyy ainoastaan wähemmällä osalla yhdistymättömiä tehdivisitä, ja kerta-muoto löytyy sellaisilla tehdivisillä, jotka ilmiantawat liikettä ja luonnollista waikutusta, jonka ihminen aistimillansa kelsii. Osata niinhywin puheesia kuin kirjoitusjesjain oikein käyttää jokaista muotoa, siihen tarwitaan, että kyllin tarkistellaan niinhywin sitä ominaista merkintää, jonka wenäjäin kieli jokaisella muodolla osoittaa, kuin myös sitä eroitusta, joka merkinnönsä tapahtuu päättymättöman muoden määrättöman ja määrätyn lajin wälillä.

2. Таpa.

§. 38. Таpa (modus, наклонёние) on se laatu, jolla tapahtumista ilmoitetaan todelliseksi, mahdolliseksi eli wälttämättömäksi. Таpaja on:

1. Nimitapa (infinitivus, неоконча́тельное накл.), joka yleisesti nimitää tapahtumisen, ilman kysymystä keltä, ja aikaa määräämättä, jona jotakuta toimitetaan, esim. *чита́ть*, lukea; *пи́сать*, kirjoittaa.

Muist. Nimitapa ei ole oikeastaan mikään tapa, waan ainoastaan tehdivisän alkumuoto. Sentähden kutsutaan tehdivisöä, joka on nimitawassa, määrättömäksi (infinitum).

2. Suoratapa (indicativus, изъявительное накл.), joka sanoo, että tekeminen todella tapahtuu, on tapahtunut ja tulee tapahtumaan, esim. *я чита́ю*, minä luen; *ты пи́саль*, sinä kirjoitit; *онъ ска́жетъ*, hän sanoo (tulee sanomaan).

3. Mahdollistapa (conjunctivus, союга́тельное накл.) ilmoittaa tekemisen olewan mahdollisen eli ehdollisen.

Muist. Täältä tavalta puuttuu wenäjäin kielessä omat päätteensä, mutta se sanotaan siten, että sanukkaat: *бы, чтобъ, чтобы, дабы, että; будто бы, якобы, niinkuin; еслибы, еслибы*, jos, pannaan suoratawan edelle. *Еслибы* käytetään menneen, waan *если* nykyisen ja tulewan ajan kansja. Vielä toijella lailla woipi sanoa mahdollistapaa, jos otetaan tehdivisän käsitytapa ja pannaan sen jälestä oliollinen sanimi, esim. *сдѣлай я, ты, онъ, она, оно, они, она, jos minä, sinä, hän, he olisivat tehneet.*

4. Käsitytapa (imperativus, повелительное накл.), joka ilmoittaa käsityä (niinmuodoin wälttämättömyyttä), eli toiwoa, että tekeminen tapahtuisi, esim. *чита́й*, lue; *пиши́*, kirjoita.

3. Aika.

§. 39. Aika (tempus, время) on se laatu eli tapa, jolla tehdiffö merkitsee tapahtumisen erinäisiä ajanvaihteita. Aika on:

1. Nykyinen aika (præsens, настоящее вр.), joka osoittaa, että tekeminen tapahtuu parhaillaan, niinkuin: я читаю, minä luen.

2. Mennyt aika (præteritum, прошедшее вр.), joka ilmoittaa, että tekeminen on jo tapahtunut, esim. я читалъ, minä luvuin.

3. Tulewa aika (futurum, будущее вр.), joka ilmoittaa, että tekeminen tulee tapahtumaan, esim. я буду читать, minä tulen lufemaan.

4. Luku.

§. 40. Luku (numerus, число) on kuin nimifanoisfakin: Yksikkö ja Monikko.

5. Olio.

§. 41. Olioita (personæ, лица) on kolme kumpafesfakin luvussa, nimittäin: 1. se, joka puhuu, minä, me; 2. se, jota puhutellaan, sinä, te; 3. se, josta puhutaan, hän, he. Nämä oliot merkitään seuraawilla sfianimillä:

	Yksikkö.		Monikko.	
1. Olio	я, minä	1. Olio	мы, me	
2. Olio	ты, sinä	2. Olio	вы, te	
3. Olio	miesp. онъ naisp. она suvut. оно	} hän	3. Olio miesp. ja suvut. они naisp. онѣ	
				} he

Muist. Olioilliseksi kutsutaan kaikki ne tehdifföt, joilla owat kaikki nämä oliot; oliottomiksi ne, joita käytetään ainoastaan yksikön kolmannessa osiossa.

Paitfi edellä nimitettyjä tehdiffön määräyksiä, nimittäin: muotoa, tapaa, aikaa, lufua ja oliota, pitää tehdifföin päätemuutteissa wielä muistettaman: laatutapa (participium) ja tekemistapa (gerundium), joilla molemmilla on kaksi aikaa: nykyinen ja mennyt aika, ja jotka löytyvät joka neljässä muodossa.

Tekemistapa (gerundium, дѣепричаеіе) on tehdifföstä johdatettu sana, joka, pitäen tehdiffön merkinnön, osoittaa määräshlauetta. Sen merkintö lähestyy siis määräsanaan. Niinkuin laatutapa on tehdifföllinen laatu-sana, samoin on tekemistapafin tehdifföllinen määräsana.

III. Käytelmä.

Olokohtaisilla, kohteettomilla ja uloskohtaisilla tehdifföillä on yhdenlainen käytelmätapa, joka joko seuraa määräyhitä sääntöjä, jolloin

käytelmä kutsutaan säännölliseksi, tahti joissakuisissa tapauksissa eroaa niistä, jolloin käytelmä kutsutaan säännöttömäksi eli eroavaiseksi.

Keskikohtaiset tehdiköt lähestyvät, mitä käytelmätapaan tulee, edellä mainittuihin tehdiköihin, ja vastakohtaiset käytellään toisien sanain se-
littämällä.

Tässä seuraavaisessa esitellään:

1. Aputehdiköistä; 2. Olokohtaisista, kohteettomista ja uloskohtaisista tehdiköistä; 3. Keskikohtaisista tehdiköistä; 4. Vastakohtaisista tehdiköistä ja 5. Oliottomista tehdiköistä.

1. Aputehdiköt.

§. 42. Aputehdiköt ovat: *стать*, ruweta, tulla josjikuksi, ja *быть*, olla.

A. *Стать*, ruweta, tulla josjikuksi.

Suoratapa.

Mennyt aika.

Yksikkö я сталъ, стáла, стáло, minä rupejin, tulin josjikuksi
ты сталъ, стáла, стáло

онъ сталъ

она́ стáла

онó стáло

Monikko мы стáли

вы стáли

они́ } стáли
онѣ }

Tulewa aika.

Yksikkö я стану, minä rupeen, tulen josjikuksi

ты станешь

онъ } станеть
она́ }
онó }

Monikko мы станемъ

вы станете

они́ } станутъ
онѣ }

Räskytapa.

Yksikkö стань (ты), rupee, tule (sinä) josjikuksi

Monikko станьте (вы), ruwetkaatte, tulkaatte (te) josjikuksi

Laatutapa.

Mennyt aika.

стáвший, ая, ее, се joka on ruvennut, tullut joskikuffi.

Telemistapa.

Mennyt aika.

ставъ ели стáвши, sitten kuin minä, sinä, j. n. e. olen ruvennut, tullut joskikuffi.

B. БЫТЬ, olla.

Nimitapa.

Määrätty laji

быть, olla

Määrätöin laji.

бывáть, oleskella.

Suoratapa.

Määrätty laji

Määrätöin laji.

Kyhyinen aika.

Yksikkö я емь, minä olen
ты еси

онъ }
она } есть
онó }

Monikko мы есмь
вы есте

они }
онѣ } суть

Yksikkö я бывáю, minä oleskelen
ты бывáешь

онъ }
она } бывáеть
онó }

Monikko мы бывáемь
вы бывáете

они }
онѣ } бывáютъ

Mennyt aika.

Yksikkö я былъ, а, о, minä olin
ты былъ, а, о,

онъ былъ
она была
онó было

Monikko мы были
вы были

они }
онѣ } были

Yksikkö я бывáлъ, а, о, minä oleskelin
ты бывáлъ, а, о,

онъ бывáлъ
она бывáла
онó бывáло

Monikko мы бывáли
вы бывáли

они }
онѣ } бывáли

Tuleva aika.

Yksikkö я буду, minä olen, tulen (olemaan)
ты будешь

онъ }
она } будетъ
онó }

¶ nauttii.

A. Säännölliset tehdivöt.

§. 45. Osataksensa taiwuttaa tehdivöä, pitää ensin tiebettämän sen alkumuodot, jotka ovat: I. Nimitapa ja II. Monikon kolmas olio suoratawan nyhyisesjä eli tulewasja ajasja. Näistä tehdivön molemmista alkumuodoista johdatetaan muut kaikki taiwutus-muodot.

§. 46. Tehdivön alkumuodot.

I. Tehdivön ensimmäinen alkumuoto, joka on Nimitapa.

Tehdivön ensimmäisesjä alkumuodossa, joka on nimitapa, ovat tehdivön päätteet: 1. -ть edellä olewalla ääntiöllä, niinkuin: ать, еть, ить, оть, уть, ыть, вть, ять; 2. -ть edellä olewilla kerakkeilla e eli z, niinkuin: зть, зти, сть, сти, ja 3. -чь.

II. Tehdivön toinen alkumuoto, joka on monikon kolmas olio nyhyisesjä eli tulewasja ajasja.

A. Tehdivön toisen alkumuodon päätteet.

Tehdivön toisesja alkumuodossa, joka on monikon 3 olio nyhyisesjä eli tulewasja ajasja, ovat tehdivön päätteet: уть eli ють ja ять eli ать.

1. Yoppupäätteen уть saawat kaikki ne tehdivöt, joilla nimitawasja ovat päätteet: зть eli зти, сть eli сти, чь ja нуть, ереть, ja useimmat yhsitawuiset tehdivöt päätteellä ать, niinkuin monta monitawuista tehdivöä päätteellä ать (kuin д, з, т, к, с, х, ет ja ек edellä kulkee) ja muutamia yhsitawuisia päätteillä: ить, ыть, вть, esim. вез-ти, kuletaa, вез-уть; нес-ти, kantaa, нес-уть; те-чь, wuotaa, тек-уть; вян-уть, lafaastua, вян-уть; тер-еть, hieroa, тр-уть; рв-ать, repää, рв-уть; тк-ать, kutoa, тк-уть, маз-ать, woitaa, маж-уть; иск-ать, etsiä, ищ-уть; ж-ить, elää, жив-уть; ст-ыть (стынуть), jäähtyä, сты-н-уть; д-вь, ranna pois, дьнуть; рев-вь, rönsyä, рев-уть.

2. Yoppupäätteen ють saawat kaikki ne tehdivöt, joilla nimitawasja ovat päätteet: оть, а-ять, е-ять, ъ-ять, monta monitawuista tehdivöä päätteillä: ать, овать, вть, л-ять, н-ять, р-ять, ja muutamia yhsitawuisia päätteillä: ить, ыть, уть, вть, esim. кол-обь, pistää, кол-ють; ла-ять, haukkaa, ла-ють; бле-ять, määfiä, бле-ють; вѣ-ять, ruhaltaa, вѣ-ють; двѣг-ать, liikuttaa, двѣга-ють; зн-а-ть, tietää, зн-а-ють; трѣб-овать, waatia, трѣбу-ють; им-ѣть, omistaa, имѣ-ють; стрѣ-л-ять, ampua, стрѣ-л-я-ють; плѣн-ять, wangita, плѣн-я-ють; мѣр-ять, mitata, мѣр-я-ють; п-п-ть, juoda, п-ь-ють; кр-ыть, peittää, кр-о-ють; д-у-ть, ruhua, дь-ють; п-ѣ-ть, laulaa, п-о-ють.

Егоав. Tehdivö гн-ать, ajaa, on monikon 3 osiosja гон-ять (ei гн-уть).

3. Yoppupäätteen ять saawat kaikki ne tehdivöt, joilla nimitawan päätteet ovat: а-ить, о-ить, е-ить, о-ять ja ить, jos ж, ч, ш, щ, ei

ole edellä, kuin mhös moniaat tehdivöt päätteellä **ТЬ**, esim. та-**ИТЬ**, сала-**ТА**, та-**АТЬ**; до-**ИТЬ**, lypsää, до-**АТЬ**; кле-**ИТЬ**, liimata, кле-**АТЬ**; сто-**АТЬ**, seisoa, сто-**АТЬ**; вёр-**ИТЬ**, uskoa, вёр-**АТЬ**; люб-**ИТЬ**, rakastaa, люб-**АТЬ**; вид-**ТЬ**, nähdä, вид-**АТЬ**.

Сроав. Tehdivös шиб-**ИТЬ**, loukata, (käytetään yhdistettynä) on monikon 3 oliossa шиб-**УТЬ** (ei шиб-**АТЬ**).

4. Loppupäänteen **АТЬ** saavat mellein kaiffi ne tehdivöt, joiden nimi-tawan pääte on **ИТЬ** edellä olevilla: ж, ч, ш, щ, ja moniaat tehdivöt päätteellä **АТЬ**, kuin ж, ч, ш, щ sulkee edellä (katso § 10 В. 1), esim. множ-**ИТЬ**, lisätä, множ-**АТЬ**; муч-**ИТЬ**, kiusata, муч-**АТЬ**; леж-**АТЬ**, wi-rua, леж-**АТЬ**; трещ-**АТЬ**, räiskää, трещ-**АТЬ**.

Сроав. Tehdivöt жить, elää ja (по)ч**ИТЬ**, lewätä, ovat monikon 3 oliossa жив**УТЬ**, (по)ч**ЮТЬ**.

В. Mitä tehdivön toisesa alkumuodossa on muutoin merkittävä.

Mitä siihen kirjaimen tulee, joka on monikon 3 olion päänteen edellä **УТЬ** eli **ЮТЬ**, **АТЬ** eli **АТЬ**, niin woipi tässä tarahtua wiidellä tawalla:

1. Että päättetein **ЮТЬ** ja **АТЬ** edellä on ääntiö, esim. дѣл-а-**ЮТЬ**, he tekewät, nimitapa дѣл-а-**АТЬ**, tehdä; гул-а-**ЮТЬ**, he käwelewät, ni-mitapa гул-а-**АТЬ**, käwellä; сто-**АТЬ**, he seisowat, nimitapa сто-**АТЬ**, seisoa; вор-у-**ЮТЬ**, he warastawat, nimitapa воро-в-а-**АТЬ**, warastaa; во-ю-**ЮТЬ**, he sotiwat, nimitapa во-ев-а-**АТЬ**, sotia.

Муист. 1. Yksitawuisissa tehdivissä on monikon 3 oliossa joku toinen ääntiö eli puoli-ääntiö, kuin nimitawassa, niinkuin: бить, lyödä, monikon 3 olio б**ЮТЬ**; вить, setittää, в**ЮТЬ**; лять, walaа, л**ЮТЬ**; пить, juoda, п**ЮТЬ**; шить, omhella, ш**ЮТЬ**; брить, ajaа partaa, бр**ЮТЬ**; гнить, mävätä, гн**ЮТЬ**; выть, ulwoa, в**ЮТЬ**; крыть, kattaа, кр**ЮТЬ**; мыть, pestä, м**ЮТЬ**; ныть, juеа, н**ЮТЬ**; рыть, kaisaa, р**ЮТЬ**; цѣть, laulaa, ц**ЮТЬ**.

Муист. 2. Moniaat yksitawuiset tehdivöt ottawat jonkun kerakkeista в, м, н, päänteen edelle **УТЬ**, niinkuin: дѣть, panna pois, on monikon 3 oliossa дѣ-н**УТЬ**; жать, rutistaa, ж-м**УТЬ**; жать, niittää, ж-н**УТЬ**; жить, elää, жи-в**УТЬ**; мять, alustaa, м-н**УТЬ**; слыть, surjehia, слы-в**УТЬ**; слыть, pitää j. k. n. а, слы-в**УТЬ**; стыть, jäähtyä, сты-н**УТЬ**; стать tulla j. k. n. а, ст-а-н**УТЬ**; чать yhdistyksissä, niinkuin: (на)ч-а-**ТЬ**, aloittaa, (на)ч**НУТЬ**; ать, ottaa, käytetään yhdistettynä, niinkuin: подн-а-**ТЬ**, nostaa, подн**ИМУТЬ**.

Муист. 3. Muutamat yksitawuiset tehdivöt panewat ääntiön kerakkein wäliin monikon 3 olion päänteen edellä, niinkuin: брать, ottaa, б-е-р**УТЬ**; драць, repiä, д-е-р**УТЬ**; гнать, ajaа, г-о-н-а-**ТЬ**; звать, kutsua, з-о-в**УТЬ**; стлать, lewittää, ст-е-л**ЮТЬ**.

2. Että päänteitten edellä **УТЬ** eli **ЮТЬ**, **АТЬ** eli **АТЬ** seisoo sama kera-kke, kuin nimitawan loppupäänteenkin edellä, esim. ко-л-о-**ТЬ**, pistää, monikon 3 olio ко-л-о-**ЮТЬ**; то-н-**УТЬ**, uрота, то-н-**УТЬ**; ве-л-а-**ТЬ**, kääskää, ве-л-а-**АТЬ**; кри-ч-а-**ТЬ**, huutaa, кри-ч-а-**АТЬ**.

3. Että monikon 3 oliossa pannaan л. päätteен ють edelle. Tämä tapahtuu melkein kaikissa niissä tehdivisissä, joilla nimitawassa on pääte ать edellä olewalla keräffeella: б, м, п, esim. дрѣм-л-ють, he nufahawat, nimitapa дрѣм-аъ, nufahataa; колѣб-л-ють, he täristäwät, nimitapa колѣб-аъ, täristää.

4. Että nimitawan loppupäätteen edellä olewa keräfe muutetaan monikon 3 oliossa fiten, että:

л, з:stä tulee ж, esim.	{	глю-л-аъ, kaluta, monikon 3 olio	глю-ж-уъ.
		ма-з-аъ, woitaa	ма-ж-уъ.
т, к — ч, —	{	щѣбе-т-аъ, wisertää	щѣбѣ-ч-уъ.
		пла-к-аъ, itfää	пла-ч-уъ.
х, с — ш, —	{	па-х-аъ, hynää	па-ш-уъ.
		пи-с-аъ; kirjoittaa	пи-ш-уъ..
ст, ск — ш, —	{	сви-ст-аъ, wiseltää	сви-ш-уъ.
		п-ск-аъ, etsiä	п-ш-уъ.

Muist. 1. Moniaissa tehdivisissä т muutetaan ш:ksi, niinkuin: клеветать, панетелла, клевет-ш-уъ.

Muist. 2. Tehdivisö cocать, imeä, on cocуъ.

5. Tehdivisöt päätteellä сти eli сть saawat monikon 3 oliossa: бутъ, дуть, суть, тутъ, ja tehdivisöt päätteellä чь saawat гуть eli куть, esim. гре-сть, soutaa, monikon 3 olio гре-буть; ве-сть, ве-сти, saattaa, ве-дуть; не-сть, не-сти, kantaa, не-суть; пле-сть, пле-сти, letittää, пле-гуть; берѣ-чь, warjella, бере-гуть; влѣ-чь, wetää, влѣ-куть.

Suoratapa.

Olion päätteitten syntyistä nyhyisessä, menneessä ja tulewassa ajassa.

1. Nyhyinen aika.

§. 47. Alkumuoto suoratawan nyhyisessä ajassa on monikon 3 olio, jonka päätteet ovat joko уть, ють eli ять, ать, joista saadaan: I. yksikön ensimmäinen olio, ja II. yksikön ja monikon kaikki muut oliot.

I. Yksikön ensimmäinen olio.

Ensimmäisen olion päätteet yksikössä ovat:

y eli ю, ja saadaan monikon 3 oliosta seuraawaisesti:

1. Kun monikon 3 olion päätteet ovat уть eli ють, saadaan yksikön ensimmäinen olio fiten, että ть jätetään pois, esim. двѣгаю-ть, he liikutawat, yksikön 1 olio двѣгаю; minä liikutan; трѣбую-ть, he waatiwat, трѣбую, minä waadin; колю-ть, he pistäwät, колю, minä pistän; мажу-ть, he woitawat; мажу, minä woidan; колѣблю-ть, he täristäwät, колѣблю, minä täristän.

2. Kun 3 olion päätteet monikossa ovat ять eli ать, saadaan yksikön 1 olio fiten, että ять muutetaan ю:ksi ja ать muuttuu у:ksi, esim. веселать,

he ilahuttawat, весел-ю minä ilahutan; сто-ятъ, he seisowat, сто-ю, minä seisou; говор-ятъ, he puhuwat, говор-ю, minä puhun; крич-ятъ, he huutawat, крич-у, minä huudan; дрож-ятъ, he wäri sewät, дрож-у, minä wäri sen.

Tässä on merkittävä:

a) että, jos joku keraffeista: б, в, м, п, ф, seisoo monikon 3 olion pääteen ятъ edellä, pannaan л yksikön 1 oliossa -ю:n edelle, esim. люб-ятъ, he rakastawat, люб-лю, minä rakastan; дāv-ятъ, he puristawat, дав-лю, minä puristan.

b) Jos joku muuttuwaistista keraffeista: д, з, с, т, ст, seisoo pääteen ятъ edellä, niin ятъ muutetaan у:ksi, ja keraffeet muuttuwat niin, että д, з:stä tulee ж., esim. хол-ятъ, he käyhvät, хож-у, minä käyn, вóз-ятъ, he kulettawat, вож-у, minä kuletan
 т — — ч — порт-ятъ, he turmelewat, порч-у, minä turmelen
 с — — ш — прос-ятъ, he pyytävät, прош-у minä pyydän
 ст — — щ пýст-ятъ, he laskewat, пуш-у, minä lasken.

М u i s t. 1. Скользйтъ, liukahaa, скользятъ; кудесить, teeskennellä, кудесять; обезопасить, saattaa turwiin, обезопасять, ovat yksikön 1 oliossa сколь-зю, кудесю, обезопасю.

М u i s t. 2. Muutamissa tehdivoissā muutetaan дятъ жлу:ksi (ei жу) ja тятъ шу:ksi (ei чу) esim. побѣ-дятъ, he woittawat, побѣ-жду, minä woitan, возвра-тятъ, he saattawat takasin, возвра-щу, minä saatan takasin; (со)кра-тятъ, he lyhentävät, (со)кра-щу, minä lyhennän; (за)пре-тятъ, he kieltävät, (за)пре-щу, minä kiellän; свя-тятъ, he siunaawat, свя-щу, minä siunaan (nettä).

II. Yksikön ja monikon muut oliot.

Мuiden olioin päätteet.

Муут oliot niinhyywin yksiköissä, kuin monikossakin saadaan monikon 3 oliosta jiten, että monikon 3 olion päätteistä:

утъ eli ютъ tulee:	ja ятъ eli атъ tulee:
Yksikön 2 oliossa ешь	Yksikön 2 oliossa ишь
— 3 — етъ	— 3 — итъ
Monikon 1 — емъ	Monikon 1 — имъ
— 2 — ете	— 2 — ите

Esimerkiksi:

Monikon 3 olio двѣга-ютъ, he liikutawat	Monikon 3 olio весел-ятъ, he ilahuttawat
Yksikön 2 — двѣга-ешь, sinä liikutat	Yksikön 2 — весел-ишь, sinä ilahutat
— 3 — двѣга-етъ, hän liikuttaa	— 3 — весел-итъ, hän ilahuttaa

Monifon 1 — двѣга-емѣ, me liifu= Monifon 1 — весел-ѣмѣ, me ila=
tamme hutamme
— 2 — двѣга-ете, te liifu= — 2 — весел-ѣте, te ilaſu=
tatte tatte.

Tässä on merkittävä, että tehdivöt, joilla nimitawassa on pääte чѣ, ja monifon 3 oliossa on joko г eli к pääтteen утѣ edellä, muuttawat г:n ж:ffi ja к:n ч:ffi kaikissa muissa olion päätteissä, esim. берѣ-чѣ, warjella, monifon 3 olio берѣ-г-утѣ, yſſikön 2 olio берѣ-ж-ѣшь, 3 olio берѣ-ж-ѣтъ, monifon 1 olio берѣ-жѣмѣ, 2 olio берѣ-ж-ѣте; жечѣ, sytyttää, ж-г-утѣ, ж-ж-ѣшь, ж-ж-ѣтъ, j. n. e.; течѣ, wuotaa, те-к-утѣ, те-ч-ѣшь, те-ч-ѣтъ, j. n. e. Samoin tehdivöt лгать, walhetella, л-г-утѣ, л-ж-ѣшь, j. n. e. ja ткать, kutoa, т-к-утѣ, т-ч-ѣшь, j. n. e.

2. Mennyt aika.

Menneen ajan päätteet.

§. 48. Mennyt aika, jonka päätteet yſſikön kaikissa oliossa owat: miesp. лѣ eli ѣ, naisp. ла, suwut. ло, monifon kaikissa oliossa ли, saadaan joko nimitawasta eli monifon 3 oliosta nykyisessä eli tulewassa ajassa.

1. Tehdivöissä, joilla nimitawassa on тѣ edellä olewalla ääntiöllä, saadaan mennyt aika nimitawasta siten, että nimitawan pääte тѣ muutetaan miesp. лѣ:ffi, naisp. ла:ffi, suwut. ло:ffi, ja monifossa ли:ffi, esim. игра-тѣ, pelata, игра-лѣ, ла, ло, monifko игра-ли; ходѣ-тѣ, käydä, ходѣ-лѣ, ла, ло, monifko ходѣ-ли.

Esimerkiksi.

Yſſikkö	я двѣгалѣ, ла, ло, minä liifutin	Yſſikkö	я веселѣлѣ, ла, ло, minä ilaſutin
	ты двѣгалѣ, ла, ло, sinä liifutit		ты веселѣлѣ, ла, ло, sinä ilaſutit
	онѣ двѣгалѣ } hän liifutti		онѣ веселѣлѣ } hän ilaſutti
	онá двѣгала }		онá веселѣла }
	онó двѣгало }		онó веселѣло }

Monifko	мы двѣгали, me liifutimme	Monifko	мы веселѣли, me ilaſutimme
	вы двѣгали, te liifutitte		вы веселѣли, te ilaſutitte
	онѣ } двѣгали, he liifuttivat		онѣ } веселѣли, he ilaſuttivat.
	онѣ }		онѣ }

Muist. 1. Tehdivöissä pääteellä ереть ja yſſistetyissä tehdivöissä pääteellä стерть, on mennyt aika еръ, ёрла, ёрло, monifko ёрли (ei ерѣлѣ, ла, ло), esim. тереть, hieroa, тёръ, тёрла, тёрло, monifko тёрли; (про)стерть, lewittää, (про)стёръ, (про)стёрла, (про)стёрло, monifko (про)стёрли.

Muist. 2. Tehdiksi päätteellä нуть, jotka eivät ole kertamuodossa, muuttavat päätteen нуть toisinaan (ei aina) ъ:ksi (ei нуль), esim. сохнуть, куваться, сохъ, сохла, сохло, monikko сохли; ваныть, laastua, вяль, вяла, вяло, monikko вяли. Toisilla sitä vastaan on aina нуль, esim. льнуть, taistua, льнуль, ла, ло, monikko льнули; тонуть, uota, тонуль, ла, ло, monikko тонули. Tehdiksi ваныть, laastua ja забнуть, palentua, jättävät yhdistyisissä pois tavun нуль, mutta yhdistymättöminä woipi niillä yhtähywin olla нуль, niinkuin: ваныль, забнуль, mutta sitä vastaan увяль, ла, ло, monikko увяли, озябъ, озябла, ло, monikko озябли.

2. Tehdiksissä, joilla nimitawan pääte on чь eli ть edellä olevalla keraffeella, se on, эти, зть ja ети, еть, saadaan suoratawan mennyt aika monikon 3 osiosta nykyisessä eli tulewassa ajassa fiten, että уть muutetaan miesp. ъ:ksi, naisp. ла:ksi, suwut. ло:ksi ja monikossa ли:ksi, esim. влечь, wetää, monikon 3 osio влек-уть, menn. aika влѣк-ъ, влек-ла, влек-ло, monikko влек-ли; стерѣчь, kawattaa, стерег-уть, стерег-ъ, стерег-ла, стерег-ло, monikko стерег-ли; лѣзть, kiiwetä, лѣз-уть, лѣз-ъ, лѣз-ла, лѣз-ло, monikko лѣз-ли; нести, kantaа, нес-уть, нес-ъ, нес-ла, нес-ло, monikko нес-ли; печь, leivoа, пек-уть, пѣк-ъ, пек-ла, пек-ло, monikko пек-ли.

Ne tehdiksi, joiden nimitawan pääte on ети, еть, ja 3 osion pääte monikossa on дуть ja туть, muuttawat koso tämän päätteen лъ, ла, ло:ksi, monikossa ли:ksi, esim. вести, saattaa, monikon 3 osio ве-дуть, menn. aika вѣ-лъ, ве-ла, ве-ло, monikko ве-ли; цвѣсти, kuffia, цвѣ-туть, menn. aika цвѣ-лъ, цвѣ-ла, цвѣ-ло, monikko цвѣ-ли. Niin myös клясть, kirota, кля-нуть, menn. aika кля-лъ, кля-ла, кля-ло, monikko кля-ли.

Muist. 1. Tehdiksö rosti eli расти, рас-туть, on menn. ajan miesp. рос-ъ (ei рос-ль), naisp. рос-ла, suwut. рос-ло, monikko рос-ли.

Muist. 2. Niin 3 osion päätteitten: гуть, куть ja туть edellä on yksi kerafe, niin rannaan menn. ajan miesp. e eli o keraffeitten wäliin, mutta naisp. ja suwut, niinkuin monikossakin jätetään se pois, esim. жечь, sytyttää, жг-уть, menn. aika жѣгъ, жгла, жгло, monikko жгли; толочь, surwoа, толк-уть, menn. aika толѣкъ, толкла, толкло, monikko толкли; (про)честъ, luseа, (про)ч-туть, menn. aika (про)чѣлъ, (про)чла, (про)чло, monikko (про)чли.

3. Tulewa aika.

§. 49. Tulewalla ajalla ei ole omituisia päätteitänsä, waan se saadaan

a) päättymättömässä muodossa fiten, että буду eli етану rannaan nimitawan edelle, esim. я буду писать, minä kirjoitan.

b) päätetyssä ja kerta=muodossa saadaan tulewa aika monikon 3 osiosta samoin kuin päättymättömän muodon nykyinen aika, (katso siwu 45, 46) esim. дви-н-уть, he liikauttavat, я двину, minä liikautan; допш-уть, he kirjoittawat loppuun asti, я допшу, minä kirjoitan loppuun asti; возъм-уть, he ottawat, я возьму, minä otan.

Мäyte.

Пäätтymätöin муото.

Уффкфö.

я бұду двігаты, minä liifutan

ты бұдешь двігаты

онъ }
онá } бұдетъ двігаты
онó }

Монифко.

мы бұдемъ двігаты

вы бұдете двігаты

оні }
онѣ } бұдутъ двігаты.

Керта-муото.

Уффкфö.

я двіну, minä liifantan (äffisti)

ты двінешь

онъ }
онá } двінетъ
онó }

Монифко.

мы двінемъ

вы двінете

оні }
онѣ } двінутъ.

Мuis. Бұду кәптетään silloin, kuin tarhoitetaan laukaisempaa, mutta etāny, kuin tarhoitetaan pian tarhoituvaa toimitusta, esim. я бұду писать, minä kirjoitan (wasta, jonkun kerran); я etāny писать, minä rupeen (paikalla) kirjoittamaan.

Кәскытара.

§. 50. Кәскытара, jolla on päätteitä ainoastaan yksikön ja monikon toiselle oliolle, saadaan monikon 3 oliosta nyk. ajassa (päättymättö-
mässä muodossa) ja tulew. ajassa (päätehtysä ja kerta-muodossa) siten, että monikon 3 olion päätteistä, уть, ють, eli атъ, ять tulee:

Уффкфöсә. Монифкосә.

1. и ите, jos ääntiö on ють eli ять päätteen edellä, esim. уффкфö двіга-и, liifuta (sinä), монифко двіга-ите, liifuttakaatte (te) (двіга-ють, he liifuttawat); уффкфö сто-и, seisо (sinä), сто-ите, seisokaatte (te) (сто-ятъ, he seisowat).

Сроав. Уффкфö по-и, juota (sinä), монифко по-ите, juotakaatte (te) (по-ятъ, he juottawat); та-и, salaa (sinä), монифко та-ите, salatkaatte (te) (та-ятъ, he salawat).

2. и ите, kuin yksi eli useampi kerake on monikon 3 olion päätteen edellä ja kerkо on nimitawassa viimeisellä tavulla, eli jos tehdiffö on yksitawuinen, tulee monikon 3 olion päätteistä yksikösfä и ja monikosfa ите, esim. кричатъ, huutaa, крич-атъ, kәskытара крич-и, huuda (sinä), крич-ите, huutakaatte (te); звать, kutua, зов-ютъ, кәskытара зов-и, зов-ите; вестъ, jaattaa, вед-ютъ, кәskытара вед-и, вед-ите.

Мuis. Kuin useampi kerake on nimitawan ja monikon 3 olion päätteitten edellä, mutta kerkо ei ole viimeisellä tavulla nimitawassa, tulee кәskытawan päätteeksi yksikösfä и, monikosfa ите,

ilman korotta, esim. мѣд-л-и-ть, wiipyyä, мѣд-л-я-ть, käslytara мѣд-л-и, мѣд-л-и-те; мѡл-в-и-ть, janoa, мѡл-в-я-ть, käslytara мѡл-в-и, мѡл-в-и-те; пѡм-н-и-ть, muistaa, пѡм-н-я-ть, käslytara пѡм-н-и, пѡм-н-и-те; сѡх-н-у-ть, kuivaa, сѡх-н-у-ть, käslytara сѡх-н-и, сѡх-н-и-те.

Техдифѡ сѣ-н-а-ть, karistaa, сѣ-н-л-ю-ть, on käslytawasja сѣ-н-ь, сѣ-н-ь-те.

3. Ъ б-е, kuin keräse on monikon 3 olion edellä, mutta korke ei ole viimeisellä tavulla nimitawasja, tulee monikon 3 olion päätteistä yksikössä ъ, monikossa б-е, esim. двѣ-н-у-ть, lii-kauttaa (kerta) двѣ-н-у-ть, käslytara двѣ-н-ъ, двѣ-н-ь-те; с-л-ы-ш-а-ть, kuulla, с-л-ы-ш-а-ть, käslytara с-л-ы-ш-ъ, с-л-ы-ш-ь-те.

Гро-а-в. Дав-а-ть, antaa, да-ю-ть, on käslytawasja дав-а-й; (до)ст-а-в-а-ть, hanffia, (до)ст-а-ю-ть, on (до)ст-а-в-а-й, ja uznaw-а-ть, tuntea, uzn-а-ю-ть, on uznaw-а-й; — б-и-ть, lyödä, л-и-ть, walaа, y. m., joilla monikon 3 olionsa on б-ю-ть, saawat käslytawasja б-е-й, л-е-й, j. p. e.; кра-д-ь, warastaa ja л-ъ-з-ь-ть, kiivetä, ovat käslytawasja кра-д-ь ja л-ъ-з-ь.

Му-и-ст. Ensimmäinen olio monikossa ja kolmas olio yksikössä ja monikossa voidaan janoa, edellinen monikon ensimmäisellä oliolla tulew. ajassa, johon toisinaan rannaan sanukas те, ja jälkimäinen yksikön eli monikon 3 oliolla nyk. ajassa, jonka edelle rannaan puсть eli пу-ск-а-й, esim. двѣ-н-е-мъ eli двѣ-н-е-мъ-те, liikauttakaamme; пу-сть eli пу-ск-а-й онъ ч-и-т-а-е-т, hän lukeeoon.

Заатутара.

§. 51. Заатутавалла он касси аикаа: nykyinen ja mennyt aika.

1. Nykyinen aika.

Заатутаван pääте nykyisesä ajassa.

Заатутаван pääте nykyisesä ajassa on miesp. ш-и-й, naisp. ш-а-я, suwut. ш-е-е, ja saadaan monikon 3 oliosta suoratawan nyk. ajassa siten, että т-ь muutetaan päätteeksi ш-и-й, ш-а-я, ш-е-е, esim. двѣ-г-а-ю-ть, he liikuttawat, двѣ-г-а-ю-ш-и-й, ш-а-я, ш-е-е, liikuttawa, eli se joka liikuttaa; кри-ч-а-ть, he huutawat, кри-ч-а-ш-и-й, ш-а-я, ш-е-е, huutawa, eli se joka huutaa; вед-у-ть, he saattawat, вед-у-ш-и-й, ш-а-я, ш-е-е, saattawa, eli se joka saattaa; пек-у-ть, he paistawat, пек-у-ш-и-й, ш-а-я, ш-е-е, paistawa, eli se joka paistaa.

2. Mennyt aika.

Заатутаван päätteet menneesä ajassa.

Заатутаван päätteet menneesä ajassa ovat: в-ш-и-й, в-ш-а-я, в-ш-е-е, eli ш-и-й, ш-а-я, ш-е-е, ja saadaan suoratawan menneestä ajasta seuraawasti:

1. Техдифѡт, joilla nimitawasja on pääteenä т-ь edellä olewalla ään-тиöllä, ja suoratawan menneesä ajassa он л-ъ, muuttawat menneen ajan pääтteen л-ъ:n miesp. в-ш-и-й, naisp. в-ш-а-я, suwut. в-ш-е-е:ksi, esim. двѣ-г-а-ть,

liifuttaa, двѣга-лъ, menn. ajan laatutapa двѣга-вшій, vшая, вшее, se joka on liifuttanut; давить, puristaa, дави-лъ, дави-вшій, вшая, вшее, se joka on puristanut.

Muist. Tehdiftöt pääteillä ереть ja нуть, joiden suorataman menn. aika ei ole лъ, vaan ainoastaan ъ, muuttavat tämän ъ:n шій, шая, шее: fsi, esim. умереть, kuolla, умер-ъ, умер-шіі, шая, шее, se joka on kuollut; (за)сѡхнуть, kuivettua, (за)сѡх-ъ, (за)сѡх-шіі, шая, шее, se joka on kuivettunut; озѣбнуть, paleltua, озѣб-ъ, озѣб-шіі, шая, шее, se joka on paleltunut.

2. Tehdiftöt, joilla nimitawassa on pääteenä ть edellä olewalla ke-
rakkeella (se on, зть eli зти, еть eli ети) eli чь, ja joilla suorataman
mennessä ajassa on ъ, muuttavat menn. ajan pääteen ъ:n miesr. шій,
naisr. шая, juwut. шее: fsi, esim. греть, soutaa, suorataman menn. aika
греб-ъ, laatutaman menn. aika грѣб-шіі, шая, шее, se joka on soutanut;
рості eli расті, kasvaa, рос-ъ, рѡс-шіі, шая, шее, se joka on kaswa-
nut; беречь, warjella, берѣг-ъ, берѣг-шіі, шая, шее, se joka on war-
jellut; печь, paistaa, пек-ъ, пѣк-шіі, шая, шее, se joka on paistanut.

Muist. 1. Tehdiftöt pääteellä еть eli ети, joiden monikon 3 osio nyf. ajassa
on дуть eli туть, ja niinmuodin suorataman menn. aika on лъ, muuttavat menn. ajan
pääteen лъ:n pääteeksi дшіі eli тшіі, esim. вестъ, saattaa, вед-уть, ве-лъ, ве-
дшіі, дшая, дшее, se joka on saattanut; цвѣсті, kukkia, цвѣ-туть, цвѣ-лъ, цвѣ-
тшіі, тшая, тшее, se joka on kukkinut. Niinmyös итті, mennä, идуть, шѣ-лъ,
шѣ-дшіі, дшая, дшее, se joka on mennyt, ja вѣнуть, lafastua, вѣнуть, вѣнулъ,
вѣнувшій, mutta yhdistettynä увѣ-лъ, увѣ-дшіі, дшая, дшее, se joka on lafastunut.

Muist. 2. Muutamilla tehdiftöillä, joiden pääte nimitawassa on еть eli ети,
on laatutaman menn. ajassa kaksinkertainen pääte: дшіі eli тшіі ja вшіі, esim. пасть,
pidota, пѣдшіі eli пѣвшіі; приобрьеть, hankkia, приобрьтшіі ja приобрьвшій;
пряеть, kehritä, прядшіі ja прѣвшіі. Toisilla on sitä vastaan ainoastaan вшіі,
niinuin: класть, ranna, клѣвшій; красть, warastaa, крѣвшій; клясть, wappoa,
клѣвшій; съеть, käydä istumaan, съвшій; веть, syödä, ѣвшій.

Текемистара.

§. 52. Текемистawalla (дѣепричѣтіе) on kaksi aikaa: nykyi-
nen ja mennyt aika.

1. Nykyinen aika.

Текемистawan päätteet nykyisesä ajassa.

Текемистawan päätteet nykyisesä ajassa ovat: я ja а, eli ючи ja
учи, ja saadaan monikon 3 osiosta suorataman nyf. ajassa siten, että mo-
nikon 3 osion pääteestä: ятъ tulee я, атъ tulee а, ja pääteestä ютъ
tulee ючи eli я, ja утъ tulee учи eli я, esim. вид-ятъ, he näkewät,
вид-я, nähdesä-ni, j. n. e., kuin minä, синä, j. n. e. näen; слыш-атъ,
he kuulewat, слыш-а, kuullesä-ni, j. n. e., kuin minä, синä, j. n. e., kuulen;
прос-ятъ, he pyhtäwät, прос-я, pyhtäisä-ni, j. n. e., kuin minä, синä,

j. n. e., ppybdän; двѣга-юТЬ, he liifuttawat, двѣга-я eli двѣга-ючи, liifuttaisja-ni, j. n. e., kuin minä, sinä, j. n. e., liifutan; плет-уТЬ, he letit-tävät, плет-я eli плет-учи, letittäisjä-ni, j. n. e., kuin minä, sinä, j. n. e., letitän; тек-уТЬ, he wuotawat; тек-учи, wuotaisja-ni, j. n. e., kuin minä, sinä, j. n. e., wuodan.

Muist. 1. Tefemistawan nyf. aika selitetään suomesja sanukkailla: kosta, kuin minä, sinä, j. n. e.

Muist. 2. Tehdiftöt, joilla monikon 3 oliosja on яТЬ, saawat tefemistawan nyf. ajasja я (ei ючи), ja не, joilla monikon 3 oliosja on аТЬ, saawat а (ei учи), esim. люб-яТЬ, he rakastawat, люб-я; смотр-яТЬ, he katsowat, смотр-я; держ-аТЬ, he pitäväт, держá. Pääтteen ючи, учи, joita yleisesti harwoin käytetään, saawat ainostaan sellaiset tehdiftöt, joilla monikon 3 olio on юТЬ, уТЬ, paitsi tehdiftitä päät-teillä: овать, евать, jotka saawat waan я (ei ючи), esim. именүя (ei именүючи) nimitawaста именовáТЬ, nimittää; тонучи, nimitawaста тонүТЬ, урота. Tehdiftistä päätteillä: овать, евать, eroawat ainostaan: жевáТЬ, pureksia; клеваТЬ, näykkii ja коваТЬ, taitoa, ja owat tefemistawan nyf. ajasja: жуючи, клюючи, куючи.

Muist. 3. Tehdiftöt даваТЬ, antaa, даюТЬ; узнаваТЬ, tuntea, узнаюТЬ ja доставáТЬ, hauffia, достаюТЬ, owat tefemistawan nyf. ajasja дава́я, узнава́я, достава́я.

Muist. 4. Yhdistettyisjä tehdiftöisjä, joilla monikon 3 olio tulew. ajasja päät-tyy päätteillä яТЬ eli аТЬ, тутЬ eli тутЬ, tawataan päätetyssä muodossa tefemista-wan nyf. aika menn. ajan ajemesja, ja saadaan monikon 3 oliosta suoratawan tulew. ai-kaa, esim. поту́ня взорь, heitettyhänsä silmänsä alas; войд́я въ ко́мнату, astuttuansa tammariin; уел́има, kuultuansa; возврат́я, laitettuansa tafasin.

Muist. 5. Tehdiftöt, joilla nimitawasja on päätteenä нуть ja чь, owat tawal-lisesti tefemistawan nyf. ajatta.

2. Wennyt aika.

Tefemistawan päätteet menneessä ajasja.

Tefemistawan päätteet menneessä ajasja owat joko въ, вши, eli waan ши, ja saadaan suoratawan menn. ajasja samoin kuin laaturatawan menn. ajasjakin, nimittäin:

1. Tehdiftöt, joilla nimitawan pääte on ть edellä olewalla ääntiöllä, ja joilla suoratawan menn. ajasja on ль, muuttawat menn. ajan päätteen ль:и въ eli вши:ksi, esim. двѣгать, liifuttaa, двѣга-ль, tefemistawan menn. aika двѣга-въ eli двѣга-вши, liifutettua-ni, j. n. e.. sitten kuin mi-nä, sinä, j. n. e. olen liifuttanut; давиТЬ, puristaa, дави-ль, дави-въ eli дави-вши, puristettua-ni, j. n. e., sitten kuin minä, sinä, j. n. e. olen pu-ristanut.

Muist. Tehdiftöt päätteillä ереть ja нуть, joilla suoratawan menn. ajasja ei ole ль, waan ainostaan ъ, muuttawat tämän ъ:и ши:ksi, esim. умереть, kuolla, умер-ь, умер-ши, kuoltuansa, sitten kuin hän on kuollut; сохнуть, kuivaa, сох-ь, сох-ши, sitten kuin se on kuivanut. Mutta вануть, laastua, зябнуть, palestua,

ovat tekemistawan menn. ajašsa зѣбнувъ, зѣбнувши, вѣнувъ, вѣнувши, mutta ysbistettyinä sitä vastaan озябши ja увѣдши; мѣкнутъ, fastua, мѣкнувъ ja мѣкши, исчѣзнуть, hävitä, on исчѣзнувъ, исчѣзнувши.

2. Tehdiftöt, joiden nimitawan pääte on ть edellä olevalla keraffeella, (se on зти eli зть ja сти eli сть), eli чь ja joilla suoratawan menn. ajašsa on ъ, muuttavat menn. ajan pääтteen ъ:n ши:ksi, esim. гре-сть, soutaa, menn. aika грѣб-ъ, tekemistawan menn. aika грѣб-ши, soudettua-ni, j. n. e., sitten kuin minä, sinä, j. n. e. olen soutanut; ро-стѣ eli ра-стѣ, kasvaa, рос-ъ, рѣс-ши, kasvettua-ni, sitten kuin se on kasvanut; берѣ-чь, warjella, берѣг-ъ, берѣг-ши, warjeltua-ni, j. n. e., sitten kuin minä, sinä, j. n. e. olen warjellut; пе-чь, leipoa, пѣк-ъ, пѣк-ши, leivottu-ani, j. n. e., sitten kuin minä, sinä, j. n. e. olen leiponut.

Muist. 1. Tekemistawan menn. aika selitetään suomeksi sanukkailla: sitten kuin, koska minä, sinä, j. n. e.

Muist. 2. Tehdiftöt päätteellä сти, сть, joilla monikon 3 osio on дуть eli тутъ, ja suoratawan menn. aika on лъ, muuttavat tämän лъ:n дни eli дни:ksi, esim. вѣсть, saattaa, ве-дуть, вѣ-лъ, вѣ-дни, saatettua-ni, j. n. e., sitten kuin minä, sinä, j. n. e. olen saattanut; цвѣстѣ, kuffia, цвѣ-туть, цвѣ-лъ, цвѣ-тни, kuffittua-ni, j. n. e., sitten kuin minä, sinä, j. n. e. olen kuffinut. Samoin итѣ, mennä, идуть, шѣлъ, шѣ-дни, mentyä-ni, j. n. e., sitten kuin minä, sinä, j. n. e. olen mennyt; вѣнуть, lafastua, вѣнуть, вѣлъ, вѣдши ja вѣнувъ, sitten kuin se on lafastunut.

Muist. 3. Muutamilla tehdiftöillä päätteellä сти, сть, on tekemistawan menn. ajašsa kassinfertainen pääte: дни eli дни ja дни, esim. пасть, pudota, падши ja павши, pudottua-ni, j. n. e., sitten kuin minä, sinä, j. n. e. olen pudonnut; прясть, fehrätä, прядши ja прядши, fehrättyä-ni, j. n. e., sitten kuin minä, sinä, j. n. e. olen fehrännyt; приобрѣсть, hankkia, приобрѣтши ja приобрѣвши, hankittua-ni, sitten kuin minä, sinä, j. n. e. olen hankkinut. Toisilla sitä vastaan on въ eli дни, esim. класть, rapna, клавъ, клавши; красть, waraštaa, кравши; клясть, warppoa, клявши; състь, käydä istumaan, съвши; ѣсть, syödä, ѣвши.

Muist. 4. Niinkuin tekemistawan nykyistä aikaa ei tavata kaitisia tehdiftöisjä, niin myös puuttuu tekemistawan mennyt aika monelta tehdiftöltä.

§. 53. Elokohtaisten, kohteettomain ja uloskohtaisten tehdifföin Käytelmä-Taulu.

1. Osoitus.				2. Osoitus.							
Mimitapa joka neljäsä muodossa.				Mimitapa joka neljäsä muodossa.							
ать (raitfi жать, чать, шать, щать), оть, уть, ереть, ять, ѣть (alottawa.) зть, сть, чь.				ить, оять, жать, чать, шать, щать, ѣть (raitfi alottawa.).							
Suoratapa.											
Nykyinen aika (päättym. muodossa) ja Tulewa aika (päätetysä ja ferta-muodossa).											
Yksikkö	1	у	ю	Yksikkö	1	ю	у				
	2	ешь			2	ишь					
	3	еть			3	ить					
Monikko	1	емь		Monikko	1	имь					
	2	ете			2	ите					
	3	уть	ють		3	ять	ать				
Mennyt aika (joka neljäsä muodossa).											
		miehr.	naisp.	juwut.		miehr.	naisp.	juwut.			
Yksikkö	1	лъ (ъ)	ла	ло	Yksikkö	1	лъ	ла	ло		
	2	лъ (ъ)	ла	ло		2	лъ	ла	ло		
	3	лъ (ъ)	ла	ло		3	лъ	ла	ло		
Monikko	1		ли		Monikko	1		ли			
	2		ли			2		ли			
	3		ли			3		ли			
Tulewa aika (päättymättömäsä muodossa).											
Yksikkö	1	бѹду (стану)			Yksikkö	1	бѹду (стану)				
	2	бѹдешь				2	бѹдешь				
	3	бѹдеть				3	бѹдеть				
Monikko	1	бѹдемь		— ть	Monikko	1	бѹдемь		— ть		
	2	бѹдете				2	бѹдете				
	3	бѹдуть				3	бѹдуть				
Käskeytapa.											
Yksikkö	2	олю	и	ь	Yksikkö	2	олю	и	ь		
Monikko	2	олю	ите	ите	ьте	Monikko	2	олю	ите	ите	ьте
Saatutapa.											
Nykyinen aika (päättymättömäsä muodossa).											
ушій, юшій, ая, ее				яшій, ашій, ая, ее							
Mennyt aika (joka neljäsä muodossa).											
вшій, шій, ая, ее				вшій, ая, ее							
Telemistapa.											
Nykyinen aika (päättym. muodossa).											
я, а; учи, ючи				я, а; ючи, учи							
Mennyt aika (joka neljäsä muodossa).											
вѣ, вши; ши				вѣ, вши							

Käytelmä-Näyte.

1. Dsoitus.

2. Dsoitus.

Mimitapa.

Päättymätöin muoto.

двѣгать, liifuttaa

давѣть, puristaa

двѣгивать, liifutella

Monistelu-muoto.

дѣвливать, puristella

двѣнуть, liifauttaa (ferta)

Kerta-muoto.

давнѣть, puristaa (ferta)

Suoratapa.

Nykyinen aika.

Ujiffö я двѣгаю, minä liifutan

Ujiffö я давлю, minä puristan

ты двѣгаешь

ты дѣвишь

онъ }
она } двѣгаетъ
онó }

онъ }
она } дѣвитъ
онó }

Moniffo мы двѣгаемъ

Moniffo мы дѣвимъ

вы двѣгаете

вы дѣвите

онѣ }
онѣ } двѣгаютъ

онѣ }
онѣ } дѣвятъ

Mennyt aika.

Päättymätöin muoto.

Ujiffö я двѣгалъ, ла, ло, minä liifutin

Ujiffö я давѣлъ, ла, ло, minä puristin

ты двѣгалъ, ла, ло

ты давѣлъ, ла, ло

онъ двѣгалъ

онъ давѣлъ

она двѣгала

она давѣла

онó двѣгало

онó давѣло

Moniffo мы двѣгали

Moniffo мы давѣли

вы двѣгали

вы давѣли

онѣ }
онѣ } двѣгали

онѣ }
онѣ } давѣли

Monistelu-muoto.

Ujiffö я двѣгивалъ, ла, ло, minä liifutelin

Ujiffö я дѣвливалъ, ла, ло, minä puristelin

ты двѣгивалъ, ла, ло

ты дѣвливалъ, ла, ло

онъ двѣгивалъ

онъ дѣвливалъ

она двѣгивала

она дѣвливала

онó двѣгивало

онó дѣвливало

Monikko мы двѣгивали
 вы двѣгивали
 онѣ } двѣгивали
 онѣ }

Monikko мы дѣвливали
 вы дѣвливали
 онѣ } дѣвливали
 онѣ }

Kerta=muoto.

Uksikko я двѣнулъ, ла, ло, minä
 liisautin (ferran)

Uksikko я давнѣлъ, ла, ло, minä
 puristin (ferran)

ты двѣнулъ, ла, ло
 онъ двѣнулъ
 она двѣнула
 оно двѣнуло

ты давнѣлъ, ла, ло
 онъ давнѣлъ
 она давнѣла
 оно давнѣло

Monikko мы двѣнули
 вы двѣнули
 онѣ } двѣнули
 онѣ }

Monikko мы давнѣли
 вы давнѣли
 онѣ } давнѣли
 онѣ }

Tulewa aika.

Yhäntymätöin muoto.

Uksikko я буду двѣгать, minä lii-
 kutan

Uksikko я буду давѣть, minä pu-
 ristan

ты будешь двѣгать
 онъ }
 она } будеть двѣгать
 оно }

ты будешь давѣть
 онъ }
 она } будеть давѣть
 оно }

Monikko мы будемъ двѣгать
 вы будете двѣгать
 онѣ }
 онѣ } будутъ двѣгать

Monikko мы будемъ давѣть
 вы будете давѣть
 онѣ }
 онѣ } будутъ давѣть

Kerta=muoto.

Uksikko я двѣну, minä liisautan
 (ferran)

Uksikko я давнѣ, minä puristan (fer-
 ran)

ты двѣнешь
 онъ }
 она } двѣнетъ
 оно }

ты давнѣшь
 онъ }
 она } давнѣтъ
 оно }

Monikko мы двѣнемъ
 вы двѣнете
 онѣ }
 онѣ } двѣнутъ

Monikko мы давнѣмъ
 вы давнѣте
 онѣ }
 онѣ } давнѣтъ

Käskytapa.

Yäättymätöin muoto.

Ukšifö двігай, liifuta (sinä) Ukšifö даві, purista (sinä)
 Moniffo двігайте, liifuttakaatte (te) Moniffo давіте, puristakaatte (te)

Kerta-muoto.

Ukšifö двинь, liifauta (sinä) ferran Ukšifö давні, purista (sinä) ferran
 Moniffo двиньте, liifauttakaatte (te) Moniffo давніте, puristakaatte (te)
 ferran ferran

Laatutapa.

Ukšyinen aika.

двігаючий, ая, ее, liifuttawa дāvячий, ая, ее, puristaiva

Mennyt aika.

Yäättymätöin muoto.

двігавший, ая, ее, se joka on liifut- давівший, ая, ее, se joka on puris-
 tanut tanut

Monistelumuoto.

двігивавший, ая, ее, se joka on lii- дāvливавший, ая, ее, se joka on pu-
 kutellut ristellut

Kerta-muoto.

двінувший, ая, ее, se joka on ker- давнівший, ая, ее, se joka on ker-
 ran liifuttanut ran puristanut

Tekemistapa.

Ukšyinen aika.

двігая, двігаючи, liifuttaesjani, j. n. e. давя, puristaesjani, j. n. e.

Mennyt aika.

Yäättymätöin muoto.

двігавъ, двігавши, liifutettua=ni, =si, давівъ, давівши, puristettua=ni, =si,
 j. n. e., sitten kuin minä, sinä, j. n. e., sitten kuin minä, sinä,
 j. n. e. olen liifuttanut j. n. e. olen puristanut.

Monistelumuoto.

двігивавъ, двігивавши, liifuteltua= дāvливавъ, дāvливавши, puristel-
 ni, =si, j. n. e., sitten kuin minä, tua=ni, =si, j. n. e., sitten kuin mi-
 sinä, j. n. e. olen liifutellut nā, sinä, j. n. e. olen puristellut.

Kerta-muoto.

двінувъ, двінувши, sitten kuin mi- давнівъ, давнівши, sitten kuin mi-
 nā, sinä, j. n. e. olen ferran nā, sinä, j. n. e. olen ferran
 liifuttanut puristanut.

B. Eroavaiset Tehdiköt.

§. 54. Eroavaisiksi kutsutaan sellaiset tehdiköt, jotka, wissiä aikoja ja tapoja kuwatesa, eivät seuraa yhteisiä sääntöjä. Niitä ei ole paljon.

Suoratawan nykyisessä ja tulewassa ajassa eroawat seuraawaiset tehdiköt: бѣжѣть, juosta, бѣгуть, he juoksewat; ѣхать, ajaa, ѣдутъ, he ajawat; читать, kunnioittaa, чтятъ ja чтутъ, he kunnioittawat; хотѣть, tahtoa, хотѣть, he tahtowat; дать, antaa, дадутъ, he antawat; вѣтъ, syöä, вѣять, he syöwät, jotka taiwutetaan seuraawaisesti:

	1	2	3	4	5	6
	nyk. aika	nyk. aika	nyk. aika	nyk. aika	tulew. aika	nyk. aika
Urkiffo	1 olio бѣгѹ	ѣду	чтѹ	хочѹ	дамъ	ѣмъ
	2 olio бѣжѣшь	ѣдешь	чтѣшь	хочѣшь	дашь	ѣшь
	3 olio бѣжѣтъ	ѣдетъ	чтѣтъ	хочѣтъ	дастъ	ѣстъ
Moniffo	1 olio бѣжѣмъ	ѣдемъ	чтѣмъ	хотѣмъ	дадѣмъ	ѣдѣмъ
	2 olio бѣжѣте	ѣдете	чтѣте	хотѣте	дадѣте	ѣдѣте
	3 olio бѣгѹтъ	ѣдутъ	чтѣтъ ели	хотѣтъ	дадутъ	ѣдѣтъ.

чтутъ.

Muist. Muutamilla tehdikoilla on pienempiä eroawaisuuksia moniaissa kirjaimissa, waikka kohta taiwutusmuodot owat säännölliset, niinkuin: молотъ, jauhaa, мелютъ, he jauhawat, мелю, мелешь, j. n. e.; слать, lähettää, шлютъ, he lähettäwät, шлю, шлешь, j. n. e.; итти, mennä, идутъ, he menewät, иду, идешь, j. n. e.; лечь, käyää pitkänsä, moniffo 3 olio tulew. ajassa лягутъ, he käywät pitkänsä, лягу, ляжешь, j. n. e.; съеть, käyää istumaan, moniffo 3 olio tulew. ajassa съдутъ, he käywät istumaan, съду, съдешь, j. n. e.

Menneessä ajassa eroawat seuraawaiset tehdiköt yhteisistä sääntöistä: итти, mennä, идутъ, menn. aika шель, шла, шло, moniffo шли; клясть, wannoa, клянѹтъ, menn. aika клялъ, ла, ло, moniffo ли; ушибѣть, loukata, ушибѹтъ, menn. aika ушибѣлъ, ушибла, ло, moniffo ушибли; съеть, käyää istumaan, едѹтъ, menn. aika сълъ, съла, съло, moniffo съли; рости ели растѣ, kaswaa, растутъ, menn. aika росъ, росла, росло, moniffo росли; вѣтъ, syöä, вѣять, menn. aika вѣлъ, вѣла, вѣло, moniffo вѣли; лечь, käyää pitkänsä, лягутъ, menn. aika лёгъ, легла, легло, moniffo легли.

Käskeytamassa eroawat seuraawaiset tehdiköt: лечь, käyää pitkänsä, лягутъ, käskeytara лягъ, moniffo лягте; вѣтъ, syöä, вѣять, käskeytara вѣшь, moniffo вѣште.

3. Keskihohtaiset tehdiköt.

Keskihohtaisten tehdikköin päätteet ja käytelmä.

§. 55. Keskihohtaiset tehdiköt taiwutetaan kuin uloskohtaisetkin

sillä eroituksella waan, että lisätään pääte *ся*, joka on lyhennys *сия*imestä *себя*. Tästä on kuitenkin merkittävä:

1. Jos *ся* seuraisi kirjainta *ь*, pitää *ь* paikkansa; mutta jos *ь* on viimeinen kirjain, heitetään se pois joka paikassa.

2. Ääntiön jälestä käytetään tavallisesti *сь*, mutta kerakkeen jälestä aina *ся*.

Сравн. Ainoastaan laatutawassa käytetään ääntiön jälestä *ся*, ja tekemistawann menn. aika päättyy päätteellä: *вишь* eli *мишь* (ei *вса*).

3. Itsekohtaiset ja keskinäiset tehdiköt taiputetaan kaikin puolin samalla lailla.

4. Wastakohtaiset Tehdiköt.

§. 56. Wastakohtaisten tehdikköin käytelmällä ei ole eri-olio-päätteitä, waan wastakohtaisesti käytetään tehdikkö siten, että aputehdikkö pannaan wastakohtaisen laatutapaan. Wenäjän kielessä on kaksi wastakohtaista laatutapaa, nimittäin: nykyinen ja mennyt aika.

§. 57. Wastakohtaisten laatutapain synty.

I. Nykyinen aika.

Wastakohtaisen laatutawan päätteet nykyisessä ajassa.

Wastakohtaisen laatutawan nykyinen aika, jonka lyhennetty pääte on miesp. *мъ*, naisp. *ма*, ja suwut. *мо*, ja täydellinen pääte miesp. *мый*, naisp. *мая*, ja suwut. *мое*, edellä olevilla *е*, *о*, и (niin muodoin *емый*, *емя*, *мое*, *омый*, *ая*, *ое*, *имый*, *ая*, *ое*), saadaan monikon 1 oliosta suoratawan nyk. aikaa siten, että *сия*imen poisjätettyä, monikon 1 olion pääte jääpi nyk. ajan päätteeksi wastakohtaisessa laatutawassa, esim. monikon 1 oliosta *мы двигаемъ*, me liikutamme, tulee wastakohtaisen laatutawan lyhennetty pääte: *двига-емъ*, а, о, ja täydellinen pääte *двига-емый*, ая, ое, liikutettava; *мы строимъ*, me rakennamme, tulee *стро-имъ*, а, о, *стро-имый*, ая, ое, rakennettava; *мы носимъ*, me kannamme, tulee *нос-имъ*, а, о, *нос-имый*, ая, ое, kannettava.

Tehdiköt, joilla monikon 1 ja 3 oliossa on korke viimeisellä tawulla *емъ* ja *уть*, muuttawat *емъ*:n *омъ*:ksi, ja pitävät sen kerakkeen, joka monikon 3 oliossa nyk. aikaa on päätten *уть* edellä, esim. *мы вез-емъ*, me kuletamme, *вез-уть*, he kulettawat, on *вез-омъ*, а, о, *вез-омый*, ая, ое, kulettettava; *мы печ-емъ*, me leiwomme, *пек-уть*, he leipowat, on *пек-омъ*, а, о, *пек-омый*, ая, ое, leiwottawa; *мы зов-емъ*, me kutsomme, *зов-уть*, he kutsuwat, on *зов-омъ*, а, о, *зов-омый*, ая, ое, kutsuttawa; *мы рв-емъ*, me rewimme, *рв-уть*, he repiwät, on *рв-омъ*, а, о, *рв-омый*, ая, ое, rewittävä.

Muist. 1. Tehdissä давать, antaa, мы даёмъ, me annamme, on wastakohtaisen laatutaman nyf. ajassa: даваемый; искать, etsiä, мы ищемъ, me etsimme, on искомый; всть, syödä, мы ѣдимъ, me syömmе, on ѣдомый.

Muist. 2. Wastakohtaisen laatutaman nyf. aifaa ei kuitenkaan tawata kaikissa tehdissä.

II. Mennyt aika.

Wastakohtaisen laatutaman päätteet menneessä ajassa.

Wastakohtaisen laatutaman mennyt aika, jonka lyhennetty pääte on нь, на, но, eli тъ, та, то, ja täydellinen нный, нная, нное, eli тый, тая, тое, saadaan joko nimitawasta, eli yksikön 3 oliosta suoratawan nykyisessä eli tulewassa ajassa.

1. Wastakohtaisen laatutaman menn. aika saadaan nimitawasta seuraawaisesti:

a) Monitawuiset tehditöt päätteillä: отъ, нуть, ереть, ja yksitawuiset päätteillä нть (joiden monikon 3 olio nyf. ajassa on ють, бють), уть, ыть, ёть ja ять, muuttawat nimitawan ь:n lyhennetyssä päätteessä ъ, а, о:ksi, ja täydellisessä ый, ая, ое:ksi, esim. колот-ъ, ристää, on колот-ъ, а, о, колот-ый, ая, ое, ристetty; тронут-ъ, koskea, on тронут-ъ, а, о, тронут-ый, ая, ое, koskettu; терет-ъ, hieroa, on терт-ъ, а, о, терт-ый, ая, ое, hierottu; лит-ъ, walaа, on лит-ъ, а, о, лит-ый, ая, ое, walettu; дут-ъ, puhua, on дут-ъ, а, о, дут-ый, ая, ое, puhuttu; мыт-ъ, pestä, on мыт-ъ, а, о, мыт-ый, ая, ое, pestetty; пѣт-ъ, laulaа, on пѣт-ъ, а, о, пѣт-ый, ая, ое, laulettu; взят-ъ, ottaa, on взят-ъ, а, о, взят-ый, ая, ое, otettu.

Muist. Samoin saadaan wastakohtaisen laatutaman menn. aika muutamissa yksitawuisissa tehdissä päätteellä ать, niinkuin: жать (жмутъ), rutistaa, жат-ъ, а, о, жат-ый, ая, ое; жат-ъ (жнутъ), niittää, жат-ъ, а, о, жат-ый, ая, ое; (начат-ъ (на)чнутъ, aloittaa, (на)чатъ, а, о, (на)чат-ый, ая, ое, aloitettu; бритъ, ajaa rautaa, брит-ъ, а, о, бритый, ая, ое; прожить, elää aifansa, прожитъ, а, о, прожитый, ая, ое.

b) Monitawuiset tehditöt päätteellä тъ edellä olewilla ääntiöillä: а, я, ъ, muuttawat nimitawan päätteen тъ:n нь, на, но:ksi, ja нный, нная, нное:ksi, esim. двига-тъ, liikuttaa, двига-нь, на, но, двига-нный, нная, нное, liikutettu; потеря-тъ, häwittää; потеря-нь, на, но, потеря-нный, нная, нное, häwitetty; велъ-тъ, käskee, велъ-нь, на, но, käskeyty.

Muist. Tehdissä колеба-тъ, heiluttaa, on wastakohtaisen laatutaman menn. ajassa колебл-ень, а, о, (ei колеба-нь, а, о).

Monitawuiset tehditöt päätteellä нть, muuttawat tämän päätteen енъ, ена, ено, енный, енная, енное:ksi, ja ottawat takaisin sen keskeeseen, joka on yksikön 1 olion edellä suoratawan nyf. ajassa, esim. (со)твор-ить, luoda, (со)твор-ень, ена, ено, (со)твор-енный, енная, енное,

luotu; топ-и́ть, lämmitää, топ-и́ю, minä lämmitän, то-пл-енъ, ена, ено, то-пл-енный, енная, енное, lämmitetty; про-ст-и́ть, antaa anteesfi, про-щ-у́, minä annan anteesfi, про-щ-е́нъ, ена́, ено́, про-щ-е́нный, ённая, ённое, annettu anteesfi.

Muist. Samoin on вер-т-и́ть, kääntää, вер-ч-у́, minä käännän, vastakohtaisen laatutawan menn. а́жасја вёр-ченъ, ена, ено; обй-д-и́ть, solwaista, обй-жу́, minä solwaifen, обй-ж-енъ, ена, ено; (от)м-ст-и́ть, kostaа, (от)м-щ-у́, minä koston, (от)м-щ-е́нъ, ена, ено.

2. Yksikön 3 oliosta nykyisessä eli tulewassa ajassa saadaan vastakohtaisen laatutawan menn. aika niissä tehdivisissä, joiden pääteet nimitawassa ovat: зть eli эти, сть eli эти ja чь, siten, että 3 olion pääte еть muutetaan lyhennetyssä pääteessä енъ, ена, ено:ffi, ja täydellisessä pääteessä енный, енная, енное:ffi, esim. ве-зти́, kulettaa, yksikön 3 olio вез-е́тъ, vastakohtaisen laatutawan menn. aika вез-е́нъ, ена, ено, вез-е́нный, енная, енное, kuletettu; не-сти́, kantaa, нес-е́тъ, нес-е́нъ, ена, ено, нес-е́нный, енная, енное, kannettu; влеч-ь, wetää, влеч-е́тъ, влеч-е́нъ, ена́, ено́, влеч-е́нный, ённая, ённое, wedetty.

Muist. 1. Muutamat tehdivit eroavat tästä säännöstä, niinkuin: клясть, firotа, кля́тый, ая, ое, firottu; вьсть, syöä, вьденный, ая, ое, syöty.

Muist. 2. Yhdistymättömät tehdivit, joilla, paitsi päättymätöntä muotoa, on päätetty muoto (katso §. 37 B. 1 b.), samoin kuin saifi yhdistetyt tehdivit, saavat vastakohtaisen laatutawan menn. ajan päätetystä muodosta, ja niistä puuttuu tämä laatutapa päättymättömässä muodossa.

§. 58. Aputehdiviköin yhdistys vastakohtaisiin laatutapoihin.

Koska on kaksi vastakohtaista laatutapaa: nykyinen ja mennyt aika, jotka molemmat voidaan asettaa aputehdiviköin kanssa yhteen, niin yhdistetään vastakohtaiset laatutawat wenäjän kielessä aputehdiviköihin seuraawaisesti:

Nykyinen aika.

Præsens, онъ (есть) любя́мъ, häntä rakastetaan.

(kestävä tapaht.

nyk. ajassa)

Perfectum, онъ (есть) обвине́нъ, häntä on syytetty.

(lopetettu tapaht.

nyk. ajassa)

Mennyt aika.

Imperfectum, онъ былъ счита́емъ, häntä kunnioitettiin.

(kestävä tapaht.

menn. ajassa)

Plusquamperfectum, онъ былъ обвине́нъ, häntä oli syytetty.

(lopetettu tapaht. menn. ajassa)

Tulewa aika.

Futurum I, онъ бѹдетъ почитаемъ, hän tulee kunnioitettavaksi.

(kestävä tapaht.

tulew. ajassa)

Futurum II, оно бѹдетъ окончено, se tulee lopetetuksi.

(lopetettu tapaht.

tulew. ajassa).

5. Oliottomat tehdiköt.

§. 59. Oliottomilla tehdiköillä (impersonalia, гл. безличныя) ymmärretään ei ainoastaan sellaisia tehdiköitä, joita käytetään yksikön 3 oliossa, vaan myös laatusanoja ja laatusanoja, käytettyinä oliottomina tehdiköinä. Oliottomat ovat niinquodoin:

1. Tehdiköt, joita ei tavata muussa kuin yksikön 3 oliossa, esim. брѣзжится, hämärtää; довлѣетъ, riittää, on kyllin.

2. Sellaiset tehdiköt, joilla voivat olla kaikki oliot, mutta jotka toisinaan käytetään ainoastaan 3 oliossa, niinquin: живѣтъ, käypi laatuun; слѣдуетъ, pitää.

3. Suvutoin vastakohtaisesta laatusanasta eli jostakusta laatusanasta käytetään toisinaan oliottomana tehdikönä, esim. вѣрно, käsketty; видно, nähty; должно, tähty.

Ainoastaan toiseen numeroon kuuluvilla tehdiköillä voipi olla kaksi aikaa: nykyinen ja mennyt aika, esim. слѣдуетъ, pitää; слѣдовало, piti.

5:des Luku.

Laatusana.

§. 60. Laatusana (participium) syntyy tehdiköstä siten kuin edelläpää on nähtetty (katso §§ 51, 57). Sentähden pitää laatusanassa merkitsemän:

1. Että se on (niinquin tehdikökin) olokohtainen, kohteeton, uloskohtainen, vastakohtainen ja keski-kohtainen.

2. Että sillä on kaksi aikaa: nykyinen ja mennyt aika.

3. Että se löytyy tehdikön joka neljäsä muodossa:

Muist. Päättymättömällä muodolla on laatusanan nykyinen ja mennyt aika, mutta toisilla vaan mennyt aika niinquin uloskohtaisissa kuin vastakohtaisissakin tehdiköissä.

§. 61. Laatusanana on laatusanalla:

1. Pääte.

a) Olokohtaisilla, kohteettomilla ja uloskohtaisilla laatutavoilla on pääteenä:

nyf. ajassa ший, ая, ее, esim. дѣлающій, ая, ее, tekewä, se joka tekee;
menn. ajassa ший, ая, ее, esim. дѣлавшій, ая, ее, se joka on tehnyt.

b) Bastakohtaisilla laatutavoilla on niinkuin omaisuus-laatusanoillakin kaksi päätettä: täydellinen ja lyhennetty.

1 nyf. ajan tähd. pääte: мый, ая, ое, esim. любимый, ая, ое, } rakastettava;
lyhen. — мъ, а, о, — любимъ, а, о, }

2 menn. ajan tähd. — нный, ая, ое, — дѣланый, ая, ое, tehty;
тый, ая, ое, — колотый, ая, ое, pistetty;

lyhenn. — нь, а, о, — дѣланъ, а, о,
тъ, а, о, — колотъ, а, о.

c) Keskikohtaisten laatutapain pääte on:

nyf. ajassa шийся, аяся, ееся, esim. двигающийся, аяся, ееся, se joka liikkuu;
menn. ajassa шийся, аяся, ееся, — двигавшийся, аяся, ееся, se joka on liikkunut.

2. Sioitelma.

Laatutavoilla on kolme sukua, kaksi lukua ja kaikki seitsemän sias, ja sioitelmaan kuin laatusanat, esim.

Нim.	двигающій	двигающая	двигающее
Om.	двигающего	двигающей	двигающего.
			j. n. e.

3. Wertominen.

Laatutapoja ei voi oikeestaan wertoa. Mutta muutamia löytyy, jotka tämän suhteen ottavat laatusanan luonnon, niin että niitä woipi wertoa, esim. почтѣнный, kunnioitettu (почтѣть, kunnioittaa) on wertomäärässä почтѣннѣе, почтѣннѣишій.

Muist. Muutamat jätävät pois n kirjaimen pääteestä нный, esim. учёный (ei учённый) oppinut, wertoma-määrä учёнѣе; eli tapahtuu niillä joku toinen muutos, esim. горячій (ei горящій), kuuma, wertoma-määrä горячѣе, kuumempi.

6:des Luku:

Määräsana.

Zako.

§. 62. Määräsanat jaetaan A. Asianlaidan- ja B. Laatumääräsanoihin.

A. Asianlaidan=määräsanat.

Asianlaidan=määräsanat (нарѣчія обстоятельственные, adverbia circumstantiae) määräävät joko aikaa tahti paikkaa, ja ovat:

1. Aika=määräiset (нар. времени, adv. temporis), jotka seisovat: a) kysymyksellä: когда, milloin, quando? esim. тогдá, silloin; вчерá, eilen; всегдá, aina; нынѣ, теперѣ, nyt; b) kysymyksellä: какъ часто, сколько разъ, kuinka useasti, quoties? niinkuin: разъ, kerta; двáжды, kaksi kertaa; часто, useasti; всегдá, aina, j. n. e.

2. Paikka=määräiset (нар. мѣста, adv. loci), jotka vastaavat kysymyksiin:

a) Гдѣ, missä, ubi? esim. здѣсь, täällä; тамъ, siellä; тутъ, tuolla, дома, kotona; вездѣ, joka paikassa, y. m.

b) Откуда, mistä, unde? niinkuin: оттуда, sieltä; отсюда, täältä; отсюда, joka puolelta, j. n. e.

c) Куда, minne, quo? niinkuin: туда, sinne; сюда; tänne; домой, kotiin, j. n. e.

d) Какимъ путёмъ, mitä tietä, qua via? niinkuin: водою, vesitse; пешкомъ, jalkaisin; дорогою, tietä myöten, j. n. e.

B. Laatu=määräsanat.

Laatu=määräsanat (нар. качествённые, adv. qualitatis), jotka määräävät omaisuutta eli laatua, paljoutta, yhtäläisyyttä ja monta muuta, ovat:

1. Omaisuus=määräsanat (нар. качества, adv. modi), vastaavat kysymykseen: какъ, miten, millä tavoin, quo modo? niinkuin: хорошо, hyvin; худо, pahaasti; тщётно, turhaan; иначе, muuten.

2. Lukua ja paljoutta määräävät (нар. числа и количества, adv. copiae et quantitatis), vastaavat kysymykseen: сколько, kuinka paljon, quantum? esim. мало, vähän; много, paljon; довольно, hyvin.

3. Yhtäläisyyttä määräävät (нар. сравнительные, adv. similitudinis), niinkuin: какъ, kuin; такъ, niin; равно, samoin.

4. Vertoma=määräsanat (нар. напряжённыя, adv. comparandi), niinkuin: очень, весьма, hyvin; гораздо, paljon; несравненно, vertomatoin.

5. Määräsanat, jotka määräävät toimituksen laatua ja tapaa eli oloa (нар. опредѣляющія свойство и образъ бытія). Sellaiset ovat:

a) Myödyttämät (нар. утверждённыя, adv. affirmandi): подлинно, todella; истинно, totisesti; точно, juuri niin.

b) Kieltäväiset (нар. отрицанія, adv. negandi): не, ei; от-
ноудь не, ei ensinään; никакъ, ei juinkaan.

c) Epäileväiset (нар. сомнѣнія, adv. dubitandi): мѡжетъ быть,
fentiesi, ehkä; въроятно, luultavasti; едвали, tuskin kyllä.

6. Kysyväiset (нар. вопросительныя, adv. interrogandi) ovat:
a) Kysymystä osoittavaiset: почему, зачѣмъ, miksi? на что, miksi,
mitä warten? по что, для чего, miksi, minä tähden? b) vastausta
osoittavaiset: потому, за тѣмъ, для того siksi, sentähden.

Wertominen.

§. 63. Omaisuus-määräsanaja, jotka ovat johdatetut omaisuus-
laatusanoista, woipi wertoa.

1. Wertoma-määrä saadaan samoin kuin laatusanoisfain (katso §.
28), mutta se ei saa millonkaan sellaisia päätteitä, joita woipi sioitella, esim.
скоро, pian, wertoma-määrä, скорее, pikemmin; рано, aikaseen, wertoma-
määrä рання, ранняше, aikasemmin.

2. Yliwertainen määrä saadaan siten, että liitetään vee maine- eli
wertoma-määrän tähdelliseen päätteeseen, esim. всеильно, kaikkivaltiaimmas-
ti; всемилостивильше, armollisimmasti.

7:mäs Luku.

Esifana.

§. 64. Esifanat ovat:

1. Eriämättömät (неотдѣльные предлоги, inseparabiles), joita
ei käytetä muuten kuin yhdistettyinä. Sellaiset ovat: воз- взо- вз-, ylös;
вы-, ulos; низ- низо-, alas; пра-, -sta, -stä; пре-, yli; раз- разо,
erillensä.

2. Eriäväiset (отдѣльные предл., separabiles), jotka woivat
olla yhdistettyinä toisiinsa sanoihin, mutta myös olla yksinään. Wiimeis-
sessä tapauksessa waativat ne wissiä sioja, joko yhden tahti useamman.

1. Esifanat, jotka waativat yhden sian:

Omannon:

безъ, безо, ilman, paitsi
близъ, близко, lähellä
вдоль, pitkin
вокругъ, вокругъ ympärä,

вмѣсто, siassa, asemessa
внутри } sisällä
внутри }
внѣ, ulkopuolella

вѢЗЛЪ, wieresfä
 для, tähden, wuofji
 до, asti, saakka
 ИЗЪ, изо, =sta, =stä
 КРОМЪ, ОКРОМЪ, paitfi
 мѢМО, ohitse
 НАПРОТѢВЪ, wastasja, wästen
 НАСУПРОТѢВЪ, wastasja, kohdalla
 ѦКОЛО, lähes, ympärä
 ОКРЕСТЪ, ympärillä, tienoilla
 ОПРѢЧЪ, paitfi, eres
 ОТЪ, =lta, =ltä, =sta, =stä,
 ПОВѢРХЪ, yllä, yläpuolella

ПОДЪ, wieresfä
 ПОЗÁДЪ }
 ПОЗÁДІ } takana
 ПОПЕРѢГЪ, poikki, poikkipuolin
 ПОСЛЪ, jälestä, perästä
 ПОСРЕДІ, keskellä, välisfä
 ПРѢЖДЕ, ennen
 ПРОТѢВЪ, wästaan
 РАДИ, tähden
 СВЕРХЪ, ilman
 СОПРОТѢВЪ, wästaan
 СРЕДІ, keskellä
 у, tyhönä, =lla, llä.

Muist. 1. Näistä ovat: безъ, для, до, изъ, отъ, ради, у, warfinaiset esinanat; muut ovat määrä-esinanoja.

Muist. 2. Seuraawaiset yhdistetyt: изъ-за, takaa, изъ-подъ, alta, waatiwat emannon.

Annannon:

къ, ко, tyhö, luofse, alle; вопреки, wastahakaan.

Kohdannon:

про, =sta, =stä; черезъ, чрезъ, läwitse, ylitse; сквозь, läwitse.

Keinonnon:

надъ, yllä, päällä.

Esinnön:

при, luona, läsnä.

2. Esinanat, jotka, waatiwat useamman sian.

Emannon	ja	Keinonnon:
tyhyen: minne?		tyhyen: missä?
между, межъ, промежъ,	wältiin;	wälisfä, wälillä.

Kohdannon	ja	Keinonnon:
tyhyen: minne?		tyhyen: missä?
за, tähden, taakse		tähden, takana (toisella puolella), noutamaan jotakuta

подъ, alle	alla
предъ, eteen	edessä.

Kohdannon kyshyen: minne?	ja	Esinnon: kyshyen: misä?
въ, во, sijään (wastaawat: mihin, minne) на, päälle, =lle o eli объ, wasten		sijäsä (wastaawat: misä, millä) päällä, =lla, llä =sta, =stä.

Dmannon, съ, со =lta, =ltä,	Kohdannon yhtä suuri kuin	ja	Keinonnon: kanssa.
Annannon, по, mukaan, jälkeen, pittin,	Kohdannon asti, perään (noutamaan)	ja	Esinnon: jälkeen, jälestä.
Muist. Esijanat: къ, сквозь, для ja ради, ei millonkaan yhdistetä toiseen janaan.			

8:sa Luku. Sidesana.

§. 65. Sidesanat owat merkityshsen suhteen:

1. Yhdistäwäiset (copulativae, соединительные): и, ja, sekä; да, же (janaan jälestä), ja; даже, ynnä — kanssa, =kin; также, myöskin; сверхъ тогo, paitsi sitä, притомъ, myöskin; то, niin; не только, — но и, ei ainoastaan — vaan myös; и — и, niinhywin — kuin; отчасти, частью, osittain.

2. Edistywäiset (continuativae, постепенные): сперва, ensin; поелъ, perästäpäin; потомъ, senjälkeen; еще, vielä, jo; напоследокъ, viimein; во первыхъ, ensiksi; во вторыхъ, toiseksi.

3. Erittäwäiset (disjunctivae, раздѣлительные): или, eli; либо, — либо, ли, taikka, wain; ли — ли, joko, — tahti; ни — ни, ei, — eikä.

4. Sellittäwäiset (explanativae, изъяснительные): что, että; будто, якобы, niinkuin; то (janaan jälestä), niinkuin: какъ-то, niinkuin; такъ-то, niin; тогда-то, silloin; то есть, se on; сиречь, nimittäin; именно, а именно, nimittäin; въдъ, =han, =hän; де, niin sanoen.

5. Ehdottelewäiset (conditionales, условные): буде естыли, если, если бы, ежели, ежели бы, jos, koska; когда, когда бы, jos, koska; естыли, только, лишь бы, jos vaan, лишь, tuksin; лишь только, tuksin, kuin vaan; развъ, jos, mutta jos; бы, mahdollistapaa merkitsewä sanukas; дабы, чтобы, että, jotta.

6. Wastustawäiset (adversativae, противительные): а, же, да, но, mutta; однако, однакожь, kuitenkin; впрочемъ, muutoin; только, ainoastaan, vaan.

7. Myödyttämäiset (concessivae, уступительные): хотя, waif-
fa; хотябы — однакожъ, waiffa — suitenfin; правда, totta; пусть,
пускай, olkoon, aina olla (että); сколь ни, paljonkaan; какъ ни, что
ни, kuinka tahansa.

8. Perustamäiset (causales, винословные): ибо, sillä; поелику,
понеже, koska; потому что, для того что, за то что, за тѣмъ что,
sentähden että; какъ бы, будто бы, jumi kuin.

9. Verroittamäiset (comparativae, сравнительные): подобно,
какъ, niinkuin; какъ — такъ, niinhyvän — kuin -kin; чѣмъ — тѣмъ,
mitä — sitä; сколь, niinpajon; сколь — столь, niinpajon — kuin;
нежели, kuin.

10. Johdattamäiset (conclusivae, заключительные): такъ, то,
niin; и такъ, siis; для сего, по сему, tämän tähden; для того, пото-
му, sentähden; почѣму и, jonka tähden -kin; следовательно, следствен-
но, niinmuodoin, siis; и всего, и того, summasa.

11. Poistamäiset (exsertivae, исключительные): развѣ, вы-
ключая что, eres, paitsi että; безъ того что, ilman että.

9:säs Luku.

Kiihtosana.

§. 66. Kiihtosanat ovat:

a! ась! ахъ! ахти! ба-ба! вотъ! гей! гой! жаль! на! ой! то-то!
тсъ! тфу! увы! ужó! урá! ха! ха! хи! хи! цыць!

IV. Luokka.

Oppi sanain synnystä.

Johdatus.

§. 67. Sanain synnyoppi (словопроизведение) näyttää, miten
sanat syntyvät ja johdatetaan toinen toisistaan.

Luontonsa suhteen ovat sanat kootut: juuresta, wartaloista ja
johdotamuisista.

1. Suurella ymmärretään sellaiset, nyt suuremmaksi osaksi kielestä hävinneet alkusanat (коренныя слова), joista wartalot ovat tulleet johdettuiksi.

2. Wartalo (главный корень) on juuresta kohdastaan syntynyt sana, joka kielessä löytyy jälellä, esim. мал(ъ), pieni (мл); мор(ъ), rutto (мр).

Wartalot voivat olla:

a) Yksi ainoa kirjain, niinkuin: а, mutta; я, minä; у, tyfönä.

b) Puhdas eli awonainen tawu, joka päättyy ääntiöllä, niinkuin: мы, me; на, päällä; при, luona.

c) Supistettu tawu, joka päättyy keräkkeellä, niinkuin: ум(ъ), ymmärrys; от(ъ), -ltä.

d) Keskitawu: врач(ъ), lääkäri; толст(ъ), paksu.

3. Sohtotawut ovat ne tawut, jotka pannaan wartaloon synnyttämään uusia sanoja. Nämä ovat:

a) Esiliitteet (præfixer, приставки), eli tawuja, jotka pannaan wartalon edelle. Esiliitteet ovat: безъ, в, воз, вз, вы, до, за, из, на, над, низ, о, отъ, на, пере, по, под, пра, пре, пред, при, про, раз, с, со, су, у, чрез.

b) Jälkiliitteet (affixer, надетавки), eli tawut, jotka pannaan wartalon loppuun. Nämä ovat monenlaiset ja näistä keskustellaan tässä kuin seura.

Wartalosta saadaan uusia sanoja joko johdattamalla (произведение) eli yhdistämällä (сложение).

Muist. Kohdon suhteen kutsutaan sanat alkuperäisiksi (первообразныя слова), eli johdatetuiksi (производныя слова). Ja yhdistyksen suhteen kutsutaan sanat yksinkertaisiksi (простыя слова), eli yhdistetyiksi (сложныя слова).

§. 68. Yhteisiä sääntöjä sanain synnystä.

1. Kirjaimia vaihetetaan, nimittäin:

a) Ääntöitä toisinaan vaihetetaan toisiinsa vertaisiksi, esim. в-е-дъ, в-о-дѣть, saattaa; гов-о-рѣть, гов-а-ривать, puhua; д-ы-хѣть, huokua; д-у-хѣ, henki.

b) Keräkkeita vaihetetaan siten, että

г, д, з:stä tulee ж, esim. Бо-г-ъ, Zumala, Бó-ж-иѣ, Zumalalle kuulua;

к, т, ц, — — ч, — ру-к-а, käsi, рý-ч-ка, pikkunen käsi;

ка-т-иѣть, wierittää, кá-ч-ка, wieritys;

с, х, — — ш, — со-х-а, aura, со-ш-никъ, wannas.

ск, ст, — — ш, — и-ск-ъ, etsiminen, и-ш-ѣ, minä etsin.

Muist. 1. Kaikki nämä vaihetukset voivat tapahtua takaperin.

Muist. 2. Toisinaan tulee д:stä жд, ja т:stä ш.

2. Kirjaimia pannaan väliin:

a) Väntiöt e ja o pannaan väliin, kuin useampia kerakkeita tulisi olemaan perätysten, esim. муж-е-ство, miehys; об-о-зрѣть, katsastella; пут-е-водитель, lietsari.

b) Kerakkeet л ja н pannaan ajoittain väliin, esim. при-н-имать, vastaanottaa (при ja имать); топ-л-енный, lämmitetty (топить, lämmittää).

3. Kirjaimia jätetään pois:

a) Väntiöt e ja o jäävät jonkun kerran pois, esim. орлиный (орлиный:n asemessa), kotkan, (орѣль, kotta).

b) Kerakkeita jätetään pois joissakuisissa tapauksissa, esim. обязанъ, об(в)язанъ:n asemessa, velvoitettu (вязать, sitoa); нужный, нуж(д)ный:n asemessa, tarpeellinen (нуждѣ, tarwis); двинуть, дві(г)нуть:in asemessa, liikuttaa (ферта), (двигать, liikuttaa).

Muist. Nämä ovat ne yhteisimmät säännöt sanain synnystä. Muoto-oppi näyttää näiden sääntöin käyttämistä §§. 22, 28, 46 II B. 3, 4.

1:nen Luku.

Nimisana.

Johdo.

§. 69. Nimisanoja johdatetaan: A. nimisanoista, B. laatusanoista ja C. tehdiköistä.

A. Nimisanat, johdatetut toisista nimisanoista, ovat: 1 suurennus sanat, 2 pienennys sanat ja 3 isien nimiä nimittäväiset.

1. Suurennus sanat.

Suurennus sanat (именá увеличительныя, augmentativa) merkitsevät, että esine on suurempi tavallista (ja sen ohessa ruma ja huono). Ne saadaan siten, että nimemön päätteestä

miespuolessa	tulee	ище, ина
naispuolessa	—	ища
suvuttomassa	—	ище
monikkosanoissa	—	ищи.

(Esim. дом-ъ, huone, дом-ище, дом-ина, suuri, ruma huone; окн-о, ikkuna, окн-ище, suuri ikkuna; бáb-a, waimo, бáb-ища, suuri, paksu cuffo; сан-и, reki, сан-ищи, suuri, ruma reki.

2. Pienennys sanat.

Pienennys sanat (именá уменьшительныя, diminutiva) merkitsevät, että esine on pienempi tavallista ja sen oheessa joko soma ja suloinen, tahi ruma ja hylättävä. Nämä ovat kahta laatua:

A. Ylistäväiset pienennys sanat (именá уменьш. привѣтственныя eli смягчительныя, diminutiva laudativa), jotka näyttävät, että esine on pieni ja sen oheessa soma ja suloinen. Ne saadaan siten, että wartaloon päätteestä nimennösjä tulee:

miespuolessa	екъ, икъ, окъ, ецъ
naispuolessa	ка, ица
suvuttomassa	ко, це, цо
monikkosanoissa	ки, ца, цы.

Esim. дом-ъ, huone, дóm-икъ, pieni, soma huone; образ-ъ, kuwa, образ-окъ, pieni, kaunis kuwa; образ-ъ, malli, образ-ецъ, kaunis malli; слов-о, sana, слов-цо, lyhyt sana, сан-ки, pieni refi.

Muist. 1. Näistä pienennys sanoista syntyy vielä toisia pienennys sanoja, jotka merkitsevät pienimmän määrän pienuudesta ja päättyvät:

miespuolessa	чикъ, чекъ
naispuolessa	чка
suvuttomassa	чко
monikkosanoissa	чки.

Esim. дружé-чикъ, rakastettava ystävä, pienennys sanasta дружé-екъ, hyvä ystävä; книже-чка, pieni, kaunis kirja, pienennys sanasta книж-ка, pieni kirja.

Muist. 2. Ylistäväisiin pienennys sanoihin kuulun:

Syväily sanat (именá привѣтственныя), joita nuoremmat ihmiset käyttävät puhutellesansa vanhempia, jotka ansaitsevat arvoa ja kunnioitusta. Ne syntyvät siten, että päätteestä

miespuolessa	tulee	ушка, юшка; онекъ, енекъ
naispuolessa	—	ушка, юшка; онька, енька
suvuttomassa	—	ушко.

Esim. дѣд-ушка, rakas isäniä, sanasta дѣд-ъ, isäniä, ukko; мат-ушка, rakas äiti, мат-ъ, äiti; сердéч-ушко, lapsi-kulta, сердце, sydän.

B. Halventamaiset pienennys sanat (им. уменьш. уничижительныя, diminutiva vituperativa), jotka merkitsevät, että esine on pienempi tavallista, ja sen oheessa ruma ja hylättävä. Ne syntyvät siten, että loppupäätteestä

miespuolessa ja suvuttomassa	tulee	ишка, ишко, енка, енко, енце
naispuolessa	—	ишка, ёнка, енца, онка
monikkosanoissa	—	ишки, енки.

Esim. дом-ишко, pieni, keho huone, höffeli, дом-ъ, huone; дѣвч-ёнка, ilkeä tyttö, дѣвк-а, tyttö; сан-ишки, pahamäköinen refi, сан-и refi.

3. Ssien nimiä nimittäväiset.

Ssien nimiä nimittäväisiksi (отчественный, отческия имена, nomina patronymica), kutsutaan sellaisia ihmisten ristimä-nimistä syntyneitä sanoja, jotka tietää antavat, kenen poika eli tytär joku on.

Ne päättyvät miespuoleessa ичь ja' naispuoleessa на, ja saadaan siten, että omannon päätteestä yksikössä

	мiesp.	naisp.
мiespuoleessa ja suvuttomassa а	tulee овичь,	овна
	я — евичь,	евна
naispuoleessa	ы ja и — ичь,	ична, инична.

Esim. Иван-а, Зуһанан, Иван-овичь, Зуһанан poika, Иван-овна, Зуһанан tytär; Никола-я, Niilon, Никола-евичь, Niilon poika, Никола-евна, Niilon tytär; Оом-ы Туомаан, Оом-ичь, Туомаан poika, Оом-ична eli Оом-инична, Туомаан tytär.

Мист. Jos а- päätteen edellä on в, niin pannaan л väliin, esim. Яков-а, Заафон, Яков-левичь, Заафон poika, Яков-левна, Заафон tytär.

B. Nimisanat syntyneet laatusanoista.

Nimisanat syntyvät laatusanoista siten, että loppupäätteestä tulee:

1. ость, есть, изна, знь, ота, ство, kuin omaisuus merkitään niin- kuin itsensä ajateltu asia, esim. стър-ость, wanhuus, laatusanasta стър-ый, wanha; желт-изна, желт-ость, желт-ый, keltanen; болъ-знь, tauti, боль-ной, kipeä.

2. акъ, икъ, kuin merkitään se ihminen, jolla on laatusanan osoittama omaisuus, esim. весельч-акъ, leikin lyöjä, laatusanasta весел-ый, iloinen; стар-икъ, ukko, стър-ый, wanha.

C. Nimisanat syntyneet tehdivoista (Verbalia).

Nimisanat syntyvät tehdivoista samoin, kuin vastakohtaisen laatutawan mennyt aika (katso §. 57), nimittäin:

1. Nimitawasta (äännöllisissä tehdivoissa) siten, että päätteestä ть tulee nie eli tie, esim. имъ-ние, talous, nimitapa имъ-ть, omistaa; творé-ние, luominen, творí-ть, luoda; взятie, ottaminen, взя-ть, ottaa.

2. Yksikön 3 oliosta нъ. ajassa eroavaisissa tehdivoissa siten, että olion päätteestä еть tulee enie, esim. береж-énie, säilytys, yksikön 3 olio береж-еть, hän säilyttää; свч-énie, hakkaaminen, свч-еть, hän hakkaa, lyöpi.

II. Yhdistyminen.

§. 70. Nimisanat yhdistetään joko kahdesta taipuvaisesta, tahti yhdestä taipuvaisesta ja yhdestä taipumattomasta sanasta. Zäklmäinen sana yhdistyksesä on tavallisesti pääsana ja edellinen määräyssana.

Nimisänain yhdistymisessä on merkittävä:

1. Jos ensimmäinen sana päättyy kowalla eli puoli-ääntiöllä, niin muutetaan se o:ksi, muutta pehmeät ääntiöt ja ь muutetaan e:ksi, esim. **книг-о-продавецъ**, kirjantyyhiä, sanoista **книга** kirja ja **продавецъ**, tyyhiä; **пут-е-водитель**, tiensoittaja, **путь**, tie ja **водитель**, saattaja; **сам-о-держецъ**, itsevaltiias, **самъ**, itse ja **держецъ** (держать, pitää).

Muist. 1. Jos ensimmäinen sana päättyy o:lla eli e:llä, niin ei tarvitse ääntiötä ranna wäliin, esim. **мног-о-вѣдецъ**, monitietoinen ihminen, sanoista **много**, paljon ja **вѣдецъ**, tietäjä; **мор-е-ходецъ**, purjehtia, **море**, meri ja **ходить**, käydä.

Muist. 2. Jos ensimmäinen sana on esisana, päättyvä ь:llä, niin ei myöskään ranna o:ta wäliin, esim. **безмыслие**, ajattelemattomuus, **безъ**, ilman ja **мысль**, ajatus; **разрѣдъ**, jako, **разъ**, erillensä ja **рѣдъ**, rivi.

Nimisänoisja, jotka ovat yhdistetyt kahdesta taipuwaisesta sanasta, on edellisellä wienompi ja jälkimäisellä kowempi forko, esim. **мореходецъ**, purjehtia; **благодѣнство**, menestys.

2. Toisinaan vaihetetaan viimeinen kerake ensimmäisessä sanassa §. 68 mukaan, esim. **дру-ж-е-любіе**, ystävällisyys, sanoista **дру-г-ъ**, ystävä ja **любіе** (любить, rakastaa).

2:nen Luku.

Laatusana.

§. 71. Laatusanat syntyvät A. nimisanoista ja B. laatusanoista.

A. Laatusanat, syntyneet nimisanoista.

Laatusanat, jotka syntyvät nimisanoista, ovat omistawaiset laatusanat.

1. Yksinänsä omistawaiset laatusanat syntyvät jostakusta nimisänasta (etenkin ominaisesta) siten, että omannon päätteestä yksikössä tulee:

a:sta **овъ** esim. **Ивѣн-овъ**, Zuhanan (**Ивѣн-а**, Zuhanan)

я — **евъ** — **цар-евъ**, ruhtinan (**цар-я**, ruhtinan)

ы — **инъ** — **жен-инъ**, waimon (**жен-ы**, waimon).

2. Sukua omistawaiset laatusanat syntyvät nimisanoista siten, että nimisanan päätteestä tulee **ий**, ja sanoisja, jotka nimennöissä ovat yksitawuiset, nimisanan päätteestä tulee **овій**, **евій** ja **скій**, **цкій** eli **чекій**, esim. **рыб-ий**, kalaan kuulawa, **рыба**, omanto **рыбы**; **слоновій**, elehwanttiin kuulawa, **слонь**, **слона**; **кон-евый**, hewoiseen kuulawa, **конь**, **коня**; **Швед-скій**, ruotsalainen, **Швед-ъ**, ruotsalainen (mies); **купѣ-чекій**, kauppiasen kuulawa, **купѣцъ**, kauppias; **звѣр-скій**, petomainen, **звѣрь**, peto.

Päätteestä *чекій* on merkittävä, että se ei millonkaan saa korhoa, esim. *лицѣческій*, laulurunollinen; *человѣческій*, ihmisellinen.

3. *А*ksian omistamaiset laatusanat syntyvät siten, että nimisanan päätteestä yksikön omannossa miespuoleessa ja monikon omannossa naispuoleessa ja suvuttomassa tulee *ный, овый, евый* ja *скій*, esim. *хлѣб-ный*, riistaan kuuluva, *хлѣбъ, хлѣба*; *лѣвоч-ный*, puotiin kuuluva, *лѣвка* puoti, monikon omanto *лѣвокъ*; *сердеч-ный*; sydämmellinen, *сѣрдце, сѣрдан*, monikon omanto *сѣрдѣць*.

B. Laatusanat, syntyneet laatusanoista.

Laatusanat, syntyneet laatusanoista, ovat: 1 suurennus- ja pienennys= sanat.

1. Suurennus=laatusanat.

Suurennus=laatusanat (*именá прилагáт. увеличѣтельные*), jotka ilmoittavat, että esineen omaisuus on suuressa määrässä, syntyvät siten, että *ый* eli *ій*:sta tulee *ехонекъ, охонекъ*, eli *ешенекъ, ошенекъ*, esim. *мáл-ый*, pieni, *мáл-ехонекъ, мáл-ешенекъ*, pifkuinen; *лѣгк-ій*, keveä, *лѣг-охонекъ, лѣг-ошенекъ*, kevyhäinen.

Korho lankee näissä pääteissä kolmannelle tavulle lopusta (katso edellä olevia esim.).

2. Pienennys=laatusanat.

Pienennys=laatusanat ovat:

1. Somuutta merkittäiset (*им. прил. уменьш. смягчѣтельныя*), jotka näyttävät, että esineen omaisuus on pienessä, kohtuullisessa määrässä, ja syntyvät siten, että *ый* eli *ій*:sta tulee *енькій, онькій*, esim. *красн-енькій*, punasienlainen, *красн-ый*, punainen; *лѣг-онькій*, keveänlainen, *лѣгк-ій*, keveä.

Näissä pienennys=laatusancissa ei ole korhoa pääteellä *енькій, онькій*, vaan jollakulla edellisistä tavuista, esim. *низенькій*, matalanlainen; *тѣнькій*, ohuenlainen.

2. Puutoista merkittäiset (*им. прилаг. ум. недостаточныя*), jotka näyttävät, että esineen omaisuus on vaan vähäisessä määrässä, ja syntyvät siten, että *ый* eli *ій*:sta tulee *оватый, еватый*, esim. *син-еватый*, sinertävä, *син-ій*, sininen; *тѣсн-оватый*, ahtaanelainen, *тѣсный*, ahdas; *кругл-оватый*, pyöreänlainen.

Päätteestä *оватый, еватый* on merkittävä, että sillä on korho viimeisen edellisellä tavulla (katso edellisiä esim.).

Muist. Laatusanain yhdistys tapahtuu samoin kuin nimisanainkin.

3:mas Luku.

Sianimi.

§. 72. Alfuperäiset sianimet ovat:

Я, minä; мы, me; ты, sinä; вы, te; онъ, она, оно, hän; себя, itseänsä; кто, kuka? что, mikä? тотъ, tuo; самъ, itse.

Johdatetut sianimet ovat:

1. Dmistawaiset: мой, minun, omannosta menä; нашъ, meidän, omannosta насъ; твой, sinun, omannosta тебѣ; вашъ, teidän, omannosta васъ; свой, oma, omannosta себя.

2. Dsoittawaiset: сáмый, se sama, sanasta самъ, itse; сей, tämä, määräsanaista се, kalso!; éтотъ, tämä, sanasta тотъ, tuo; óный, se sama, sanasta онъ, hän; такой, таковой, sanasta такъ, niin.

3. Koskewaiset: кой (кии), котóрый, joka, sanasta кто, kuka? какóй, каковóй, sellainen kuin, sanasta какъ, kuin; чей, kenen?, sanasta что, mikä?

4. Epämääräiset: всекий, jokainen, sanasta весь, kaikki; каждыи, jokainen, sanasta кий ja liitteestä ждыи.

Muist. Kaikki muut epämääräiset sianimet ovat yhdistetyt sianimestä ja sanasta.

4:jas Luku.

Tehdikkö.

§. 73. Tehdikön wartalosta ja päätteestä.

1. Alfuperäisissä tehdiköissä päättyy wartalo joko ääntiöllä, niinkuin: да-ть, antaa; ду-ть, puhua; пи-ть, juoda; eli kerakkeella, niinkuin: нес-ти, kantaa; рос-ти, kasvaa; мóg-уть, he voivat; тек-уть, he wuotawat.

2. Kun juuri muuttuu wartaloksi, eli kuin wartalo yhdistetään tehdikön päätteeseen, pannaan ääntiöt: a, o, e, y, wäliin siksi, että äänteisä kewentää useampia perälläin olevia kerakkeita, esim. juuri: жм, жн, кл, стн, тр; näistä on saatu warsitehdiköt: ж-а-ть, puristaa (monikon 3 olio жм-уть); ж-а-ть, niittää (monikon 3 olio жн-уть); к-о-л-ó-ть, pistää; ст-е-п-á-ть eli ст-о-п-á-ть, huokaisista; т-е-р-é-ть, hieroa (monikon 3 olio тр-уть).

3. Että wartalosta synnyttää alfuperäisiä tehdiköitä, eli alfuperäisistä tehdiköistä synnyttää johdatettuja, eli tehdikön erinäisiä muotoja, siihen

käytetään etenkin seuraavaiset kirjaimet ja tavut: а (я), и, ъ, н (ну) ja в (ов, ев, ва). Niin saadaan esim.

a) kirjaimilla: а, я, wartalosta: вѣд, тер, сѣ, alkuperäiset tehdyt: вѣд-а-ть, tietää; тер-я-ть, hävittää; сѣ-я-ть, kylvää; — ja alkuperäisistä: братъ, ottaa; лѣзть, kawuta; стлать, lewittää, saadaan johdatetut: бир-а-ть, лѣз-а-ть, стил-а-ть.

b) kirjaimella и wartalosta: мрк, прос, твор, alkuperäiset: мрач-и-ть, pimentää; прос-и-ть, rukoilla; твор-и-ть, luoda; — ja alkuperäisistä: вес-ти, wiedä; нес-ти, kantaa, saadaan johdatetut: вод-и-ть, нос-и-ть.

c) kirjaimella ъ wartalosta: вид, глуп, грем, рев, рус, стар, ум, saadaan alkuperäiset: вид-ѣ-ть, nähdä; глуп-ѣ-ть, tyhmistyä; грем-ѣ-ть, jyristä; рев-ѣ-ть, ärjyä; рус-ѣ-ть, ruskettaa; стар-ѣ-ть, vanhentua; ум-ѣ-ть, hymärtää.

d) kirjaimella н (ну) wartalosta: гиб, зяб, сох, тих, saadaan alkuperäiset: гиб-ну-ть, huffua; зяб-ну-ть, palestua; сох-ну-ть, kuiua; тих-ну-ть, laimistua; — ja alkuperäisistä: грем-ѣ-ть, jyristä; трог-ать, koskettaa, saadaan johdatetut: гря-ну-ть; трó-ну-ть.

e) kirjaimella в (ов, ев, ва) wartalosta: вѣр, мил, пир, saadaan alkuperäiset: вѣр-ов-ать, uskoa; мил-ов-ать, armahtaa; пир-ов-ать, pittää pitoja; — ja alkuperäisistä: быть, olla; пѣть, laulaa; стать, tulla j. kufsi, saadaan johdatetut: бы-ва-ть, пѣ-ва-ть, ста-ва-ть.

§. 74. Wenäjän kieli käyttää etenkin а, я:ta (forolla), saadaksensa erinäisestä käsityksestä yhteisen. — Senkautta, että sellaiset lähemmät määräykset, jotka osoitetaan päättymättömän muodon määrättyllä lajilla ja päätetyllä muodolla, tulewat kumotuiksi, saapi tehdyt laweamman merkityksen ja tulee sillä tavoin yhteiseksi. Esim. määrätty laji: видѣть, nähdä; летѣть, lentää; ломить, taittaa; слать, lähettää; — määrätöin laji: вид-а-ть, лет-а-ть, лом-а-ть, сыл-а-ть; — päätetty muoto: бро-сить, wiskata; лишить, riistää; проестъ, antaa anteesi; явить, näyttää; — päättyvätöin muoto: брос-а-ть, лиш-а-ть, прощ-а-ть, явл-я-ть (katso edeltäpäin §. 37).

§. 75. Muutamissa alkuperäisissä tehdyissä pidetään päättyvätöin ja toisissa päätetty muoto alkumuotona, josta muut johdatetaan.

Sätkiliitteen wartaloon panemalla saadaan monistelu- ja kerta-muoto; mutta esiliitteen alkuperäisiin tehdyihin panemalla saadaan niin kutsutuita yhdistettyjä tehdyjä. Tässä näytetään muutamia yhteisiä sääntöjä, kuinka tehdyiden muodot niinhywin yhdistymättömissä, kuin myös yhdistetyissä tehdyissä saadaan.

A. Johdatettuin muotoin synty yhdistymättömissä tehdiöissä.

Yhdistymättömäin tehdiöihin johdatetut muodot ovat: monistelu- ja kerta-muoto.

1. Monistelu-muoto.

Monistelu-muoto saadaan siten, että tehdiön wartaloon pannaan päätteet: *ывать, нвать* ja toisinaan *ать*, päättymättömän muodon asemessa, esim. *дѣл-ать*, tehdä, päättym. m., *дѣл-ывать*, teeskellä, monist.m.; *иск-ать*, etsiä, päättym. m., *иск-нвать*, etsiskellä, monist.m.; *смотр-ѣть*, katsoa, päättym. m., *смѣтр-нвать*, katsella, monist.m.; *бр-ать*, ottaa, päättym. m. *бир-ать*, otella, monist.m.; *гор-ѣть*, palaa, päättym. m., *гар-ать*, palastella, monist.m.

Monistelu-muodossa ei millonkaan forko lankee päätteelle *ывать, нвать*, vaan sen edellä olevalle tavulle, jota vastaan päate *ать* woipi saada foron, esim. *вѣлнвать*, wieritellä, monist.m., *валѣть, валнть*, wierittää; *нашивать*, kannella, monist.m., *носнть, нестн*, kantaa; — *влекать*, webellä, monist.m., *влачнть, влесть*, wetää; *лѣзѣть*, kiiwellä, monist.m., *лѣзнть, лѣзнть*, kiiwetä; *пѣвѣть*, laulella, monist.m., *пѣнть*, laulaa.

2. Kerta-muoto.

Kerta-muoto saadaan siten, että tehdiön tavallisen päätten siaan pannaan päate *нуть* tehdiön wartaloon, esim. *крнч-ать*, huutaa, päättym. m., *крнч-нуть*, kiljaista, kerta-m.; *дн-ть, пушн*, päättym. m., *дн-нуть, пушн*, kerta-m.; *колѣть*, pistää, päättym. m., *колн-нуть*, tökäistä, kerta-m.; *мах-ать*, wiuhuttaa, päättym. m., *мах-нуть*, wiuhaista kerta-m.

B. Muotoin synty yhdistetyissä tehdiöissä.

Tehdiöillä, jotka ovat yhdistetyt esijanain kanssa, on tavallisesti (ei kuitenkaan aina) päättymätöin, mutta sitä vastaan aina päätetty muoto, jonkun kerran kerta-muoto. Nämä muodot saadaan yhdistymättömän tehdiön erimuodoista siten, että niiden edelle pannaan joku esijana, nimittäin:

1. Tehdiöissä, joilla on ainoastaan päättymätöin muoto, tulee tämä muoto yhdistettyinä esijanain kanssa päätetyksi muodoksi, esim. *желѣть*, päättym. m., *пожелѣть*, päät. m., toivoa.

Muist. Näihin tehdiöihin saadaan päättymätöin muoto samoin, kuin monistelu-muoto saadaan yhdistymättömissä tehdiöissä, esim. *раз-мѣннвать*, päättym. m., *раз-мѣннть*, päät. m., vaihtaa.

2. Tehdiöissä, joilla on kaksi muotoa: päättymätöin ja päätetty, tulee edellinen päättymättömäksi ja jälkimäinen päätetyksi muodoksi yh-

distetysjä tehdiöissä, esim. раз-давать, päätty m., раз-дátь, päät. m., ja-
kaa; на-падáть, päätty m., на-пáеть, päät. m. karata päälle.

3. Tehdiöissä, joilla on kaksi muotoa: päättymätöin ja monistelu-
muoto, tulee monistelu-muoto yhdistymättömässä tehdiöissä päättymättö-
mäksi yhdistetysjä tehdiöissä ja päättymätöin tulee päätetyksi muodoksi,
esim. под-писывáть, päätty m., под-писáеть, päätetty muoto, allekirjoittaa.

4. Tehdiöissä, joilla on kaksi lajia päättymättömässä muodossa, tulee
määrätöin laji päättymättömäksi ja määrätty laji päätetyksi muo-
doksi, esim. про-водíть, päätty m., про-вестí, päät. m., wiettää; до-но-
сítь, päätty m., до-нестí, päät. m., ilmoittaa; вы-ходíть, päätty m.,
вы-йти, päät. m., ulosmennä.

Muist. Muutamista tehdiöistä, joilla on kaksi lajia päätty m., syntyy toisi-
naan yhdistettyjä tehdiöjä kahdella tavalla: a) viimeisen säännön mukaan; b) siten,
että monistelu-muodosta tulee päätty m. ja päättymättömästä tulee päätetty muo-
to, esim. до-наши-вать, päätty m., до-носítь, päät. m., kuluttaa (waatteita); вы-
хаживáть, päätty m., вы-ходить, päät. m., hauffia kävelemisellä.

5. Kerta-muodosta yhdistymättömässä tehdiöissä tulee kerta-muoto
yhdistetysjä tehdiöissä, esim. за-толкнúть, poislykätä; при-давнúть, pu-
ristaa yhteen.

5:des Luku.

Määräšana.

§. 76. Omaisuus-laatusanoista syntywät omaisuus-määräsanat
siten, että laatusana pannaan suruttoman lyhennettyyn päätteeseen, esim.
прекрасно, kanniisti; мало, vähän.

V. Luokka.

Oppi sanain korosta.

I. Korosta nimisanoissa on merkittäwä:

§. 77. Yksikön nimennöissä woipi korke nimisanoissa langeta joko
wiimeiseen, tahi wiimeisen edelliseen tawuun, tahi myös johonkuhun
toiseen edellä olewista tawuista. Muissa sioissa seisahuu taas korke

toisinaan samalle tavulle, kuin nimennösfäin, ja toisinaan muutetaan se johonkukuhun toiseen tavuun. Koron muutosfesta on merkittävä:

1. Kaksi- ja monitavuisissa naispuolisissa ja suvuttomisissa, joilla on yhdenlaiset siapäätteet yksikön omannossa ja monikon nimennösfä, eriaävät monessa sanassa nämä molemmat siat toisistaan korolla siten, että, jos korfo on ensimmäisellä tavulla suvuttomain yksikön omannossa, lankee se monikon nimennösfä viimeiselle tavulle, ja päin vastoin, jos se yksikön omannossa on viimeisellä tavulla, lankee se monikon nimennösfä ensimmäiselle; mutta naispuolisissa sanoissa muutetaan korfo ainoastaan viimeiseltä tavulta yksikön omannossa ensimmäiselle monikon nimennösfä, waan ei päin vastoin, esim. мѣсто, paikka; слово, sana, зѣр҃җало, peili; озеро, järwi, ääntyvät yksikön omannossa: мѣста, слова, зѣркала, озера, mutta monikon nimennösfä: мѣста́, слова́, зѣркала́ ja озѣра; — лицѣ, näkö, olio; окно́, ikkuna; писъмó, kirja, owat yksikön omannossa: лица́, окна́, письма́, monikon nimennösfä: лица́, окна́, письма́; — гора́, mäki; вдова́, leski; звѣзда́, tähti; голова́, pää; сторона́, siivu, ääntyvät yksikön omannossa: горы́, вдовы́, звѣзды́, головы́, стороны́, waan monikon nimennösfä: горы́, вдовы́, звѣзды́, головы́, стороны́.

Muist. 1. Muutamissa kolmetavuisissa suvuttomisissa muutetaan korfo viimeiseltä tavulta yksikön omannossa ei ensimmäiselle, waan viimeisen edelliselle monikon nimennösfä, esim. колесо́, rata; ремесло́, käsityö, yksikön omannossa: колѣса́, ремѣла́, waan monikon nimennösfä: колѣса́, ремѣла́.

Muist. 2. Monikon muissa sioissa, jotka eivät ole nimennön kanssa yhdenlaiset, lepää korfo useasti kyllä viimeisellä tavulla.

2. Sioisakuisissa naispuolisissa otetaan korfo jo yksikön kohdannossa viimeiseltä tavulta ensimmäiselle, niinkuin: нога́, jalka; рука́, käsi; голова́, pää; земля́, maa; доска́, lauta; борода́, parta, yksikön kohdanto: но́гу, ру́ку, го́лову, зѣмлю́, до́ску, бо́роду.

3. Useimmilla naispuolisilla, päätteellä: ъ, on korfo monikon omannosta alkain viimeisellä tavulla, esim. сѣльдь, silli; крѣпость, linna; вѣдомость, sanomalehti; область, alue; страсть, kiikko, monikon omanto: сѣльдѣй, сѣльдямъ, j. n. e., крѣпостѣй, вѣдомостѣй, областѣй, страстѣй, -ямъ, -ями, -яхъ.

Nimisanoista, jotka yksikön nimennösfä owat yksitavuiset ja seuraavaijissa sioissa tulewat kaksitavuisiksi, on merkittävä, että moniailla miespuolisilla on korfo kaikissa sioissa ensimmäisellä tavulla, toisilla sitä vastaan viimeisellä, alkain joko yksikön omannosta, tahti monikon nimennösfä, eli myöskin monikon omannosta eteenpäin, esim. рабъ, orja, раба́, рабу́, j. n. e.; попъ, pappi, по́па; умъ, huumarrus, у́ма; садъ, puutarha, monikon nimentö сады́, садóвъ, j. n. e.; даръ, lahja, дары́,

даровъ; — воръ, waras, monikon omanto vorobъ, амъ, j. n. e.; домъ, huone, домовъ, домамъ, j. n. e.; звѣрь, eläin, звѣрей; корень, juuri, корней; ноготь, kynsi, ногтей, амъ, j. n. e.

II. Korosta omaisuus-laatusanoissa on merkittävä.

§. 78. Omaisuus-laatusanain lyhennetyssä päätteesä seisahtuu korfo toisinaan samalle tavulle, kuin tähdellisessäkin, mutta toisinaan se sätuu jollekulle toiselle tavulle seuraavaisesti:

1. Moniaissa sanoissa korfo menee ensimmäisestä eli viimeisen edellisestä tavusta tähdellisessä päätteesä viimeiseen tavuun lyhennetyssä päätteesä joka kolmessa suvuussa, esim. легкий, keveä, легокъ, á, ó, monikko легкий; умный, viisas, умень, ná, nó, monikko -ны; высокий, korkea, высокъ, á, ó, monikko и; хороший, hyvä, хорошъ, á, ó, monikko и.

2. Muissa sanoissa menee tähdellisen päätteen korfo edellä olevasta tavusta viimeiseen ainoastaan naispuoleessa ja suvuttomassa, esim. равный, tasainen, равенъ, á, ó, monikko ы; грѣшный, syntinen, грѣшень, á, ó; темный, pimeä, темень, темна, темно.

3. Moniaissa muissa sanoissa lankee korfo ainoastaan naispuoleessa viimeiselle tavulle, esim. великий, juuri, велика, велико; кислый, hapaa, кисло, кисло; малый, pieni, малá, máло; нужный, tarpeellinen, нужна, нужно; чистый, puhdas, чистá, чисто.

Muist. Kaikissa näissä kolmessa tapauksissa, muuttelutele korfo yksikön suvuttomassa ja monikossa, niinkuin: умно ja умно, умны ja умны; вольно ja вольно, вольны ja вольны; темно ja темно, темны ja темны; велико ja велико, велики ja велики.

4. Kolmetavuisissa sanoissa, joilla tähdellisessä päätteesä on korfo viimeisellä eli viimeisen edellisellä tavulla, lankee korfo lyhennetyн päätteen miespuoleessa ja suvuttomassa ensimmäiselle, esim. веселый, iloinen, весеель, веселá, весело; дорогой, kallis, дорогъ, дорогá, дорого; молодой, nuori, молодъ, молодá, молодо; холодный, kylmä, холодень, холодна, холодно.

III. Korosta wertoma-määrässä on merkittävä:

§. 79. Niillä kaksiteavuisilla laatusanoilla, joilla wertoma-määrässä on pääte ве, on aina korfo päätteellä те; mutta не, jotka wertoma-määrässä saavat päätteen е, pitävät koron viimeistä edellisellä tavulla. Wertoma-määrän tähdellinen pääte ѣшій eli ашій kantaa sitä vastaan aina koron wertoma-määrän päätteellä, esim. сѣний, sininen, сѣе, сѣвѣшій; живой, viisas, живѣе, живѣшій; низкий, alhainen, ниже, низайшій; худой,

huono, хўже; сухой, kuiva, сўше. Kolme eli useampitawuissaja laatu-
janoissa korfo jääpi wertoma-määrän molemmisaja päätteissaja tavallisesti
samalle tavulle, kuin maine-määräsfäin, esim. любезный, rakastettava,
любезнѣ, любезнѣйшій; милостивый, armollinen, милостивѣ, миро-
стивѣйшій.

Сгоав. Laatusanat голодный, nälkäinen; веселый, iloinen; смысленый,
älykäs, ovat wertoma-määräsfä: голоднѣ, веселѣ, смысленѣ.

IV. Korosta tehdiön ensimäisessä alkumuodossa on merkittävä:

§. 80. Korfo on nimitavassa joko viimeisellä tavulla, niinkuin:
читать, lukea; говорить, puhua, eli viimeisen edellisellä, niinkuin:
думать, ajatella; вѣрить, uskoa, eli jollakulla muulla edellisellä tavulla,
niinkuin: завтракать, syödä aamuista; следовать, seurata.

V. Korosta tehdiön toisessa alkumuodossa on merkittävä:

Mitä tehdiön toisen alkumuodon korfoon tulee, on siinä waariin otet-
tavat samat säännöt kuin nimitavassafin, niin että korfo on joko wiimeis-
sellä, viimeisen edellisellä eli jollakulla toisista edellisistä ta-
vuista.

1. Wiimeisellä tavulla on korfo monikon 3 osiossa niissä tehdi-
öisissä, joilla nimitavassa ovat päätteet эти eli зть, ети eli сть ja чь,
niinkuin myös yhdesä osassa sellaisia monitawuissaja tehdiöitä, joilla jo nimita-
wassa on korfo wiimeisellä tavulla. Näissä wiimemaituissaja tehdiöis-
sä on niin muodoin korfo monikon 3 osiossa samalla tavulla, kuin nimita-
wassafin, esim. везти eli везть, kulettaa, monikon 3 osio везуть; беречь,
warjella, берёгутъ; висеть, riippua, висятъ; говорить, puhua, говорятъ;
кричать, huutaa, кричатъ; лежать, wirtua, лежатъ; молчать, olla
waiti, молчатъ; пилять, sahata, пилятъ.

Сгоав. Tehdiöt: красть, warastaa, лэзть, kiiwetä ja (от)верзть (yhdis-
tetty sanoista отъ ja верзть), avata, saawat koron viimeisen tavun edelle, nimittäin:
крадутъ, лэзуть, (от)вэрзуть.

2. Wiimeisen edellisellä tavulla on korfo toisella osalla sellaisia
kassija monitawuissaja tehdiöitä, joilla nimitavassa on korfo wiimeisellä
tavulla, niin että nimitawan ja monikon 3 osion korfo on eritawuissa,
esim. вязать, sitoa, monikon 3 osio вяжутъ; давить, puristaa, давятъ;
держатъ, pitää, держатъ; дремать, nukahtaa, дремлютъ; колебать,
täristää, колéблютъ; колотъ, pistää, колотъ; колотить, päntätä, ко-
лотятъ; платить, maksaa, платятъ; писать, kirjoittaa, пишутъ; тонуть,
upota, тонуть; хвалить, ylistää, хвалятъ.

Muist. 1. Wiimeisen edellisellä tavulla on korfo kuitenkin moniaisia yksitavuisissa tehdivisissä päätteillä **ть** edellä olevan ääntiön kansja, jotka monikon 3 oliossa tulevat kaksitavuisiksi, esim. **брить**, ajaa partaa, **брѣють**; **гнать**, ajaa, **гонять**; **дуть**, puhua, **дѣють**; **дѣть**, rannaa pois, **дѣвуть**; **мыть**, pestä, **моють**; **стыть**, jäähtyä, **стынуть**; **сѣсть**, käydä istumaan, **сѣдуть**; **тыть**, lihoa, **тѣють**.

Muist. 2. Ne tehdiviöt päätteillä: **ать**, **ѣть**, **ять**, joilla monikon 3 olio on **ають**, **ѣють**, **яють**, eivät mielelläänä joutaise korfoa wiimeijelle tavulle **ють**, vaan pitävät sen kirjaimilla **а**, **ѣ**, **я**, esim. **марать**, ruvettää, **марáють**, **умѣть**, ymmärtää, **умѣють**; **мѣнять**, vaihtaa, **мѣнѣють**. Tästä eroavat muutamat tehdiviöt, niinkuin: **давать**, antaa, **даѣють** (ei **давáють**); **знавать** ja **ставать** yhdistyksissä, niinkuin: (у)знавать, tuntea, (до)ставать, hankkia, jotka monikon 3 oliossa ovat: **узнаѣють**, **достаѣють** (ei **узнавáють**, **доставáють**). Niin myös **блѣять**, määkiä, **блѣють**; **пѣть**, laulaa, **поѣють**.

Muist. 3. Useampitavuisissa tehdivisissä, päätteillä: **овать**, **евать**, on korfo monikon 3 oliossa wiimeisen tavun edellä; mutta kaksitavuisissa päätteillä: **овать**, **евать**, sitä vastaan wiimeijellä tavulla, esim. **воевать**, sotia, **воѣють**; **жевать**, ruoressa, **жуѣють**; **клевать**, näykkii, **клевѣють**; **ковать**, tafoa, **куѣють**.

3. Wiimeisen edellisellä eli jollakulla toisista edellä olevista tavuista on korfo monikon 3 oliossa monitavuisissa tehdivisissä, joilla nimitavassa korfo ei ole wiimeijellä tavulla, vaan jollakulla edellä olevista, niin että nimitavassa ja monikon 3 oliossa korfo aina on samalla tavulla, esim. **важничать**, tehenellä, **важничáють**; **вѣрить**, uskoa, **вѣрѣть**; **досадовать**, suuttua, **досадуѣють**; **жаловать**, lahjoittaa, **жалуѣють**; **завтракать**, syödä aamuista, **завтракаѣють**; **кушать**, syödä, **кушаѣють**; **лázить**, kiiwetä, **лázять**; **мáзать**, voittaa, **мáжуть**; **мучить**, kiusata, **мучать**; **оставить**, jättää, **остаѣвать**; **плáкать**, iteä, **плáчуть**; **путешествовать**, matkustaa, **путешествуѣють**; **рабóтать**, työtá tehдä, **рабóтають**; **слѣдовать**, seurata, **слѣдуѣють**.

VI. Korosta yksikön ensimmäisessä oliossa nyk. aikaa on merkittävä:

§. 82. Korfo yksikön 1 oliossa seuraa joko nimitavaa eli monikon 3 oliota.

1. Kaissisa kaks- ja useampitavuisissa tehdivisissä on korfo yksikön 1 oliossa samalla tavulla, kuin nimitavassakin, esim. **вязать**, jitoa, **вяжу**; **мáзать**, voittaa, **мáжу**; **кричать**, huutaa, **кричѣю**; **кроить**, leikata, **кроѣю**, **мíловать**, armahtaa, **мíлую**; **мучить**, kiusata, **мучу**; **низать**, rujoittaa, **нижу**; **парить**, hautoa, **парю**; **парить**, leijata ilmassa, **парю**; **плáкать**, iteä, **плáчу**; **платить**, maksaa, **плачѣю**; **рѣзать**, leikata, **рѣжу**; **стоить**, maksaa, **стою**; **стоить**, seisoa, **стою**; **тáять**, sulattaa, **тáю**; **тайть**, salata, **таю**; **тѣшить**, huivittaa, **тѣшу**; **тесать**, veistää, **тешѣю**.

Muist. 1. Muutamats harwat tehdföt, joilla on kassinfertainen pääte yksifön 1 oliossa, eroawat tästä yhteisestä säännöstä, niinkuin: алкать, olla nälfänen, алкаю ja алычу (ei алычу); колыхать, liifuttaa, колыхаю ja колышу (ei колышу); страдать, kärsiä, страдаю ja стражду (ei стражду); хромать, liifata, хромаю ja хромлю (ei хромлю).

2. Kaitisissa yksitawuisissa tehdföissä, jotka monikon 3 oliossa tulewat kassitawuisiksi, on kofko yksifön 1 oliossa samalla tawulla, kuin monikon 3 oliossafin, esim. брать, ottaa, беруть, беру; брить, ajaa partaa, брѣютъ, брѣю; вестъ, saattaa, ведуть, веду; гнить, määätä, гниютъ, гнию; дуть, puhua, дуютъ, дую; дѣть, panna pois, дѣнутъ, дѣну; жить, elää, живутъ, живу; красть, varastaa, крадутъ, краду; клясть, fironta, клянутъ, клянү; мыть, pestä, моютъ, мою; плыть, purjehtia, плывутъ, плыву; пѣть, laulaa, поютъ, пою; стыть, jäähtyä, стынутъ, стыну; давать, antaa, (у)знавать, tuntea, (до)ставать, hauffia, даютъ, даю, (у)знаютъ, (у)знаю, (до)стаютъ, (до)стаю.

Muist. Ainoastaan muutamats harwat tehdföt eroawat tästä säännöstä, niinkuin: гнать, ajaa, гонять, гоню; мочь, voida, могутъ, могу; стлать, lewittää, стѣлутъ, стѣлю.

VII. Korosta nykyisen ajan muista olioista on merkittävä:

§. 83. Korke jääpi kaitisissa näissä olioissa samalle tawulle kuin monikon 3 oliossafin.

VIII. Korosta menneessä ajassa on merkittävä:

§. 84. Tehdföt, joilla nimitawassa on pääte ть edellä olewalla ään-
tiössä, saawat menn. ajan kaitisissa suwuisissa kofon samalle tawulle kuin nimitawassafin, esim. двѣгать, liifuttaa, menn. aika двѣгалъ, двѣгала, двѣгало, monikko двѣгали; веселить, ilahuttaa, menn. aika веселѣлъ, веселѣла, веселѣло, monikko веселѣли; ткать, kutoa, menn. aika ткалъ, ткала, ткало, monikko ткали.

Ероав. Muutamats yksitawuiset tehdföt saawat kofon yksifön naispuolesissa wimeijelle tawulle, niinkuin: быть, olla, былъ, была, было, monikko были; брать, ottaa, бралъ, брала, брало, monikko брали; вить, letittää, вилъ, вила, вило, monikko вили; врать, walhetella, вралъ, врала, врало, monikko врали; гнать, ajaa, гналъ, гнала, гнало, monikko гнали; гнить, määätä, гнилъ, гнила, гнило, monikko гнили; дать, antaa, далъ, дала, дало, monikko дали; драть, repiä, дралъ, драла, драло, monikko драли; звать, kutua, звалъ, звала, звало, monikko звали; ждать, odottaa, ждалъ, ждала, ждало, monikko ждали; жить, elää, жилъ, жила, жило, monikko жили; лгать, walhetella, лгалъ, лгала, лгало, monikko лгали; лить, wataa, лилъ, лила, лило, monikko лили; пить, juoda, пилъ, пила, пило, monikko пили; плыть, uida, плылъ, плыла, плыло, monikko плыли; рвать, repiä, рвалъ, рвала, рвало, monikko рвали; запереть, salwata, заперѣлъ, заперѣла, заперѣло, monikko заперѣли; отпереть, awata, отперѣлъ, отперѣла, отперѣло, monikko отперѣли;

принять, vastaanottaa, принялъ, приняла, приняло, monikko принялъ; стлать, leivittää, стлалъ, стлала, стлало, monikko стлали. Niin myös: родить, synnyttää, родилъ, родила, родило, monikko родили; умереть, kuolla, умерь, умерла, умерло, monikko умерли.

Tehtävät, joilla nimitetään pääte on чь, kuin myös kaikki ne tehtävät, joilla nimitetään, paitsi зть, сть, vielä on зти, сти (korolla), ja joilla monikon 3 oliossa nykyisessä eli tulewassa ajassa on korso viimeisellä tavulla, saavat menn. ajan naisp. ja juvutt., kuin myös monikossakin koron viimeiselle tavulle. Ne tehtävät sitä vastaan, joilla nimitetään on ainoastaan pääte зть ja сть, eivät saakaan menn. ajassa korsoa viimeiselle tavulle, esim. беречь, wartylla, берегуть, menn. aika берёгъ, берёгла, берёгло, monikko берёгли; блюсти, wartyita, блюдутъ, menn. aika, блюль, блюла, ло, monikko блюли; брести, kähvä pittäweteisesti, бредутъ, menn. aika брёль, брела, ло, monikko брели; везть ja везти, sulettaa, везутъ, menn. aika вёзь, везла, везло, monikko везли; влечь, wetää, влекутъ, menn. aika влѣкъ, влекла, ло, monikko влекли; грестъ, soutaa, гребутъ, menn. aika грёбъ, гребла, ло, monikko гребли; грызть (ei грызти), järjää, menn. aika грызь, грызла, грызло, monikko грызли; красть (ei красти), warastaa, menn. aika краль, крала, крало, monikko крали; класть (ei класти), ranna, menn. aika клалъ, клала, клало, monikko клали; мочь, taitaa, menn. aika могъ, могла, могло, monikko могли; пасть (ei пасти), pudota, menn. aika палъ, пала, пало, monikko пали; прясть (ei прядти), kehätä, menn. aika прядь, прядла, прядло, monikko прядли; пасти, paimentaa, пасутъ, menn. aika пасъ, пасла, пасло, monikko пасли; плестъ, плести, letittää, плетутъ, menn. aika плёлъ, плела, плело, monikko плели; ползти, rühniä, ползутъ, menn. aika ползь, ползла, ло, monikko ползли; прячь, sitoa, прягутъ, menn. aika прягъ, прягла, ло, monikko прягли; рецти, sanoa, рекутъ, menn. aika рёкъ, рекла, ло, monikko рекли; скрестъ, kaaruttaa, скребуть, menn. aika скрёбъ, скребла, ло, monikko скребли; стеречь, kawattaa, стерегутъ, menn. aika стерёгъ, стерегла, ло, monikko стерегли; съеть (ei съести), kähvä istumaan, menn. aika съль, съла, ло, monikko съли; (до)стичь eli достигнуть, tawata, достигутъ ja достигнуть, menn. aika достигъ, достигла, ло, monikko ли; течь, wuotaa, текутъ, menn. aika тѣкъ, текла, текло, monikko текли; трясти, puristella, трясутъ, menn. aika трясъ, трясла, ло, monikko трясли. Niin myös приобрести, hankkia, приобретутъ, menn. aika приобрѣль (rihutaan приобрёлъ), приобрела, ло, monikko приобрели.

Muist. Tehtävissä pääteellä чь kyttyy ainoastaan kaffi, joilla menn. ajassa ei ole korsoa viimeisellä tavulla ла, ло, ли, mutta edellä olewalla tavulla, nimitään: стричъ, keitä, стригутъ, menn. aika стригъ, стригла, ло, monikko стригли, ja съчь, piejää, съкутъ, menn. aika съкъ, съкла, съкло, monikko съкли.

IX. Korke päätetyn ja kerta-muodon tulewassa ajassa.

§. 85. Korosta päätetyn ja kerta-muodon tulewassa ajassa ovat waariin otettawat samat säännöt kuin päättymättömän muodon nykyisessä ajassakin.

X. Korosta laatutawan nykyisessä ajassa on merkittävä:

§. 86. Laatutawassa ei millonkaan ole korke laatutawan päätteellä, olkoon se nykyinen eli mennyt aika, waan samalla tawulla kuin tehdivön alkumuodoilla, jotka ovat nimitapa ja monikon 3 olio nykyisessä eli tulewassa ajassa.

Tässä on merkittävä:

1. Että korke on samalla tawulla kuin monikon 3 oliosfakin niissä tehdivöissä, joiden 3 olion päätte monikossa on утъ, ютъ, еѣм. чита́тъ, lukea, чита́ютъ, he lufewat, чита́ющіи, lufewa; пи́сать, firjoittaa, пи́шутъ, he firjoittawat, пи́шущіи, firjoittawa; дрема́тъ, nukahtaa, дре́млютъ, he nukahtavat, дре́млющіи, nukahtawa.

2. Mutta tehdivöissä, joiden 3 olion päätte monikossa on ятъ, атъ, seisahtuu korke joko samalle tawulle kuin nimitawassakin, esim. держа́тъ, pitää, держа́тъ, he pitävät, держа́щіи, pitävä; носі́тъ, kantaa, но́сятъ, he kantawat, носі́щіи, kantawa; — eli myös samalle tawulle kuin monikon 3 oliosfakin, esim. дави́тъ, puristaa, да́вятъ, да́вящіи, puristawa; люби́тъ, rakastaa, любя́тъ, любя́щіи, rakastawa.

Muist. Moniaita eroawaisuuksia löytyy kuitenkin kumpajessakin tapauksessa, niinhin: мо́гущіи, se joka woipi, мо́гутъ, he woivat.

XI. Korosta laatutawan menneessä ajassa on merkittävä:

§. 87. Monitawuisissa tehdivöissä on korke menn. ajan laatutawassa samalla tawulla kuin nimitawassakin, ja yksitawuisissa tehdivöissä, jotka laatutawan menn. ajassa tulewat kaksitawuisiksi, on korke laatutawan päätte edellisellä tawulla. (Katso edellä olevia esimerkkejä.)

XII. Korosta tekemistawan nykyisessä ajassa on merkittävä:

§. 88. Korke tekemistawan nyk. ajassa on joko samalla tawulla kuin nimitawassakin, eli samalla tawulla, kuin monikon 3 oliosfakin.

1. Tekemistawan päätteellä я eli а on monitawuisissa tehdivöissä korke tawallisesti samalla tawulla, kuin nimitawassakin, esim. про́сѣ, nimi-

тара просить, pyytää; любя, любить, rakastaa; слыша, слышать, kuulla; имѣя, имѣть, omistaa.

Muist. Muutamat tehdiköt eroavat tästä säännöstä, esim. глядя, nimitara глядѣть, katsoa; дремля, дремать, torffua; лежа, лежать, wina; молча, молчать, olla waiti; сидя ja сидя, сидѣть, istua; смотря ja смотря, смотрѣть katsoa; стоя ja стоя, стоять, seisoa; трепля, трепать, taputtaa hiljaan; ходя ja ходя, ходить, käydä.

2. Tekemistawan päätteillä ючи, учи on tawallisesti korfo samalla tawulla, kuin monikon 3 oliosfakin. Mutta muutamat tehdiköt, joilla monikon 3 oliolla уть on korfo, saawat tekemistawan nyf. ajassa koron учипäätteen viimeiselle tawulle, esim. читаючи, monikon 3 olio читаютъ, he lufewat; живучи, живуть, he eläwät.

Muist. Jos niinmuodoin jollakulla tehdiköllä olisi korfo nimitawassa ja monikon 3 oliosfa eritawuilla, woipi sama tehdikkö myös saada koron tekemistawan nyf. ajassa eritawuille, nimittäin: joko viimeiselle eli jollekulle edellä olewalle tawulle, aina sen jälkeen, miten tekemistawan nyf. ajalla owat päätteet я ja а, eli ючи ja учи, esim. мечя, nimitara метать, wiskata, ja мечучи, monikon 3 olio мечутъ, he wiskaawat; тешя, тесать, weistää, ja тешучи, тешутъ, he weistäwät; оря, орать, hntää, ja брючи, брютъ, he hntäwät. — Jos taas korfo on samalla tawulla nimitawassa ja monikon 3 oliosfa, jääpi se myös tekemistawan molemmisfa päätteisfä samalle tawulle, esim. жадать, жапа, жаждутъ, жадля, жаждучи; кликать, हुntaa, кличутъ, клича, кличучи; сосать, imeä, сосутъ, сося, сосучи.

XIII. Korosta tekemistawan menneessä ajassa on merkittävä:

§. 89. Tekemistawan menn. ajassa ei ole millonkaan korfo päätteellä VIII eli III, waan yksitawuisisfa tehdiköisfä tekemistawan päätteen edellä olewalla tawulla, ja monitawuisisfa tehdiköisfä samalla tawulla, kuin nimitawassakin. (Katso edellä olewia esimerkkejä.)

XIV. Korosta keskikohtaisisfa tehdiköisfä on merkittävä:

§. 90. Korfo keskikohtaisisfa tehdiköisfä seuraa samoja sääntöjä, kuin uloskohtaisisfakin. Mutta sellaiset tehdiköt, jotka suoratawan menn. ajassa ottawat koron viimeiselle tawulle joko naispuolesfa, tahi naispuolesfa ja suwuttomassa (katso menn. ajan korfoa § 84), kuin myös muutamat toiset tehdiköt pitäwät koron viimeisellä tawulla joka kolmesfa suwussa, esim. брася, бралась, бралось, monikko брались, nimitara браться, ottaa käsille j. kuta; завелся, завелась, завелось, monikko завелись, nimitara завестись, warustaa itsellensä; кляся, клялась, клялось, monikko клялись, nimitara кляться, wainoa; припелся, припелась, припелось, monikko

приплелісь, nimitara приплéться, fietoutua j. fuhun; разбрелся, разбрелась, разбрелось, moniffo разбрелісь, nimitara разбрестісь, hajota; родился, родилась, родилось, moniffo родилісь, nimitara родіться, syntyä.

Muist. Tehdissä переть, tunkea, joka yhdistyissä tulee testifohtajeksi, niinkuin: запереться, julkentua siinä; опереться, nojautua, jotka suoratawan menn. ajassa ovat: заперей, заперлась, заперлось, moniffo заперлісь, оперей, оперлась, оперлось, ovat tekemistawan menn. ajassa запершиьсь, опершиьсь.

XV. Korke wastakohtaisen laatutawan nykyisessä ajassa.

§. 91. Wastakohtaisen laatutawan nyk. ajalla on korke sellaisissa tehdissä, joiden monikon 3 olion pääte nyk. ajassa on уть, ють, samalla tavulla, kuin monikon 3 oliosakin; mutta niissä tehdissä, joiden 3 olion pääte monikossa on ять, ать, lankee korke samalle tavulle, kuin nimitawasafin, esim. читаемый, luettava (читатъ, lukea, читаютъ); держимый, pidettävä (держатъ, pitää, держатъ); хвалимый, ylistettävä (хвалятъ, хвалятъ).

XVI. Korke wastakohtaisen laatutawan menneessä ajassa.

§. 92. Korke wastakohtaisen laatutawan menn. ajassa on joko viimeisellä, viimeisen edellisellä eli jollakulla muista edellisistä tawuista.

1. Wiimeisellä tawulla on korke wastakohtaisen laatutawan menn. ajassa seuraavaisia tapauksissa:

1. Yhdistymättömissä tehdissä päätteellä чь ja sellaisissa päätteellä зть, зти, ja еть, ети, joilla niinkuin nimitawassa kuin suoratawan menn. ajassa on korke wiimeisellä tawulla: зти, ети, menn. aika лá, лó (katso menn. ajan korkea § 84), jääpi korke wastakohtaisen laatutawan menn. ajassa tawallisesti wiimeiselle tawulle lyhennetyssä päätteessä, esim. влечь, wetää, влечь, влеклá, лó, moniffo ли, wastakohtaisen laatutawan menn. aika влечень, а, о; везть, везти, kulettaa, везъ, везлá, лó, ли, везень, а, о; вестъ, весті, saattaa, велъ, велá, лó, ли, ведень, а, о; спасти, pelastaa, спасъ, спаслá, лó, ли, спасень, а, о; плестъ, плести, letittää, плель, плелá, лó, ли, плетень, а, о; толочь, murentaa, толочь, толклá, лó, ли, толчень, а, о.

Muist. Mutta tehdit päätteellä чь, зть ja еть, joilla suoratawan menn. ajassa ei ole korke wiimeisellä tawulla naispuolesja ja suwuttomasja, eivát ota wastakohtaisen laatutawankaan menn. ajassa korkea wiimeiselle tawulle, niinkuin: грызть, kaitua, грызъ, грызла, лó, ли, грызень, а, о; стричъ, keritä, стрижъ, стригла, лó, ли, стрижень, а, о; свьчъ, lyöä, свьчъ, свькла, лó, ли, свьчень, а, о; класть, rapna, клалъ, клала, лó, ли, кладень, а, о.

2. Osa sellaisia monitavuisia tehdivöitä päätteellä *ить*, joilla niinhysin nimitäwässä kuin monikon 3 oliossa nykyistä eli tulewaista aikaa, on korfo viimeisellä tawulla (katso korfoa tehdivön toisessa alkumuodossa § 81 1.) ottaa myös koron wastakohtaisen laatutawan menn. ajassa viimeiselle tawulle, esim. (co)кратить, lyhentää, (co)кратятъ, wastakohtaisen laatutawan menn. aika (co)кращень, а, о; коптить, sawustaa, коптятъ, копчень, а, о; клеймить, templata, клеймятъ, клеймень, а, о; крестить, kastaa, крестятъ, крещень, а, о; смутить, häirittää, смутятъ, смущень на, но; родить, synnyttää, родятъ, рождень, а, о; слепить, soikaista, слепятъ, слепленье, а, о; (o)святить, pyhittää, (o)святятъ, (o)свещень, а, о; сушить, kuivata, сушенье, а, о; томить, wäsyttää, томятъ, томленье, а, о.

3. Toinen osa sellaisia monitavuisia tehdivöitä päätteellä *ить*, joilla nimitäwässä on korfo viimeisellä tawulla, mutta monikon 3 oliossa nykyistä aikaa viimeisen edellisellä (katso korfoa tehdivön toisessa alkumuodossa § 81 2.) pitää wastakohtaisen laatutawan menn. ajassa koron joko samalla tawulla, kuin nimitäwässäkin, se on viimeisellä, tahti viimeisen edellisellä, niinkuin monikon 3 oliossakin, esim. лечить, parantaa, лечатъ, леченье, а, о; учить, opettaa, учатъ, ученье, а, о; — пустить, päästää, пустятъ, пущенье, а, о; точить, hioa, точатъ, точенье, а, о, mutta tähdellinen pääte точный, ая, ое.

Muist. 1. Muutamat tehdivöt eroawat tästä säännöstä, niinkuin: велеть, käskeä, велеть, веленье, а, о; сидеть, polttaa (tervaa), сидятъ, сиженье, а, о.

Muist. 2. Zoffut toijet tehdivöt ottawat koron wastakohtaisen laatutawan menn. ajassa viimeiselle tawulle naispuolesja ja toisinaan kansja suwuttomasja ja koko monikossa, etenkin jos tehdivö on yhdistetty esijanan kansja, esim. введенъ, введенá, nó, monikko ны, johdatettu; изданъ, изданá, издано, изданы, uosannettu; запертъ, запертá, заперто, заперты, sulettu; розлить, розлитá, розлито, розлиты, ушpäriwalettu; ослеплень, нá, нó, ны, sowaistu.

II. Viimeisen edellisellä tawulla on korfo wastakohtaisen laatutawan menneessä ajassa seuraawaisissa tapauksissa:

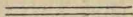
1. Useampitawuiset tehdivöt, joiden nimitäwan päätteet owat: ать, ять, отъ ja уть, eiwät ota korfoa wastakohtaisen laatutawan menn. ajan päätteelle анъ, янъ, отъ ja уть, waan sen edellä olewalle tawulle, niin että wastakohtaisen laatutawan menn. ajalla ja monikon 3 oliolla nyk. ajassa on useimmiten korfo yhdellä ja samalla tawulla, esim. вязать, sitoa, вяжутъ, вязанье, а, о; колоть, pistää, колютъ, колоть, а, о; обмануть, pettää, обмануть, обмануть, а, о; писать, kirjoittaa, пишутъ, писанье, а, о; пороть, raskaista, порютъ, пороть, а, о; терять, hävittää, теряютъ, терянье, а, о; тесать, weistää, тешутъ, тесанье, а, о; тянуть, wetää, тянутъ, тянуть, а, о.

2. Useampitavuiset tehdföt, joilla niinhyyin nimitawassa, kuin monikon 3 oliossa nyk. aikaa on korfo viimeisen edellisellä tavulla (katso korfoa tehdfön toisessa alkumuodossa § 81 3.) pitävät myöskin wastakohtaisen laatutawan menn. ajassa koron viimeisen edellisellä tavulla, esim. готóвить, walmistaa, готóвятъ, готóвленъ, а, о; мазать, woitaa, мажутъ, мазанъ, а, о; мучить, fiusata, мучать, мучень, а, о; обидеть, solwaisista, обидятъ, обижень, а, о; оставить, оставятъ, оставленъ, а, о; работать, tehdä työtä, работаютъ, работанъ, а, о; строить, rakentaa, стрóять, стрóень, а, о.

3. Osa sellaisia useampitawuisia tehdföitä päätteellä ить, joilla nimitawassa ja monikon 3 oliossa nykyistä aikaa on korfo eritawuilla (katso korfoa tehdfön toisessa alkumuodossa § 81 2.), pitää sen wastakohtaisen laatutawan menn. ajassa viimeisen edellisellä, niinkuin monikon 3 oliosakin, esim. воротить, kääntää, ворóтятъ, ворóчень, а, о; давить, puristaa, dávятъ, dávленъ, а, о; золотить, fiustata, золóтятъ, золóчень, а, о; купить, ostaa, кúпятъ, кúпленъ, а, о; носить, kantaa, нóсятъ, нóшень, а, о; пустить, päästää, пúсятъ, пúщенъ, а, о; рубить, hakata, рúбятъ, рúбленъ, а, о.

Muist. Monta tehdföä, joilla wastakohtaisen laatutawan menn. ajassa on korfo viimeisen edellisellä tavulla, ottawat yhdistettyinä koron viimeiselle tavulle lyhennetyssä päätteessä, niinkuin: загрызть, kaluta riffi, загрызень, а, о; усечь, hakata poikki, усеченъ, а, о; оцѣнить, arwata, оцѣненъ, а, о; осудить, tuomita, осужденъ, а, о; повелѣть, käskää, повелѣнь, а, о.

III. Jollakulla muista edellisistä tawuista on korfo wastakohtaisen laatutawan menn. ajassa kaikissa niissä tehdföissä, joilla nimitawassa on korfo jollakulla muista edellisistä tawuista, esim. жаловать, lahjoittaa, жалованъ, а, о; свидѣтельствовать, todistaa, свидѣтельствованъ, а, о; ходатайствовать, toimittaa, ходатайствованъ, а, о.

Toinen Osa.

Lause=opista.

Sohdatus.

§. 93. Lause (предложение) on sanoilla sanottu ajatus, niinkuin: Jumala on kaikkivaltias.

Selitys. Lause yhdistää kaksi eli useamman osoituksen (Jumala, kaikkivaltias) yhteen wakuutukseen: Jumala on kaikkivaltias. Ensimmäinen osoitus merkitsee esineen, josta jotain sanotaan eli ajatellaan, ja kutsutaan alukseksi, esim. Jumala. Toinen osoitus sanoo, mitä aluksesta ajatellaan eli sanotaan ja kutsutaan maineeksi, esim. kaikkivaltias. Mutta nämä molemmat osoitukset eivät tee lausetta ennenkuin ne yhdistetään toinen toiseensa yhdyttimellä, niinkuin sana: on, mainituksa esimerkissä.

Lauseesen kuuluu alus (subject), maine (prædicat) ja yhdytin (copula), ja lause syntyy aluksen ja maineen yhdistyksestä yhdyttimellä, ja sisältää aina jotakuta wakuuttamista, olkoon se myönnyttäväinen, niinkuin: Jumala on kaikkivaltias, eli kieltäväinen, niinkuin: poika ei ole ahkera.

Lauseet ovat:

a) Paljaat (простыя пр.), kuin niissä on yksi ainoa alus ja yksi ainoa maine, esim. kukka on kaunis.

b) Yhdistetyt (сложныя пр.), joissa löytyy joko kaksi eli useampi paljasta lausetta, eli joissa useampi lause=osa (useampi alus eli useampi maine, eli myös useampi yhdytin) yhdistetään yhteen ainoaan lauseeseen, esim. hän on ahkera, mutta sinä olet laiska; jos sataa, niin kastuu; aurinko ja kuu walaisevat maan (aurinko walaisee maan ja kuu walaisee maan).

Lauseet ovat vielä:

a) Kertowaiset (повествовательныя пр.), joissa aluksesta jotakuta todistetaan eli kielletään, esim. weljeni lukee kirjaa; tämä kirja ei ole uusi.

b) Kysymäiset (вопросительныя пр.), jotka osoittavat kysymystä, niinkuin: lukeeko hän kirjaa?

c) Käskewäiset (повелительныя пр.), jotka sisältävät käskyä, toivoa, vaatimusta, esim. lue kirjaa!

Muist. Kaikki nämä erilaatuiset lauseet voivat olla joko myönnyttäväiset (утвердительныя пр.) tahti kieltäväiset (отрицательныя пр.).

Lause=jakso (периодъ) syntyy siten, että lauseen osat, jota silloin kutsutaan päälauseeksi, erotetaan toinen toisestansa yhdellä eli useam-

malla välilauseella, esim. mies, joka rebellisesti täyttää velvollisuutensa, jos häntä joku aika tuomitaan väärin, nautitsee wiimenkin täydellisen oikeuden.

§. 94. Lause=opissa on neljä seuraavaista osaa:

1. Oppi lauseen paljaista osista ja niiden keskinäisestä suhteesta toinen toisiinsa.
2. Oppi lauseen määräyksistä.
3. Oppi useamman lauseen keskinäisestä suhteesta.
4. Oppi sanain järjestyksestä lauseessa.

I. Luokka.

Oppi lauseen paljaista osista ja niiden keskinäisestä suhteesta.

§. 95. Lauseen paljaat osat ovat: alus, maine ja yhdytin.

1:nen Luok. —

Alus.

§. 96. Aluksena (subject, подлежащее) woipi olla:

a) Nimisana, esim. человекъ (есть) смертенъ, ihminen on kuolewainen; науки (суть) полезны, tieteet ovat hyödylliset.

b) Sianimi, esim. я былъ веселъ, minä olin iloinen; онъ боленъ, hän on kipeä.

Muist. Muita sanan luokkia ei tavallisesti käytetä aluksena. Mutta toisinaan tapahtuu, että joku muu sana on aluksena. Sellaisessa tapauksessa on aluksena käytetty sana nimisanan asemessa, eli pitää ymmärtää, että siinä on nimisana poisheitetty. Senlaatuinen alus pidetään, kuin sillä ei ole sukua, suwutoinna. Этимъ порочный (человекъ) (есть) несчастливъ, pahantapainen (ihminen) on onnetoin; работать (работание) полезно, tehdä työtä (työnteko) on hyödyllinen; ура было громко, hurmaa (huuto) oli forkea-ääninen.

Alus on nimennössä, niinkuin: Богъ есть всемогущъ, Jumala on kaiffiwaltias; дѣти бывають лѣнны, lapset ovat (toisinaan)laiskat.

Aputehdissä быть, бывать, olla, стать, tulla j.kuffi, kuin niihin on liitetty kieltosana не, eli jos нѣтъ löytyy lauseessa, on alus oman=possa, esim. денегъ у него не было, rahaa hänellä ei ollut; отца моего нѣтъ дома, isääni ei ole kotona.

2:nen Luku.

Yhdytin.

§. 97. Yhdytin (copula, связка), joka tavallisesti on aputehdikkö **БЫТЬ** eli **стать**, seuraa alusta suwussa, luwussa ja oliossa, esim. я буду готовъ, minä tulen valmiiksi; ученикъ сталъ прилеженъ, oppilainen tuli ahkeraksi.

Мист. Yhdyttimenä woipi toisinaan olla olokohtainen, keskohtainen eli wastakohtainen tehdikkö, esim. мы остаемся вамъ благосклонны, me jäämme teille suosiosijaksi; онъ мнѣ доводится родственникъ, hän luetaan minulle sukulaisiksi; онъ пребылъ твердъ, hän pysyi wakaana.

Jos nykyinen aika aputehdiköstä **БЫТЬ** on yhdytin, jätetään se pois kaitsesa muissa tapauksissa, paitji silloin, kuin alus ja maine molemmat owat nimisanoja, esim. я здоровъ, minä olen terve; садъ великъ, puutarha on suuri; терпѣние есть добродѣтель, kärsiwällisyys on hywä awu.

Мист. Jos kieltojana on lauseessa, jääpi nykyinen aika aputehdiköstä **БЫТЬ** aina pois, esim. бѣдность не порокъ, köyhyys ei ole mitään wifa.

Tavallisemmasti sisältää maine yhdyttimen, joka maine silloin on määrätty tehdikkö (verbum finitum). (Katso maineesta.)

3:mas Luku.

Maine.

§. 98. **Maineena** (prædicat, сказуемое) woipi olla:

a) **Laatusana**, joka (jos se on omaisuus-laatusana) pannaan lyhenetthyn pääteesen, esim. вода была холодна, wesi oli kylmä.

Мист. Samoin kuin laatusana käytetään wastakohtaisen laatutapakin.

b) **Nimisana**, esim. роза (есть) цвѣтокъ, ruusu on kukkanen.

c) **Sianimi**, esim. эта книга будетъ моя, tämä kirja tulee olemaan minun.

d) **Määrätöin tehdikkö** (verbum infinitum), niinkuin: вашъ долгъ (есть) учиться, teidän welvollisuutenne on oppia.

Jos maine yhdistää yhdyttimen, niin se on:

e) **Määrätty tehdikkö**, esim. роза цвѣтѣтъ, ruusu kukkii (есть цвѣтуща, on kukkiwa); я читаю, minä luen.

Säännöt maineen suhteesta alukseen.

1. **Maine** seuraa alusta suwussa, luwussa ja siassa, eli, jos maine on määrätty tehdikkö, suwussa, luwussa ja oliossa. Esim. Римъ былъ славенъ, Ruomi oli kuuluisa; солнце восходило, aurinko on nousjut.

Tässä tapahtuivat seuraavaiset eroavaisuudet:

a) Maine seisoo toisessa suvussa kuin alus on:

Naispuolisisa ja suvuttomisäa wirkanimisäa seuraä maine oliön oikeata sukua, esim. Его Свѣтлость здоровъ, Hänen (ruhtinaallinen) Korventensa on terve; Ея Величество не здорова, Hänen Majestettinsa ei ole terve.

b) Maine seisoo toisessa luvussa kuin alus on:

1. Kuin korkeitten wirkakuntien nimitykset owat alussena, pannaan maine monikkoon, waikka kohta alus on yksikössä, niinkuin: Правительствующий Сенатъ опредѣли, hallitsewa Senaatti on päättänyt.

2. Samoin on maine monikossa korkea-arwoisia ihmisiä puhutellessa, esim. Ваше Превосходительство приказали, Teidän Ehfelleni on käskenyt.

c) Maine seisoo toisessa siassa kuin alus on:

Kuin maine osoittaa satunnaisista, ei aina olewaa omaisuutta, eli tilaa, jota ei wälttämättömästi tarwitse ajatella alati kuuluvan alukseen, waan ainoastaan jonkun lyhemmän ajan, asetetaan se sama keinontoon, esim. служба становится трудною, palvelus tulee waikaksi (nimitän nyt waik'ei se ennen ollut waikaa); мой дѣлъ былъ въ то время офицеромъ, minun ukoni oli siihen aikaan upseerinä; mutta sitä vastaan sanotaan: отѣцъ мой былъ офицеръ, minun isäni on ollut upseeri.

2. Raksi eli useampi sidosanalla и yhdistettyä alusta waativat maineen monikkoon, niinkuin: отѣцъ и сынъ богаты, isä ja poika owat rikkaat; солнце и луна свѣтятъ, aurinko ja kuu loistawat.

3. Kuin useampi maine kuuluu samaan alukseen, pannaan ne mieluisemmin samaan muotoon, tapaan ja aikaan, esim. солнце свѣтитъ и грѣетъ, aurinko paistaa ja lämmittää; птицы ходятъ, летаютъ и сидятъ, linnut käywät, lentävät ja istuwat.

4. Jos ominainen ja yhteinen nimisana on alussena, seuraä maine yhteistä nimisanaa, esim. городъ Москвѣ обширенъ, Moskuwan kaupunki on laaja.

II. Luokka.

Doppi lauseen määräyksistä.

§. 99. Määräyksiksi (опредѣлительныя слова) kutsutaan kaikki sanat, jotka lähemmin selittävät lauseen jotakuta osaa.

I:nen Luku.

§. 100. Nimisanan määräykset.

Nimisanan määräykset (attributer, lisäändöt) owat: 1 nimisana, 2 laatusana, 3 laskusana ja 4 sianimi.

1. Nimifana.

Nimisanaan, joka määrää toista nimifanaa, kuuluvat seuraavaiset säännöt:

1. Kun kaksi nimifanaa tulevat yhteen ja osoittavat eri-esineitä, pannaan yksi niistä, josta woipi kysyä: kenen? omantoon, esim. *домъ отца*, isän huone; *Императоръ Россіи*, Venäjän keisari.

Muist. 1. Tässä tapauksessa woipi omistawainen laatusana olla omannon asemessa, esim. *отцѣвъ домъ*, isän huone; *Императоръ Россійскій*, Venäjän keisari.

Muist. 2. Jos tehdivöllinen nimifana määrätään toisella nimifanalla, niin woipi se tapahtua seuraavaisesti:

a) Että nimifanoissa, johdatetuissa tehdivöistä, jotka waativat omantoa eli kohdantoa, määräysjana asetetaan omantoon, esim. *строѣніе дома*, huoneen rakentaminen; *чтѣніе книгъ*, kirjain lufeminen; *требованіе денегъ*, rahaa vaatiminen.

b) Mutta kuin tehdivö, josta nimifana on tullut johdatetuksi, waatii annantoa eli keinontoa, eli myös käytetään jonkun esijan kanssa, niin on siinä merkittävä:

1. Että jos määräysjana on itsellinen (subjektiivt) (se on, tulee aluffeksi siinä lauseessa, jossa tehdivöllinen nimifana, muutettu tehdivöksi, tulee maineeksi), pannaan se omantoon, esim. *повелѣніе Генерала*, kenraalin käsky (*Генералъ повелѣлъ*, kenraali käski); *содѣйствіе брата*, wesen aru (*братъ содѣйствовалъ*, weli auttoi); *грозъ враговъ*, wihollisten uhkaus (*враги грозили*, wiholliset uhkasivat).

2. Että määräysjana, jos se on kohteinen (objektiivt) (se on, tulee kohteeksi jamaassa lauseessa, jossa tehdivöllinen nimifana, muutettu tehdivöksi, tulee maineeksi), asetetaan samaan siaan, jonka tehdivö waatii, eli käytetään sen esijan kanssa, jonka tehdivö waatii, esim. *повелѣніе Генералу*, käsky kenraalille (*повелѣли Генералу*, kenraalia käskettiin); *содѣйствіе брату*, aru weselle (*содѣйствовали брату*, weseä autettiin); *угрозъ врагамъ*, uhkaus wihollisille (*угрожали врагамъ*, wihollisia uhattiin).

Tässä on syä minikäthden ei sanota: *владѣніе дома*, waan: *владѣніе домомъ*, huoneen omistaminen, ja jonka tähden *боязнь людей* merkitsee sekä ihmisten pelkoa, arkuutta, että pelkoa ihmisiä vastaan; mutta *боязнь смѣрти* merkitsee sitä vastaan ainoastaan: pelko kuolemaa vastaan (ei: kuoleman pelko).

Muutamissa tehdivöllisissä nimifanoissa, jotka merkitsewät suloista eli rahaa mielenalaa, mielenliikuttoa, intoa, y. m., ja owat johdatetut tehdivöistä, jotka waativat annantoa eli kohdantoa, käytetään ka ja annant, esim. *любовь къ родителемъ*, rakkauts wanhempia kohtaan; *ненависть ко жи*, wihua erätuuteen; *довѣріе*, *недовѣрчивость къ чему*, luottamus, epäuskollisuus johonkuhun; *преданность къ Государю*, uskollisuus hallitsiaan.

2. Jos nimifana on wierellisenä (*appositio*, *аппозиція*, *приложѣніе*), seuraa se pääsanaa siasa, ja niinpajon kuin mahdollista on, suwussa ja luwussa, esim. *Петръ, благодѣтель Россіи*, Pietari, Wenäjänmaan hywäntekijä; *Екатеріна, законодательница* (ei *законодатель*) *отечества*, Katriina, isänmaan lainsäätäjä.

Muist. Nimifanat, jotka merkitsewät erinäisten kappaleitten nimiä (*nomina propria*), kirjain nimiä, j. n. e. pannaan wierellisenä nimentöön, waikka alus on toisessa siasa, esim. *въ трагедіи: Димітрій Донскій, много прекрасныхъ эпитховъ*, murhenäytelmässä: Demitri Donsoi, on monta kaunista runoa.

2. Laatusana.

Laatusana (ja laatutapa), joka määrää nimisanaa, seuraa sitä suwussa, luwussa, siassa ja pannaan täydelliseen päätteeseen, esim. полезная наука, hyödyllinen tiehe; Пётръ Великий преобразовалъ обширную Россію, Pietar Suuri uudestaan muodosti laajan Wenäjän valtakunnan.

Tässä ovat waariin otettawat seuraawaiset muistutukset:

1. Jos laatusana kuuluu useampaan nimisanaan, jotka ovat yksikössä ja erisukua, niin pannaan se monikkoon ja mieluisemmin miespuoleen, esim. безсмертные Владимиръ и Ярославъ, kuolemattoin Wladimir ja Jaroslawi; знаменитые Москва и Петербургъ, kuuluisa Moskwa ja Pietari (kaupunki).

2. Jos laatusana kuuluu ominaisjeen ja yhteiseen nimisanaan, niin seuraa se yhteistä nimisanaa, niinkuin: древній городъ Оивы, wanha kaupunki Thebe.

3. Laskusana.

Kuin laskusana määrää nimisanaa, seuraa se sitä suwussa (jos laskusanaalla on päätteitä erisuwuissa), mutta waatii sen ohessa nimisanaa seuraawalla tavalla:

1. Jos nimisana, ilman laskusanaatta, seisoi nimennössä, niin ottaa laskusana nimisanan sian ja asettaa nimisanan omantoon joko yksikössä tahti monikossa seuraawaisesti:

a) Että оба, два, три, четыре ja niiden yhdistykset (двадцать два, сорокъ три, j. n. e.), sekä полтора, полтретья ja seuraawaiset, waativat nimisanaa yksikön omantoon, esim. два года, kaksi vuotta; три шляпы, kolme hattua; двѣ книги, kaksi kirjaa; оба стола, molemmat pöydät; сто три человека, sata kolme miestä.

Muist. 1. Jos laatusana eli sanimi määrää nimisanaa, niin pannaan nämä oliollisissa tehdivissä monikon nimentöön; mutta oliottomissa on laatusana monikon omannössä, esim. сін два чѣрные вѣрона, nämä kaksi mustaa korppia; поставлено два большіяхъ стола, asetettiin kaksi suurta pöytää.

Muist. 2. Jos nimisanasta puuttuu yksikkö, niin käytetään monikon omanto, esim. полторы сѣтокъ, puolitoista wuorokautta.

Muist. 3. Dikeampi olisi se yllänimitetyssä säännössä mainittu yksikön omanto pitää monikon nimentönä eli kohdantona, jotka tässä tapauksessa olisivat yksikön omannon kansa yhdenlaiset. Sillä sanotaan sekä три рубля ja три рубля, kolme ruplaa; два дня ja два дни, kaksi päivää.

b) Пять, шесть, семь ja kaikki seuraawaiset, sekä двое, трое, четверо, пятеро, полтораэта, y. m. ottawat nimisanan ja sen laatusanan monikon omantoon, esim. пять рублей, viisi ruplaa; семь дней, seitsemän päivää; сто книгъ, sata kirjaa; трое братьевъ, kolme welsjeä.

Muist. 1. Laatusana ja sanimi woivat seisoa monikon nimennössä, kuin ne ovat laskusanan edellä, esim. цѣльы шесть недѣль, kokonaisia kuusi wuikkoa; эти шесть храбрыхъ офицеровъ, nämä kuusi urhoollista upseeriä.

Muist. 2. Croitus двѣ:и ja двѣ:и, трѣ:и ja трѣ:и, j. n. e. wälillä on se, että edelliset käytetään ihmisistä ja jälkimäiset nimijanoissa, joilla ei ole yksittäistä, esim. двѣ разбѣйниковъ, kaksi ryöstäjä; двѣи (ei двѣ) сани еи саней, kaksi rekää; трѣи ворѣта eli ворѣтъ, kolme porttia.

2. Jos nimijana tulisi olemaan siwusjasssa, niin löytyy seuraawaisia tapauksia.

a) Laske-nimijanat, joilla on suku, niinkuin: сорокъ, сто, тысяча, миллионъ, пятѣкъ, сотня, пара, трѣи, y. m. ottawat sekä nimijanan, että laatusanan ja sijanimen monikon omantoon, niinkuin: по сороку копѣекъ, neljäntymmenen koppekan jälkeen; съ миллиономъ тѣхъ старыхъ Прусскихъ эфимокъ, yhdellä miljoonalla niitä wanhoja Preusin taalerialia; на сотню яицъ, sadalle munalle.

Muist. 1. Mutta jos сто, тысяча, миллионъ:naa seuraa toinen laskejana, ilman siwutta, niinkuin: пять, шесть, j. n. e., niin pannaan sekä laskejana että nimijana samaan siaan, esim. съ тысячею пятью судами, tuhannella wiidellä aluksella.

Muist. 2. Jos два, три, четѣре ovat yhdistetyt toisiin laskejanoihin, niin on kohdanto yhdenlainen nimennön kanssa, waikka olisi kysymys eläwistä olennoista, esim. собралъ двѣдцать два человека и сто четѣре лошади (ei двѣдцать двухъ человекъ ja сто четѣрехъ лошадей), hän keräsi kaksikymmentä kaksi miestä ja sata neljä hemoista.

b) Laskejanat три, четѣре, y. m., joilla ei ole sukua, sekä оба, два, двѣ, трѣе, j. n. e., полтора ja полтораста, ottawat niin hywin nimijanan kuin sen määräykset samaan siaan, jossa itsekkin ovat, esim. безъ трѣхъ минутъ, kolmea minuuttia wailla; говорилъ на пяти языкахъ, hän puhui wiittä kieltä; безъ сихъ двухъ новыхъ ошибокъ, paitsi näitä kahja uutta wirhettä.

c) Wierellinen sellaisille nimijanoille, joita laskejana waatii, pannaan monikon nimentöön, jos laskejana on suorajasssa, waan muutoin samaan siaan pääsanana kanssa, esim. два обманщика, жители Ярославля, убѣжали, kaksi wieteliää, Zarslawlin asukasta, karkasi; привели двухъ обманщиковъ, жителей Ярославля, tuotiin kaksi wieteliää, Zarslawlin asukasta.

Yhteinen Muist. Kun laskejana osoittaa lukua, ei määrättyä, waan sen ja sen paikoin, niin pannaan se pääsanana jälestä, esim. верхка два, kahden werstän paikoilla; человекъ двѣдцать, noin kaksikymmentä miestä; часъ черезъ три, noin kahden tiiman perästä; гривенъ за восемь, noin kahdeksan riunan edestä, (80 kop.).

4. Sianimi.

Kun laatusanallinen sijanimi määrää nimijanaa, seuraa se pääsanaa siwussa, luvussa ja siassa. Tässä ovat waariin otettawat seuraawaiset muistutukset:

1. Omistawainen sianimi свой (minun, sinun, hänen, meidän, teidän) käytetään, kuin se kuuluu lauseen alukseen, мой, твой, нашъ, вашъ, его, ихъ:n asemessa niinkuin: онъ читалъ свою книгу и я свою, hän luki kirjaansa ja minä luvin kirjaani.

2. Sianimi самъ käytetään harvoin itsensä, waan jonkun nimiänsä eli oliollisen sianimen kanssa, esim. я самъ, minä itse; отецъ самъ учитъ, isä itse opettaa.

3. Eroitus этотъ, сей, tämä ja тотъ, tuo:n välillä on sellainen, että edelliset tarvoittavat lähellä olevaa esinettä, jota aistimilla woipi keksiä, mutta jälkimäinen tarvoittaa edempänä olevaa, eli ajatuseellisista esinettä, niinkuin: этотъ меня спасъ, tämä pelasti minun.

4. Muutamat sianimet kuuluvat toinen toiseensa, niinkuin: тотъ — который, тотъ — кто, се — joka; такой — какой, таковой — каковой, sellainen — jollainen, esim. тотъ, кто сие съделалъ, se joka on tämän tehnyt; гдѣ есть такое сукно, какое ты купилъ, missä on sellaista werkaa, jollaista sinä ostit.

5. Sianimi ничто käytetään sekä nimiänsä että sianimenä. Jälkimäisessä tapauksessa woipi esijanalla sen jakea kahdella sanaksi, edellisessä tapauksessa ei, niinkuin: Богъ создалъ міръ изъ ничего, Jumala loi maailman tyhjästä; мы ни за что не продадимъ своего дома, me emme mistään hinnasta myö huonettamme.

2:nen Luku.

§. 101. Tehdikön määräykset.

Tehdikön määräykset owat: I. nimiänsä, II. tehdiä.

I. Nimiänsä.

(Кохде.)

Se esine, joka vastaanottaa vaikutuksen siltä toimituksesta, jonka uloskohtainen tehdiä osoittaa, kutsutaan kohteeksi (предметъ дѣйствія). Jos tämä esine osoitetaan nimiänsällä, kutsutaan kohte nimisänalliseksi kohteeksi; jos se merkitään oliollisella sianimellä, niin kutsutaan kohte sianimelliseksi. Toisinaan tavataan yhdesä lauseessa kaksi kohteeta, lähempi ja kaukaisempi. Lähempi kohte kutsutaan asia-kohteeksi (varsinaiseksi kohteeksi) ja kaukaisempi kohte kutsutaan olio-kohteeksi.

Kohteen siat owat: kohtanto, omanto ja toisinaan keinonto.

1. Kohtanto.

Kuin toimituksen vaikutus ulottuu koko kohteesen, pannaan kohte kohtantoon, esim. солнце освѣщаетъ землю, aurinko walaisee maan; я видѣлъ птицу, minä näin linnun.

2. Omanto.

Kohte on omannossa:

a) Kuin toimituksen vaikutus ei ulotu koko kohteesen, waan sen osaan, eli kuin toimitus kestää waan wähen aikaa, esim. дай мнѣ хлѣба,

anna minulle leipää (дай мнѣ хлѣбъ merkittö: anna minulle leipä); достань мнѣ книгъ, hanki minulle kirjoja; посѣять пшеницы, оvesä, kylvää vehnää, lauraa.

Muist. 1. Stenfin ottawat tehdifföt, jotka owat yhdistetyt esisanain na ja post kanssa, kohteen omantoon; sillä sanat: немного, нѣсколко, мало, j. n. e. ymmärretään siinä alla, esim. накупилъ денегъ, hän keräsi rahaa; налилъ воды, hän kaasi wettä sijaan; покосить травы, niittää wähdän ruohoa.

Muist. 2. Kohde rammaan omantoon ainoastaan silloin, kuin tehdiffö on päätetysä muodossa. Mutta päättymättömän muodon jälestä seuraa kohdanto, esim. покупать сукно, ostaa werkaa; онъ съялъ пшеницу и оvesь, hän kylvi vehnän ja lauran.

Сроаш. Испрашивать, anoa, waatii päättymättömässä muodossa omantoa, mutta päätetysä muodossa kohdantoa, esim. испрашивать разрѣшенія, испросить разрѣшеніе, anoa päätöstä.

b) Kuin kieltosana ne on uloskohtaisen tehdiffön edellä, joka waatii kohdantoa ja tekee lauseen kieltäväiseksi, esim. не-хочу терять-времени, minä en tahdo häwittää aikaa; я не отдавалъ книги, minä en ole antanut kirjoja.

Muist. Jos tehdiffö waatii jotakuta toista sija, kuin kohdantoa, eli jos se käytetään jonkun esisanan kanssa, niin ne ei waikuta mitään.

c) Tehdifföin jälestä, jotka merkittewät: pelkoa, toivoa, odotusta, anomusta, kunnioitusta, poistruöstämistä, poistamista. Selkaiset tehdifföt owat:

беречься, kawattaa
 бояться, pelätä
 гнушаться, inhottaa
 держаться, luottaa j. kuhuun
 добиваться, harrastaa
 добыть, saada
 дожидаться, odottaa
 доискиваться, etsiskellä
 помогать, pyrkä j. kuhuun
 достигать, saavuttaa, tawata
 жаждать, himoita
 жалеть, sääliä
 ждать, odottaa (eli kohd.)
 желать, toivoa (eli kohd.)
 избивать, päästä j. kusta
 избывать, wälttää,
 искать, etsiä (eli kohd.)
 исполнять, täythyä
 лишать, ruöstää

лишаться, häwittää
 надяться, toivoa (eli на что)
 ожидать, odottaa (eli kohd.)
 опасаться, pelätä
 ослушиваться, olla tottelematoin
 остерегаться, kawattaa
 отвѣдать, maistaa (eli kohd.)
 поджидать, odottaa
 преслѣшаться, olla tottelematoin
 придерживаться, pyhyä yhdessä
 (eli къ чему)
 припасть, hankkia (eli kohd.)
 причащаться, käydyä Herran ehtoollisella
 просить, anoa (eli kohd.)
 пугаться, pelästyä
 слушаться, totella
 совѣститься, tehdä waiwaa omalle
 tunnollensa
 страшиться, pelätä

spодобля́ться, anhaita	ужаса́ться, kauhistua
стыди́ться, hävetä	уклона́ться, eretä (eli отъ чего)
требова́ть, waatia (eli kohd.)	хотѣ́ть, tahtoa
убѣга́ть paeta	ча́ять, toivoa
досто́ивать, funnioittaa (eli kein.)	чужда́ться, wierastaa.

3. Keinonto.

Rohde on keinonossa sellaisissa tehdivissä, jotka merkittävät: halitsemisistä, uhraamisista, hylkimistä y. m. Sellaiset ovat:

владѣ́ть, hallita	пользова́ться, käyttää hyväksensä
гнуша́ться, inhota	пра́вить, hallita, hoitaa (eli kohd.)
дорожи́ть, pitää arvoissa	предводи́тельствова́ть, olla esimiehenä
жертвова́ть, uhrata	preneбрега́ть, hlenkatsoa (eli kohd.)
завладѣ́ть, valloittaa	располага́ть, järjestää
мерзи́ть, isettää	распоряжа́ть, toimittaa
мѣня́ться, vaihtaa	руководствова́ть, johdattaa (eli kohd.)
наслажда́ться, nautita	управля́ть, hoitaa, hallita.
обладáть, omistaa, hallita	

III. Tehdivi.

Quin kaksi tehdiviä tulee yhteen, joista yksi on täyteenä toisen merkitykselle, paunaan jälkimäinen nimitapaan, esim. желаю знать, minä halajan tietää; онъ хочеть читать, hän tahtoo lukea; мы умѣемъ рисовать, me osaamme piirustaa; не могу́ сказа́ть, en voi sanoa.

Quist. Tässä tapauksessa seuraa määräysjana määrätöntä tehdiviä, esim. опасáюсь говори́ть правду, minä pelkään puhua totuutta; онъ хочеть иска́ть нашей бѣды, hän tahtoo etsiä meille onnettomuutta.

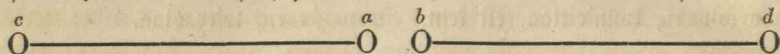
3:mas Luku.

§. 102. Määräykset siivusioilla ja esifanoilla.

Esineillä woipi olla suhde toinen toiseensa, jota suhdetta näytetään jioilla eli esifanoilla.

Selitys. Kaikki aistilliset esineet ottavat jonkun paikan; mutta kaikki awaruudessa olewat esineet ovat joko liikkeessä eli liikkeettä. Quin katsellaan esineitten suhdetta toinen toiseensa, niin nähdään, että yksi esine on joko tykönä, wieressä, sisässä, eli ulkona toisesta esineestä, eli että yksi esine lähestyy toista, eli pakenee toisesta. Tämän tähden

kuuluvat kaikki suhteet, jotka esineitten välillä ovat, seuraavaiseen kolmeen luokkaan: 1. yhdesä olo: a on b:n tykönä, luona, wieresä, myötä, sisäpuolella, ulkopuolella, päällä, alla, edessä, takana; 2. liike johonkuhun: c:stä a:han, ja 3. liike jostakusta: b:stä d:hen.

Kaikki nämä suhteet voivat vielä olla aineelliset, paikassa, kappa-leitten kesken, ja aineettomat, aistittomat, ajatusten, käsitysten ja esitysten kesken.

Kiikaa woipi samoin pitää laweutena, jossa liike mistä, yhdesä olo (wisin hetken), ja liike johonkuhun on waarisja pidettävä.

Esisanat, jotka osoittawat esineitten suhdetta sekä paikassa että ajassa, ovat:

Liike jostakusta: mistä?	Yhdesä olo: missä?	Liike johonkuhun: minne?
отъ, =lta, =ltä, Om.		до, asti, Om. къ, =lle, Ann.
съ, =lta, =ltä, =sta, =stä, Om.	съ, =lla, =llä, kansja, Kein.	до, Om. по, asti, Kohd. въ, на, =tiin, =lle, Kohd.
изъ, =sta, =stä, Om.	въ, =ssa, =ssä, Es. на, =lla, =llä, Es. при, wieresä, Es.	въ, =tiin, Kohd. на, =lle, Kohd.
изъ-за, takapuolelta	за, takana, Kein. надъ, päällä, Kein.	за, taakse Kohd.
изъ-подъ, alapuolelta	подъ, alla, Kein. предъ, edessä, Kein. ja useammat omannon waatimaiset esisanat.	подъ, alle, Kohd. предъ, eteen, Kohd.

1. Omanto.

A. Esisanatta.

Paitfi yllä mainittuja tapauksia (§. 101. I. 2.) käytetään omanto:

1. Kuin nimisana ynnä laatusanan kansja kertoo esineen omaisuutta, laatua, nautintoa, ikää j. n. e., niin pannaan määräsanan omantoon, esim. человекъ большаго ума, paljo hymmärtäväinen ihminen; дѣло крайней важности, hywin tärkeä asia; мальчикъ большаго роста, suurikasvuinen poika; младенець пяти лѣтъ, wiisivuotinen lapsi.

2. Nimi-, laatu- ja määräsananat, jotka merkitsewät paljoutta, waativat omantoon sitä sanaa, joka ilmi antaa sen, missä paljous on, esim.

множество кораблей, lainvain paljous; мало денегъ, vähän rahaa; до-
вольно работниковъ, kylliksi työntekijöitä; — samoin kansa: что нового,
mitä uutta?

3. *Mimisanat*, jotka merkitsevät määrää, mittaa ja painoa,
ottavat määräysosan omantoon, esim. аршинъ сукна, aršina werkaa;
четверикъ муки, setwerikka jauhoja; сажень дровъ, syli puita; фунтъ
чёрнаго чаю, nauila mustia teelehtiä.

4. *Wertomamäärän jälestä* seuraa omanto, esim. честь дороже
злата, kunnia on kalliimpi kulta; онъ старше меня, hän on vanhempi
minua; свѣтъ блѣе бумаги, lumi on valkeempi paperia.

Muist. Mutta jos wertomasanat нежеле, чѣмъ, kuin, (какъ käytetään har-
vemmin) ovat käytettyinä, niin asetetaan määräys sanat samaan sanaan pääsanan kanssa,
esim. свинецъ тяжеле нежеле мѣдь, lyijy on raskaampi kuin kupari; Италія теп-
лѣ чѣмъ Россія, Italia on lämpimämpi Venäjänmaata.

5. *Wuosiluku*, kuukaus ja päivä rannaan kysymyksellä: millon,
mihin aikaan? omantoon, esim. десятяго Сентября тысяча восемь-
сотъ тридцать пятого года, 10:nes p. syyskuuta 1835.

Muist. 1. Voipi myös sanoa vuosilukua ja päivää siten, että vuosilu-
ku rannaan esintöön въ:n kanssa, ja muut omantoon, eli vuosiluku ja kuu-
kaus omantoon ja päivä kohdantoon въ:n kanssa, esim. Богдановичъ родил-
ся въ 1743:мъ году, Декабря 23:го дня, а скончался 1802:го года въ 6:ой день
Января, Bogdanowitsch syntyi 23 p. joulukuuta vuonna 1743 ja kuoli 6 p. tammi-
kuuta 1802.

Muist. 2. *Wuosiluku* ja *kuukaus*, ilman päivättä, voivat myös olla e sin-
nössä въ:n kanssa, esim. Санктпетербургъ основанъ въ 1703:мъ году, Pietari
(kaupunki) perustettiin vuonna 1703; онъ приѣхалъ въ Мартъ мѣсяцъ, hän tuli
maaliskuussa.

6. *Laatusanat*: достоннъ, ansaitsewa, полонъ, täysi (ei tavallis-
sesa merkityksessä) ja чуждъ, wieras, outo, sekä näistä johdatetut tehdiköt
(katso edelläpäin Om. siv. 98) ottavat määräysosan omantoon, esim. герой
достоннъ славы, sankari on ansaitsewa arvoa; комната полна людей и
крику, suoja on täynnä rahwasta ja rähinää.

Muist. Laatusana полонъ, täysi (tavallisesa merkityksessä) waatii keinontoa,
kuin sanotaan, että täyttää jotakuta reunojansa myöten, esim. ушатъ полонъ водою,
saawi on täynnä wettä; комелѣкъ полонъ деньгами, sulkaro on rahaa täynnä.

B. *Esisanain kanssa.*

Ne esisanat, jotka waativat omantoa, ovat edelläpäin mainitut (kat-
so §. 64.) Niistä on merkittävä:

Etä eroitus esisanain välillä изъ, отъ ja съ, =sta, =stä, lta, =ltä, on
se, että изъ merkitsee liikettä jonkun sisästä, отъ — liikettä rajalta eli
paikasta, josta matka ottaa alkunsa, ja съ — liikettä jonkun päästä
eli pinnalta, esim. Израильтяне вышли изъ Египта, Israelilaiset läksivät

matkaan Egyptistä; отъ Москвы до Петербурга, Moskuwasta Pietariin; упáль со столá, hän putoși pöydältä.

Muist. Kuin kysymys on ajasta, merkitsevät отъ ja съ sitä samaa, ja отъ waistaa do:ta, съ — но, до, на:ta, asti, esim. отъ сотворénia мира до нашихъ времѣнъ, maailman luomisesta meidän aikoihin asti; съ перваго числа по десятое, ensimmäisestä päivästä kymmenenteen asti; съ утра до вечера, aamusta iltaan asti; со дня на день состоянiе егó поправляется, päivä päivästä parantuu hänen tilansa.

2. Annanto.

B. Esisanatta.

Esisanatta käytetään annanto:

1. Uloskohtaisissa tehdivöissä pannaan annantoon se sana, joka näyttää, kelle eli mille jotakuta annetaan, esim. онъ отдалъ мнѣ книгу, hän antoi minulle kirjan; я показáль картину своѣй сестрѣ, minä näytin kuvataulua sisarelleni.

2. Uloskohtaisissa tehdivöissä pannaan ne sanat, jotka osoittavat oliota, jonka wahingoiksi eli hyödyiksi joku tapahtuu (oliollinen kohde), annantoon, mutta asiallinen kohde on kohdannossa, esim. Швецiя уступила Россiи многiя области, Ruotsi jätti Wenäjälle monta maakuntaa; а́блáй добро́ бѣднымъ лю́дямъ, tee köyhille hyvää.

3. Muutamain niinhyyin olokohtaisten, kuin uloskohtaisten tehdivöin jälestä on kaukaisempi kohde annannossa, waikka warsinainen eli asiallinen kohde joko poisheitetään eli sanotaan jollakulla toisella tavalla kuin kohdannolla. Sellaiset tehdivöt merkitsevät: wahinkoa eli hyötyä, rahuutta ja wihaa, myönnytystä eli waastaansanomista, káskya eli kieltoa, huwituusta eli harmia, apua eli estettä, uskollisuutta, kunnioitusta, yhtäläisyyttä j. m. m. ja owat:

велѣть, káskeä	довѣрять, uskoa, luottaa j. kuhuun
внимáть, warota	дозволять, luvata
возбраня́ть, kieltää	докучáть, hylkästyttää
возвѣща́ть, ilmoittaa	досажда́ть, suututtaa
воздава́ть, antaa tafasin	завидова́ть, kadehtia
возража́ть, wastata	завѣща́ть, tehdä testamentti
воспреща́ть, kieltää, ewätä	измѣня́ть, pettää
вредíть, wahingoittaa	ласка́ть
вѣрiть, uskoa, luottaa 1)	лѣтiть } liekarella
грози́ть, uhata	мировóлнiть, turmella (lapsia)
груби́ть, olla törfeä j. kuta kohtaan	мети́ть, kostaa
да́кать, myönnyttää	мѣша́ть, hämmentää
доброжелáтельствовáть, suosia	надосади́ть, äkäyttää.

1) Kuin вѣрiть merkitsee: uskoa j. lun päälle, ottaa se вън ja kohdannon.

надо́дѣть, ikävöittää
 намека́ть, antaa älytä
 напомина́ть, muistuttaa
 наушничать, fieliä, fieltä lantaa
 недо́вѣрять, ei uskoa
 отвѣ́тствовать } vastata
 отвѣ́чать }
 отказáть, ewätä, fieltää
 отмѣ́щать, kostaa
 отпла́чивать, palkita
 перечíть, estää
 поблажа́ть, pitää weltoesti
 подража́ть, matkittaa, jälitellä
 подси́дѣть, pettää suffelästi
 покóрствовать, nöhristyä, totella
 помога́ть, auttaa
 послаблѣ́ть, antaa perää
 пособлѣ́ть, auttaa
 поси́ществовать, auttaa
 потака́ть, myönnnyttää
 потвóрствовать, hemmoitella

2) Принадле́жать ottaa къ:и ja annannon, kuin se merkitsee: kuulua j. kuhun (niin kuin osa johonkuhun kokonaiseen).

3) Слѣ́довать ottaa за ja keinonnon, kuin se merkitsee: seurata j: kuta (ruumiillisesti).

4) Удовлетворѣ́ть waatii annantoa, kuin kohde merkitsee kappaletta eli ajatustellista esinettä, mutta kohdantoa, kuin kohde on olio.

4. Annannon ottawat vielä ne tehdyt, jotka ovat yhdistetyt esijanoilla: подѣ, предѣ, прóтивѣ, со, määräsanalla благо ja sanukkaalla преко, esim. подле́жать, olla wallan alla; благотворѣ́ть, tehdä hyvää; предшество́вать, käydä edellä; противустáть, seisoa vastaan; содѣ́ствовать, tehdä apua.

5. Seuraawaiset keskikohtaiset ja yhteiset tehdyt ottawat annannon:

годѣ́ться, keltwata (eli на что)
 дивѣ́ться, kummeffia
 жа́ловаться, walittaa (eli на что)
 каза́ться, nähyä (eli чѣмъ)
 клáняться, tervehtiä
 кла́сться, wannoa, wakiuttaa (eli чѣмъ)

похлѣ́бствовать, luustella
 прекослóвить, sanoa wasten
 препѣ́тствовать, estää
 претѣ́ть, uhata, fieltää
 прилѣ́чествовать, sopia, keltwata
 принадле́жать, kuulua j. kuhun 2)
 присяга́ть, wannoa
 раболѣ́пствовать, olla orjallinen
 салютовáть, tervehtiä, ampua terveisitfi
 свѣ́тить, walistaa
 служи́ть, palwella
 слѣ́довать, seurata 3)
 совѣ́товать, neuwoa
 соревновáть, kilwata
 способóвствовать, auttaa
 стужáть, waiwata, rasittaa
 угожда́ть, miellyttää, hywittää
 удовлетворѣ́ть, tyydyttää, palkita 4)
 удружи́ть, olla ystävällinen, auttaa
 усѣ́рствовать, harrastaa, olla ahkera.

моли́ться, rukouilla (eli о чемъ)
 нра́виться, miellyttää, keltwata (eli чѣмъ)
 обща́ться, luvata
 повиновáться, totella, antautua
 подвергáться, heittäitá wastaan
 поклоня́ться, tervehtiä

покоряться, antautua wallan alle	сдаваться, antautua
полюбитья, miellyttää	смыяться, nauraa (eli надъ чемъ)
предаваться, antautua	удивляться, ihmetellä
протівиться, wastustella	улыбаться, mukoilla.
радоваться, iloita (eli о чемъ)	

6. Olokohtaiset ja yhteiset tehdiköt, kuin ne käytetään 3 oliossa, ottawat annannon. Sellaiset owat:

видится, nähyh	понадобится, tarwitsee
задолжалъ, welastui	причитается, kuuluu yhteen lukuun
кажется, nähyh	случается, tapahtuu
нравится, kelpaa	слышится, kuuluu.
подобится, on yhdenmäkäinen	

7. Oliottomat tehdiköt käytetään annannon kanssa:

всело, on lysti	першить, hakaroittaa
довлѣтъ, riittää	подобаетъ, kelpaa
должно, pitää, täytyh	помнится, johtuu mieleen
есть, on, löytyh	спится, nukkuttaa
жаль, on walitettava	стыдно, häwettää
легко, on kewyt	скучно, on ikävä
льзя	трудно, on vaikea
можно } on mahdollista	хворается, on kituainen
надлежитъ, pitää, tulee	хочется, haluttaa.

8. Tehdikölliset nimisanat, laatusanat, ja määräsanat, jobdatetut sellaisista tehdiköistä, jotka waatiwat annantoa, käytetään annannon kanssa (katso edelläpäin §. 100. I. 1 Muist. 2. b), esim. присяга Государю въ вѣрности, uskollisuuden wala hallitsijalle; соотвѣтственный назначенію, määräystänsä wastaawa; ты радъ гостямъ, sinä olet iloinen vierästäsi; онъ дорожъ моему сѣрдцу, hän on kallis sydämmelleni.

9. Muutamain huudantosanain jälestä, niinkuin: горе, бѣда, увы, ахті, woi, ah! seuraa annanto, esim. горе вамъ, woi teitä!

B. Esisanain kanssa.

Annantoa waatiwat esisanat: къ, тыко, «lle; вопреки, wastoin; — по, pitkin, mukaan, jälkeen, siitä, sentähden, kerrassaan.

- По käytetään:

1. Quin kysymys on: pitkin j.kun pintaа, esim. гулять по полю, käwellä kedolla; зимою дѣти катаются по льду, talwella lastewat lapset liukua jäässä; птицы летаютъ по воздуху, linnut lentävät ilmassa; мы приѣхали по почтовой дорогъ, me tulimme postitietä myöten.

2. *Quin* tahdotaan merkitä, että joku tapahtuu jonkun mukaan, eli jonkun jälkeen, esim. поступать по приказанию, по законамъ, по совѣсти, tehdä käsken, lain, omantunnon jälkeen; выбирать товаръ по величинѣ, по цвѣту, по добrotъ, walita tawara suurimpen, wäriin, hywyiden jälkeen.

3. *Quin* näytetään useammalle eri-esineelle heidän paikkansa, esim. сѣли по мѣстамъ, he istuivat paikoilleensa; печи устроены по угламъ комнатъ, uunit owat tehtynä huoneitten nurkkain mukaan.

4. *Quin* kysyessä aikaa osoitetaan, että joku tapahtuu wisissä ajan=waikteisissa, esim. по утрамъ, aamuissa; по воскресениямъ, pyhäpäivinä.

5. *Quin* kysyessä paljoutta (qvanitet) osoitetaan, että se sama jaetaan yhden suuruisiin osiin, esim. продаватъ по фунтамъ, myydä nauloittain; лить по каплямъ, kaataa pisaroittain; онъ далъ каждому по рублю, hän antoi jokaiselle ruplan.

Muist. 1. *Lasufjanat*: два, три, четыре, jäävät wiimemainituksa tapauksessa noin jälestä muuttumattomiksi, esim. идуть по два въ рядъ, he käywät kaksi rinnat-tain; въ каждой каретъ сидѣло по четыре гостя, kusjain waimuissa istui neljä vierasta.

Muist. 2. *Я, ты, онъ* ja *кто* ei millonkaan käytetä annannossaa esijanalla no, waan sen asemessa käytetään esintö, esim. берегъ крутъ, по немъ трудно всходить, ranta on jyrkkä, sitä myöten on vaikea nousta.

3. Rohdanto.

A. Esijanatta.

Esijanatta käytetään rohdantoa:

1. Rohteena (katso §. 101. I. 1).

2. Kysyessä aikaa käytetään rohdantoa silloin, kuin toimitus kestää wisjin ajan pituuden alusta loppuun asti ja wastataan kysymykseen: *kuinka kauan?* esim. спалъ всю ночь, hän makasi koko yön; жилъ мину́ту, hän eli yhden minuutin; служилъ со́рокъ лѣтъ, hän palweli neljäkymmentä vuotta.

Muist. Jos kieltojana ne on tehdiön edellä, niin seuraa omanto, esim. не жилъ ни мину́ты, hän ei elänyt yhtään minuuttia.

B. Esijanain kanssa.

Esijanat, jotka waativat rohdantoa, owat: про, =sta, =stä; чрезъ, kautta, yli; сквозь, läwitse; — за, edestä, taakse; подъ, alle; предъ, eteen; — въ, j.kuhun; на, =lle; о eli объ, wasten; — съ, со, yhden kofonen; — по, j.kuhun asti.

Näistä on tässä merkittävä, että:

1. *Въ*, во, j.kuhun, käytetään:

a) *Quin* liite tapahtuu j.kun sisään, kysyen: minne? esim. камень

упалъ въ воду, kivi putosi weteen; рѣки впадаютъ въ море, joet ruoavat mereen.

b) Kuin osoitetaan jonkun tarpeittomisen aikaa, kysyen: millon, mihin aikaan? esim. въ воскресеніе, sunnuntaina; въ праздникъ, pyhäpäivä; въ полночь, puoli-yönä; въ часъ по полудни, kello yksi jälestä puolen päivän; въ срокъ, määrättyinä aikana; въ это время, въ ту пору, siihen aikaan; въ царствование, hallituksen aikana; онъ дремалъ во всё засыданіе, hän torkkui koko istunnon ajan.

Eroaw. Sanoista: день, ночь, утро, вечеръ, весна, лѣто, осень, зима, katto keinonnessa; sanoista: часъ, мѣсяць, годъ ja недѣля, katto esimössä.

c) Kuin osoitetaan kappaleitten joukkoa, määrää, mittaa ja hintaa, esim. домъ въ три этажа, kolmenkertainen huone; сукно въ сорокъ рублѣй аршинъ werka neljään kymmeneen ruplaan aršina; колоколь въсомъ въ тысячу пудъ, tuhannen puudan painava kello.

2. За, edestä, taakse, käytetään:

a) Kuin puhutaan liikkeestä jonkun taakse, kysyen: minne? esim. солнце скрылось за тучу, aurinko meni pilveen pilven taakse; хватъ за границу, matkustaa yli (toiselle puolelle) rajan.

b) Tehdissäin jälestä, jotka merkitsevät: puollustusta, raskaintoa, rangaistusta, maksua, j. n. e. esim. наказатъ за проступокъ, rangaista hairauksesta; тебя хвалятъ за прилежаніе, но бранятъ за неопрятность, sinua kiitetään ahkeruudesta, mutta torutaan siivottomuudesta; умереть за отечество, kuolla isänmaan edestä; платитъ за работу, maksaa työstä; домъ проданъ за тысячу рублѣй, huone on myyty tuhannesta ruplasta.

На, =lle, käytetään:

a) Kuin kysymys on liikkeestä jonkun pinnalle, eli seudulle, kysyen: minne? esim. я пойду на рынокъ, minä menen kauppatorille; идти, състь, лечь на мѣсто, mennä, istuuta, käydy pitkänsä paikalle; обратитъся на востокъ, западъ, kääntäitään itään, länteen päin.

Muist. Samoin sanotaan: лечь на спину, на бокъ, на брюхо, käydy jälellensä, kyljellensä, mahallensa; пасть на колѣни, langeta polvillensa; идти на работу, отгъръ, mennä työhön, katselemaan.

b) Tehdissäin jälestä, jotka merkitsevät: luottamusta, vihaa, harmia, kiusaa, inhoa, walitusta, suostumusta, sopimattomuutta, j. n. e., esim. надѣюсь на Бога, minä luotan Jumalaan; не должно полагатъся на счастье, ei pidä luottaa onneen; не жалуйся на товарищѣй, едѣ кайраа kumppaneiji päälle; согласисъ на мою просьбу, suostu minun anomukseeni.

c) Kysyen: kuinka paljon edestä? ja kuinka kauaksi? vasta-

taan näillä kohdannossa, esim. купилъ хлѣба на тысячу рублѣй, hän osti riistaa tuhannen ruplan edestä; онъ отпушенъ на годъ, hän on wirasta wapauteettu wuodeksi; звать гостей на вечеръ, kutsua vieraita illaksi.

4. Keinonto.

A. Esisanatta.

Esisanatta käytetään keinonto:

1. Keinon nimitetään se kappale, joka on toimitukselle aseeksi eli keinoeksi ja kaluksi, esim. пишу перомъ, kirjoitan pännällä; рыбы дышатъ не лёгкими, а жабрами, kalat henkittävät ei keuhkoilla, mutta kiduksilla; гордятся порою, ylpeillä suvustansa; сей богачъ разорился игрою, tämä rikas hävitti itsensä pelissä; моюсь водою, minä peseissen wessellä.

2. Wastakohtaisilla tehdivoilla on sen esineen nimitys, joka toimituksen matkansaattaa, keinonnoissa, tyshen: feltä? esim. письмо писано мною, kirja on minun kirjoittamani; Петербургъ построены Петромъ Великимъ, Pietari (kaupunki) on rakennettu Pietari Suurelta.

Муист. Sellaisen wastakohtaisen lauseen woipi muuttaa uloskohtaiseksi siten, että alus tehdän kohteeksi, wastakohtainen tehdivo uloskohtaiseksi ja keinonto alukseksi nimemössä, esim. я писалъ письмо, minä kirjoitin kirjeen. За wastoinpäin woipi lauseen: я получалъ деньги ажемеся, janoa: мною получены деньги, minä olen saanut rahoja.

3. Nimisanat, merkittewäiset jonkun esineen osia eli kokoja (dimensioner), jotka näyttävät itsensä kunnollisiksi jollakulla omaisuudella, arwolla, määrällä, mitalla j. n., pannaan keinontoon, esim. онъ блѣденъ лицемъ, высокъ ростомъ и широкъ плечами, hän on kalwea kaswoiltansa, suuri kaswustansa ja leweä hartioiltansa; добръ душою, hywäsydäminen; родомъ Датчанинъ и вѣрою Христианинъ, sukuperältä Danskalainen ja kristin uskoinen; вѣсомъ лотъ, painolta luoti; доска толщиною въ палець, sormen paksuinen lauta.

4. Uloskohtaiset tehdivot, jotka merkittewät: nimittää, kutsua j. kufsi, löytää, pitää j. kuna, katsoa j. kufsi, tunnustaa, tehdä j. kufsi, näyttätä, ottawat, paitji kohdantoa, joka osoittaa oliota, keinonnon, joka näyttää, kuinka joku kutsutaan, löydetään j. n. e. Sellaiset tehdivot ovat:

звать	} kutsua	признавать, tunnustaa
именовать		принимать katsoa j. kufsi
называть		провозглашать, julistaa
находить, löytää		прозывать, kutsua nimeltä
почитать, katsoa j. kufsi		родить, synnyttää

сдѣлать, tehdä

созд́ать, tehdä

сотвор́ить, luoda, tehdä

счит́ать, pitää j. luvua, laskea luvua

учин́ить, tehdä.

5. Keski- ja vastakohtaiset tehdiföt, syntyneet äsken mainituista ulskohtaisista tehdiföistä, käytetään keinonnolla, esim. онъ сдѣлался ученымъ, hän tuli oppineeksi; онъ почитается герцемъ, hän pidetään sankarina.

6. Seuraavaiset olokohtaiset tehdiföt: быть, olla; стать, становиться, tulla j. kufsi; пребывать, оставаться, jäädä j. kufsi; казаться, näkyä ja слыть, pidettää j. luvua, ottawat keinonnon, esim. это дѣло кажется важнымъ, tämä asia näyttää olevan tärkeä; пребываю твоимъ другомъ, minä olen ystäväsi.

Muist. Jos быть seuraavasi oliollisia tehdiföitä, niin ottaa se keinonnon, paitsi mögь, woin, ja долженъ, minun täytyy, jotta käytetään nimennöllä, esim. старайся быть полезнымъ, koolla olla hyödyllinen; надюсь быть готовымъ, minä toivon olevani valmis; они должны быть готовы, heidän täytyy olla valmiit; ты можешь быть спокоенъ, sinä voit olla rauhasa.

7. Nimisanat, johdatetut sellaisista tehdiföistä, jotta waatiwat keinontoa, käytetään keinonnolla (katso edeltäpäin §. 101. 3.), esim. пожертвование жизнию, elämän uhraaminen; управление дѣлами, asiain hoito.

8. Vuoden aikain nimet: весна, kevät; лѣто, kesä; осень, syksy; зима, talvi, ja wuorokauden osat: день, päivä; ночь, yö; утро, aamu; вечеръ, ehto, seisowat, kuin ne käytetään määräsanoina, ilman määräsanoita, keinonnoissa, esim. днёмъ надобно работать, вечеромъ отдыхать и ночью спать, päivällä pitää tehdä työtä, iltasella lewätä ja yöllä maata.

Muist. Mutta sitä vastaan sanotaan: сего дня, tänä päivänä; въ прошлую осень, menneenä syksynä; въ три часа по полудни, kello kolme jätestä puolenpäivän.

B. Esisanain kanssa.

Ne esisanat, jotka waatiwat keinontoa, ovat: надъ, päällä; между, välissä; за, tähden, takana, toisella puolella, ulkona, jälestä; подъ, alla; предъ, edessä; съ, kanssa. Näistä on tässä merkittävä:

1. За, takana, toisella puolella, edestä, tähden, jälestä, käytetään:

a) Kuin osoitetaan oloa eli liikettä jonkun esineen takana, kysyen: missä? деревня лежитъ за горами, kylä on mäkien takana.

b) Kuin näyttetään, että tapahtumisella on joku este eli haitta, esim. за шумомъ ничего не слышно, vähinän tähden ei kuule mitään; за болѣзнию остался дома, sairauden tähden jäi hän kotiin; за нимъ однимъ останówka, hänen tähtensä yksinään on wiivytys.

c) Kuin osoitetaan, että joku esine seuraa toista esinettä avaruudessa, eli joku toimitus seuraa toista toimitusta ajassa, esim. ступай за мною, tule perästäni; за карётою ѣдутъ верховые, maunui jälestä ajavat ratsastajat; ударъ за ударомъ слышенъ, lyömä kuuluu lyömän perästä.

d) Kuin osoitetaan liike niinkuin hakemaan j. kuta, esim. пошли за хлѣбомъ, lähetä leivän perään; похваля за товарами, hän reisuji tavaroita hakemaan.

2. Надъ, päällä, yläpuolella; подъ, alla, alapuolella; передъ, предъ, edessä, merkitsevät joko oloa eli liikettä jonkun esineen yläpuolella, alapuolella eli edessä, kysyen: missä? орёлъ паритъ надъ сѣзымъ облакомъ, kotka leijaa yläpuolella mustansiniistä pilvistä; стоить подъ открытымъ небомъ, seisoo paljaan ilman alla; передъ церковью находится площадь, kirkon edessä on tori.

3. Съ, kanssa, käytetään:

a) Kuin näytetään, että kaksi eli useampi esinettä on yhdessä, esim. я здѣсь съ товарищемъ, minä olen täällä kumppanini; сдѣлать что съ охотою, удовольствіемъ и прилежаніемъ, tehdä jotakuta halulla, mielellä ja ahkeruudella.

b) Uloškohtaisten ja keskikohtaisten tehdiköin jälestä, jotka merkitsevät tapahtumista kahden eli useamman esineen välillä, esim. Римляне долго воевали съ Кароагэнянами, Ruomalaiset sotiivat kauan Kartago-laisten kanssa; Андрѣй спорить съ Симеономъ, Antti riitelee Simon kanssa.

5. Esintö.

Esintöä, jota ei millonkaan käytetä esinanatta, vaativat seuraavat set esinanat: при, luona, siwulla, läsnä; въ, =ssa, =ssä; на, =lla, =llä; о eli объ, =sta, =stä; по, jälkeen, jälestä. Näistä on merkittävä:

1. Въ, =ssa, =ssä, käytetään:

a) Kuin osoitetaan tapahtumista eli olemista jonkun sijässä, kysyen: missä? рыбы плаваютъ въ водѣ, kalat uiwat vedessä; въ вашей книгѣ много хорошаго, teidän kirjassanne on paljon hyvää; хранить въ памяти, pitää mielessä; быть въ радости, въ печали, въ сомнѣніи, olla iloinen (ilossa), suruinen (surussa), epäilyksessä.

b) Kysyen: millon, mihin aikaan? seisoo: 1. часъ, tunti, въ:n kanssa esinnössä, kuin siihen on yhdistetty järjellinen laskusana, waan muutoin въ:n kanssa kohdannossa, esim. въ десятомъ часу, kymmenenteenä tuntinä; въ два часа, kello kaksi; въ свободный часъ, wapaana hetkenä. 2. Сана: число, päivä, käytetään ainoastaan monikossa въ:n ja esinnön kanssa, mutta yksikössä omannon kanssa esinanatta, esim. въ пер-

ВЫХЪ ЧИСЛАХЪ Мájа, toukokuun ensimmäisinä päivinä; первого числа Júnя, 1 p. kesäkuuta. 3. Сана мѣсяць, kuukaus, käytetään въ:n kanssa esinimisä, esim. въ Мáртѣ мѣсяць, maaliskuussa. 4. Санат: годъ, vuosí, въкѣ ja столѣтíе, vuosikata, pannaan esitöön въ:n kanssa, silloin, kuin ne ovat yhdistetyt järjellisiin laskusanoihin, esim. въ нынѣшнемъ 1864:мъ годѣ, nykyisenä vuotena 1864; въ девятнадцатомъ столѣтíи, yhdeksännellätoista vuosikadalla.

Muist. Mutta jos kysymys on vuosiluvusta, käytetään myöskin omantoa (katso edelläpäin omannosta. A. 5).

2. На, =lla, =llä, käytetään:

a) Kuin sanotaan, että joku on eli tapahtuu jonkun pinnalla, eli tienoilla, kysyen: missä? esim. кн́ига леж́итъ на столѣ, kirja on pöydällä; мы живѣмъ на сѣверѣ, me asomme pohjasja; на небѣ звѣзды, taivaalla on tähtiä.

Muist. Samoin myös sanotaan: леж́атъ на боку́, на спинѣ, на брюхѣ, loifoa supellansa, selällänsä, mahallansa; сто́ятъ на ногáхъ, на колѣняхъ, seisoa jalloillansa, polvillansa; ход́итъ на цыпочкахъ, полз́ать на четверенькахъ, käydy varpailla, ryömiä nelin jaloin.

b) Kuin kysyessä aikaa osoitetaan, että joku tapahtuu moniain päivän kuluessa, esim. на сихъ дняхъ, näinä päivinä; на прошлой, на будущей недѣль, menneellä, nousella viikolla; на праздникахъ, pyhinä.

3. По, jälestä, jälkeen, käytetään silloin, kuin osoitetaan, että joku tapahtuu sitten kuin joku toinen toimitus on ennen tapahtunut, esim. по рождествѣ Христовѣ, Kristuksen syntymän jälkeen; по смѣрти, kuoleman jälkeen; по исполнѣнiи того, sen täyttämisen jälestä.

Muist. По esinönn kanssa ei oikeestaan pitäisi millonkaan käytettämän muissa, kuin tehdivälisissä nimisanoissa, waikka kohta sellaisia lauseita löytyy, niinkuin: по Августѣ Кесарѣ царствовалъ Тиверiй, Keisari Augustuksen jälestä hallitsi Tiberius; сынъ по отцѣ наследовалъ имѣнiе, poika peri tilan isän perästä; нос́итъ трауръ по родителемъ, olla huclessa vanhempiensa jälestä.

§. 103. Muistutuksia muutamain tehdivälöin vaatimuksesta (rektion).

1. Muutamat esifanoilla yhdistetyt tehdivälöt, antaaaksensa enemmän woi-maa esifanan merkitykselle, ottawat saman esifanan nimisanan edelle. Tämä tapahtuu silloin, kuin esifana ei muuta enempi tehdivälön merkitystä, kuin että esifanan merkitys pannaan tehdivälön merkitykseen. — Mutta jos esifana merkitsee toimituksen alkua, jatkoa eli päättymistä, niin ei tarwisse sama esifana, johon tehdivälö on yhdistetty, sitä seurata, esim. игрáль на флѣйтѣ, hän soitti huilua; заигрáль на флѣйтѣ, hän alotti soittaa huilua; отигрáль на флѣйтѣ, hän herkesi soittamasta huilua. Esifanat, jotka yhdistetään tehdivälöön ja monistellaan nimisanan edellä owat:

в, во въ, еѣш. войтѣ въ домъ, astua huoneeseen.
 до до, " доухать до рѣкѣ, matkustaa joellen asti.
 за за, " заплатитъ за хлѣбъ, maksaa leivästä.
 изъ, изо изъ, " извлѣчь изъ книги, ulosvetää kirjasta.
 на на, " навьючить на лошадь, kuormittaa heivoista.
 надъ надъ, " надсматривать надъ дѣтьми, pitää filmällä lapsia.

от, ото отъ, " оторвать отъ работы, temmata työstä.
 с съ, " скінуть съ себя, wiskata päältänsä.

2. Toiset tehdyt waativat toisia esisanoja määräysosan edelle, kuin niitä, joihin he itse owat yhdistetyt. Sellaiset esisanat ovat:

воз, взо, вз на, " взойти на гору, nousta mäelle.
 вы изъ, " выйти изъ комнаты, mennä ulos kammarista.
 пере, пре черезъ, " перейти черезъ рѣкѣ, mennä yli joen.
 при къ, " прийти къ другу, tulla ystävän luokse.
 про сквозь, " пройти сквозь огонь, mennä tulen lävitse.
 произ отъ, " происходить отъ болѣзни, saada alkunsa taudista.

раз на, " разрѣзать на части, leikata osiin.

Мuit. Molemmissa nyt mainituissa tapauksissa löytyy muutamia eroavaisuuksia.

3. Muutamat tehdyt käytetään omalla tavallansa. Sellaiset ovat:

Дарить ja жаловать, lahjoittaa, ottawat joko olion annantoon ja asian kohdantoon, eli olion kohdantoon ja asian keinontoon, esim. онъ подарилъ брату лошадь, hän lahjoitti welsjelle heivoisen; онъ пожаловалъ меня деньгами, hän lahjoitti minulle rahoja.

Жениться, naida, помолвить, сватать, kihlata (miehistä) ja выйти, mennä naimiseen (naisista) käytetään, edellinen на:lla esinnössä, ja jälkimmäinen за:lla kohdannossa, esim. мой братъ сватался, женился на вдовѣ, welsjeni kostoi, nai lesken; она вышла за нашего соседа, hän meni naimiseen naapurimme kanssa.

Касаться ottaa merkinnössä: koskea, tawata, omannon, mutta merkinnössä: tulla, kuulua, до ja omannon, esim. одна линия касается другой въ одной точкѣ, yksi wiiwa tapaa toista wiiwaa yhdesssä pisteessä; что до меня касается, mitä minun tulee.

Принадлежать ottaa merkinnössä: omistaa, annannon, mutta merkinnössä: kuulua johonkuhun (niinkuin osa johonkuhun kokonaiseen), къ:n ja annannon, esim. книга принадлежитъ мнѣ, kirja kuuluu minulle; часть Россіи принадлежитъ къ Азін, osa Wenäjänmaata kuuluu Aasiaan.

Произвѣсть, повѣсить, пожаловать, korottaa, пострѣчь, wiskä muniksi, käytetään въ:n kanssa monikon kohdannossa, joka sia tässä tapauksessa.

jesja on yhdenlainen nimennön kansja, esim. егó пожáловали въ офицеры, hän korotettiin upsieriksi, se on, upsierin arwoon; пострѣчь въ монахи, wihtiä munkiksi, se on, munkin säätyyn.

Muist. Että kohdanto tässä tapauksessa on yhdenlainen nimennön kansja (omanon ajemesja) tulee siitä, että ne sanat, jotka merkitsevät ihmisiä, niinkuin: upsiera, majuoria, kenraalia, pappia, y. m. oikeestaan ajatellaan merkitsevän säätyjä, wirkoja, arwoisuuksia, wirka-arwoja, joihin memään. Sillä tavoin käytettyinä monikossa ottawat ne kokousjanain merkinnön. Korottaa majuoriksi ei merkitse muuta kuin että korotetaan majuorin arwoon eli arwoisjuuteen. Ei wihtiä papiksi, mutta papisäätyyn eli papiswirtaan. Tästä selittäisepi eroitus (laujeitten wälillä: она вышла за мужъ (ei мýжа), hän meni naimiseen, se on, meni awiosäätyyn, ja она вышла за моего брата (ei мой братъ), hän meni naimiseen welseni kansja (se on, wisin ihmisen kansja). Muistajain tapauksissa, kuin puhe on, että mennä johonkuhun säätyyn eli ihmisten seuraan, jääpi kohdanto nimennön kansja yhdenlaisiksi; esim. звать въ гости, kutsua wieraiksi; записаться въ купцы, kirjoittaita kauppaneheiksi; отдасть въ солдаты, antaa sotamieheiksi; выйти въ люди, tulla arwoon; призвать во свидѣтели, kutsua wieraaksimieheiksi; понасть въ дураки, pitää hupsuna.

Учить, обучать, opettaa, ottawat olion kohdantoon ja asian annantoon, esim. я учу сестру грамматику, minä opetan sijarelleni kielioppia.

Muist. Учиться ja обучаться ottawat samoin asian annantoon, esim. онъ учится языкáмъ, hän lukee kieliä.

III. Luokka.

Doppi useamman lauseen keskinäisestä suhteesta.

Sohdatus.

§. 104.oppi useamman lauseen keskinäisestä suhteesta näyttää, minälaisessa suhteessa paljaat lauseet owat toinen toiseensa jilloin, kuin ne tekewät yhdistetyn lauseen. Yhdistetyt lauseet owat: 1. Yhennetyt (сокращенныя предл.), kuin joko useampi alus yhdistetään yhteen maineesen, eli useampi maine pannaan yhteen alukseen. 2. Dikeestansa yhdistetyt (собственно сложныя предл.), kuin kaksi eli useampi lausetta on yhdistetty keskenänsä. Dikeestansa yhdistetyistä lauseista kutsutaan se lause, joka ei ole jonkun toisen lauseen wallassa, waan wapaasti ilmoittaa ajatuksen, päälauseeksi (главное предложение), ja ne lauseet, jotka selittävät jonkun osan päälauseesta, kutsutaan syrjälauseiksi (придаточныя предложения), esim. мой другъ, котораго вы знаете, уѣхалъ въ Москву, ystäwäni, jonka tunnette, reijusi Moskuwaan. Tässä on: ystäwäni reijusi Moskuwaan päälause, ja: jonka tunnette, syrjälause. Yhdistetyin lauseitten yhdistys woipi olla tasan-yhdistäwäinen (coordinerande), kuin kumpanenkin lause on wapaa eikä seisso wallanalaijuuden suhteessa jo-

hankkuihin toiseen lauseeseen, eli alistawainen (subordinerande), kuin jompi-kumpi lauseista kuuluu toiseen, eli seisoo wallanalaisuuden suhteessa toiseen lauseeseen. Tästä syystä kutsutaan lauseet: tasan=yhdistetyiksi (сочиняемые предл.) ja alistetuiksi (подчиняемые предл.).

1:nen Luku.

Yhennetyistä lauseista.

§. 105. Lauseet yhennetään siten: a) että kaksi eli useampi alusta yhdistetään yhdellä ainoalla maineella, eli b) että kaksi eli useampi mainetta pannaan yhteen ja samaan alukseen.

Ainoastaan tasan-yhdistetyitä lauseita voidaan lyhentää. Tästä on muistettava:

1. Että yksi alus yhdistetään useammalla maineella, esim. Римъ былъ великъ и славенъ (asemesja: Римъ былъ великъ, Римъ былъ славенъ), Kuomi oli suuri ja kuuluisa; деревья растутъ и зеленѣютъ, puut kasvavat ja wiheröitsewät.

2. Useampi alus yhdistetään yhdellä maineella, joka silloin asetetaan monikkoon (katso §. 98: 2.), esim. солнце и луна свѣтятъ, aurinko ja kuu loistawat (asemesja: солнце свѣтитъ и луна свѣтитъ); Цицеронъ и Кесарь были современники, Cicero ja Caesar olivat yhdenaikaiset.

3. Kahdella eli useammalla aluksella ja maineella on yhteinen yhdytin, esim. башня была велика, а церковь мала, torni oli suuri, mutta kirkko oli pieni.

4. Useammalla aluksella ja maineella on yksi ja sama määräys-
sana, esim. Пётръ и Иванъ весьма бѣдны, Pietari ja Zuhana ovat san-
gen köyhät (asemesja: Пётръ весьма бѣденъ, Иванъ весьма бѣденъ).

5. Useampi lauseen osista voipi olla yht'aikaa lyhennetty, esim. Москва и Кіевъ не всегда были столицами Россіи, Moskwa ja Kiwi eivät ole aina olleet Wenäjänmaan pääkaupunkeina (asemesja: Москва не всегда была столицею Россіи, Кіевъ не всегда былъ столицею Россіи).

Lyhentäisjä pitää tarkasti katsottaman, että sanat, joita lyhennetään, asetetaan samaan monikkoon, siaan eli aikaan, tapaan ja olioon, joissa sanain niissä paljaisja lauseissa, jotka ovat tulleet lyhennetyksi, pitääpi seisoman, kuin myöös, että ne muutoin käytetään samalla tavalla. Niinmuodin ei voi lyhentää seuraawaisia lauseita: корова пасется на лугу, а овцы пасутся на горѣ, lehmä syöpi niityllä, mutta lammaat syöwät mäellä, lauseiksi: корова пасется на лугу, а овцы на горѣ, lehmä syöpi niityllä, mutta lammaat mäellä. Ei voi sanoa: онъ напалъ и умертвилъ его, waan pitää sanoman: онъ напалъ на него и умертвилъ его, hän tappoi hänen päällensä ja tappoi hänen.

2:nen Luku.

Päälauseesta.

§. 106. Päälauseesta on merkittävä:

1. Kasfi päälausetta ovat keskenänsä tasan=yhdistetyt, ei millonkaan alistetut, esim. я пишу письмо, а ты читаешь книгу, minä kirjoitan kirjettä, mutta sinä luet kirjaa.

2. Päälauseet yhdistetään yhdistyttävillä sidosanoilla (сочинительные союзы). Sellaiset ovat:

a, ja, mutta
впрочемъ, muutoin
да, ja, mutta
же, mutta, taas
за снмъ } sentähden
за тьмъ }
и, ja
и такъ, siis sentähden
ибо, sillä
или } eli
либо }
наконѣцъ, viimeksi
напротивъ, sitä vasten
ни, ei
ниже, eikä
но, mutta

однако, kuitenkin
отчасти, osittain
посемъ } sentähden
посему }
потомъ, senjälkeen
потому, sentähden
притомъ, ilman sitä, vielä
равномерно, samoin
следовательно } seuraavaisesti
следственно }
такъ, niin, sillä tavalla
также, myöskin
то, niin
тогда, silloin
только, ainoastansa
частно, osittain.

Wielä seuraavaiset monistelu-sid sanat.

и....и, sekä....että
или....или, jos....taikka
либо....либо, jos....taikka
ни....ни, ei....eikä

отчасти....отчасти, osittain....osittain
то....то, wälistä....wälistä
частно....частно, osittain....osittain.

3. Maine päälauseessa seisoo määrätysjä ajassa eli käsytawassa, esim. человекъ есть, чтобы жить, а не живѣтъ, чтобы есть, ihmisen syöpi, että elää, mutta ei elä, että syöä; скажи ему, чтобы онъ писалъ ко мнѣ почае, sano hänelle, että hän kirjoittaisi minulle useammin.

3:mas Luku.

Syrjälauseista.

§. 107. Syrjälauseet (придаточныя предложѣнія) ovat sen sanan laadun mukaan, jonka edellä he ovat, seuraavaiset:

Nimisanalliset (предл. придат. существительныя), jotka ovat päälauseessa nimisanan asemessa, esim. я знаю, что ты здоровъ, minä tiedän, että sinä olet terve, (что ты здоровъ, asemessa: твоё здоровье, on nimisanallinen syrjälause).

2. **Laatusanalliset** (предл. придат. прилагательныя), jotka ovat päälauseessa laatusanan asemessa, esim. человекъ, который вамъ извѣстенъ, ужé вы́ехалъ изъ городу, se ihminen, joka on teille tuttu (jotka te tunnette), läksi jo kaupungista (который вамъ извѣстенъ, asemessa: извѣстный вамъ, tekee laatusanallisen syrjälauseen).

3. **Määräsanalliset** (предл. обстоятельственныя), jotka päälauseessa ovat määräsanan asemessa, esim. скажи мнѣ, когда это случится, sano minulle, millon tämä tapahtuu, (когда это случится, tarkoittaa toimituksen aikaa päälauseessa ja on siis määräsanallinen syrjälause).

Syrjälauseitten yhdistyksestä päälauseeseen ja keskenänsä ovat waariin otettawat seuraawaiset säännöt:

1. Kaksi syrjälausetta woipi keskenänsä sekä tasan-yhdistyä, että alistua. Tasan-yhdistetyt syrjälauseet yhdistetään yhdistyttävillä sidosanoilla (katso edeltäpäin), esim. истинно свободный человекъ (есть) тотъ, который, не зная никакого страха, не имѣя никакихъ желаний, повируется только своему разуму и внемлетъ глаголу Провидѣнія, totisesti waraa ihminen on se, joka, tietämättä mitään pelkoa, ilman mitään toivoa, tottelee ainoastaan hynnärystänsä ja kuulee Jumalan ääntä.

2. Nimisanalliset syrjälauseet alistetaan päälauseen alle sidosanoilla: что, että; б́удто, niinkuin; ли, =ko? esim. я не зналъ того, что вы больны, minä en tietänyt sitä, että te olette sairas; многие говорятъ, б́удто онъ умёнъ, moni päättää, että hän on älykäs.

3. Laatusanalliset syrjälauseet alistetaan päälauseen alle:

a) Koskewaisilla sianimillä.

Сääнтö koskewaisesta sianimestä syrjälauseessa on se, että koskewainen sianimi seuraa päälauseen nimisanaa suwussa ja luwussa, mutta sen sia on tehdiön eli sen suhteen wallassa syrjälauseen toisiin sanoihin, esim. купецъ, котораго вы знаете, у́ехалъ, kauppias, jonka te tunnette, reisuji pois; Несторъ, которому мы обязаны драгоценными свѣдѣніями о древней нашей исторіи, былъ монахъ, Nestor, jota kohtaan me olemme welwoitetut kiitossiunteen kalleista tiedoista wanhasja historiasjamme, oli munkki.

b) Senkautta, että määrätty tehdiö muutetaan laatutawuksi, josja tapauksessa koskewaista sianimeä ei ulosraanna, esim. человекъ, исполняющій свои обязанности, не дѣлающій никому зла и старяющійся помогать ближнему, заслуживаетъ общее уваженіе, se ihminen, joka

täyttää velvollisuutensa, joka ei tee pahaa kellenkään ja joka kofee auttaa lähimmäistänsä, ansaitsee yhteisen arvon.

4. Määräsanalliset syrjälauseet alistetaan päälauseen alle:

a) Sidesanoilla. Sellaiset ovat:

бўде, jos	покуда, koska, kunnes
бўдто, juurikuin	почемý, minkätähden
да, ja	пускай, olkoon
если, jos, kuin	равно какъ, sekä myöös
дабы, että, jotta	то есть, se on
какъ, niinkuin, kuin	такъ что, niin että
какъ-то, niinkuin	сколь, niinpaljon
когда, koska, milloin	хотя, waikka
ли, =ko, =kohan	что, että
лишь только, tuskin	чтобы, että
поеліку, koska	чемъ, minkä kautta, y. m.
пока, koska, kunnes	

Есим. я помогъ бы тебѣ, если бъ ты былъ того достоинъ, minä auttaisin sinua, jos sinä olisit sen ansaitsewa; подумай основательно прежде, нежели приступишь къ дѣлу, mieti tarkasti ennenkuin rupeet työhön.

b) Senfautta, että määrätty tehdiffö muutetaan tekemistawaksi, есим. желая жить долго, живи умеренно, jos sinä toivot kauan elää, niin elä kohtuullisesti; Локманъ, толкуя о мудрости, говорилъ, что онъ заимствовалъ еө у слыщевъ, kuin Lokman puhui wiisaudesta, saanoi hän sen lainanneensa kofeilta ihmisiltä.

Муст. Tekemistawan pitää syrjälauseessa wälttämättömästi osoittaman toimitusta, jota päälauseen alus matkaansaattaa, se on, päälauseen alus on alussena tekemistawallisessa syrjälauseessa, есим. юноши, занимаясь науками, не знаютъ скуки, nuorukaiset eiwät tiedä ikäwyypdestä mitään, niinkauan kuin he harjoittawat tiedettä.

IV. Luokka.

Оппи sanain ja lauseitten järjestyksestä.

(Käytteen järjestyks).

§. 108. Оппи sanain järjestyksestä eli sanain juoksuista näyttää: 1. kuinka sanat seuraawat toinen toistansa paljaisa lauseissa ja 2. kuinka lauseet seuraawat toinen toistansa.

1:nen Luku.

Sanain järjestyksestä paljaisfa lauseisfa.

§. 109. A. Lause-osain asennosta.

1. Kertowaisisfa lauseisfa seisoo ensin alus, sitten yhdytin ja viimeiseffi maine; esim. Римъ былъ славенъ, Suomi oli kuuluisa; лѣность и праздность (суть) предвѣстницы нищеты и погѣбели, lais=kuus ja joutilaisuus owat köyhyyden ja kadotuksen ennustajat.

2. Kysymäisissä lauseisfa seisoo kysymysana (sianimi eli määrä=jana) ensimmäisenä, esim. что онъ дѣлаеть? mitä hän tekee? онъ что дѣлаеть? mitä hän tekee?

Muist. Jos kysymys tehdään ei kysymäisellä sianimellä eli määräsananalla, waan toisilla sanoilla, niin pitää sen sanan jälestä, joka kysymysesjä on tärkein ja jolle niinkuin obotetaan vastaansta, aina pantaman kysymäinen sanukas ли, esim. намѣренъ ли братъ твой купить нашъ домъ? aikooko weljeffi ostaa meidän huoneen? jonka lauseen woipi ajettaa seuraawaisesti:

намѣренъ ли братъ твой купить нашъ домъ?

братъ ли твой намѣренъ купить нашъ домъ? weljeffi — — —

твой ли братъ намѣренъ купить нашъ домъ? sinunko weljeffi — — —

купить ли братъ твой намѣренъ нашъ домъ? ostaa — — —

нашъ ли домъ братъ твой намѣренъ купить? meidänkö — — —

домъ ли нашъ братъ твой намѣренъ купить? huoneemme — — —

3. Käskeväisissä lauseisfa seisoo tehdiffö (eli käshtapa) ensin, sen jälestä alus ja sitten kohde, esim. подай (ты) воды! anna (sinä) wet-tä! будь (ты) счастливъ! ole (sinä) onnellinen! да процвѣтають нау=ки! tiede kukoistakaan!

Ehdollisisfa lauseisfa pannaan sanukas бы mieluisemmin jälestä, mutta дабы, чтобы, että; когда бы, jos, tehdiffön edelle, esim. я успѣлъ бы написать, minä ennättäisjin kirjoittaa; вамъ надлежало бы кончить своё дѣло, teidän pitäisi lopettaa työnnē.

§. 110. B. Määräysfanain asennosta.

Määräysfanat pitää asetettaman niiden sanain wiereen, joita ne määräävät. Tässä owat waariin otettawat seuraawaiset säännöt:

1. Nimisana, ollen määräysfanana, asetetaan pääsanan jälestä, esim. рѣпись книгамъ, kirjain luettelo.

Muist. Nimisanan omanto on aina pääsanan jälestä, esim. листъ бумаги, arffi paperia.

2. Laatusana asetetaan tavallisesti nimisanan edelle, esim. добрый хозяинъ, hyvä isäntä; милосердый Бóже! laupias Jumala! новыя книги, uudet kirjat.

Слов. Laatusana asetetaan nimisanan jälestä: а) kuin sille annetaan erinomainen tärkeys, esim. его считаютъ человекомъ благомыслящимъ, häntä pidetään

hyväntahtoisenä ihmisenä; b) kuin luetellaan ainoastaan moniaita omaisuuksia, vaan muista ei tahdota wirkaa mitään, esim. онъ человекъ добрый, hän on (tyllä) hyvä ihminen; mutta sitä vastaan merkitsee: онъ добрый человекъ, hän on hyvä ihminen; c) ominaistein nimisanain jälestä, esim. Сципионъ Африканскій, Scipio Africanus; Генрихъ четвертый, Henricki neljäs.

3. Jos määräys tapahtuu useammilla eri-lajia laatusanoilla, sianimillä ja muilla sananluoilla yhtäkaa, niin järjestys on seuraava: a) omistavainen laatusana lähinnä nimisanaa, esim. птичий дворъ, lintufartano; b) omaisuus-laatusana, esim. просторный птичий дворъ, awara lintufartano; c) asianlaidan laatusanat ja laskusanat, esim. прежний просторный птичий дворъ, entinen awara lintufartano; d) omistavainen sianimi, esim. мой прежний просторный птичий дворъ, minun entinen awara lintufartanoni; e) osoittavainen sianimi, esim. сей мой прежний просторный птичий дворъ, tämä minun entinen awara lintufartanoni.

Muist. Весь, kaikki, koko, ja оба, molemmat, asetetaan aina esimmä.

4. Omanto oliollisesta sianimestä онъ asetetaan laatusanan ja nimisanan wäliin, esim. главное ихъ занятіе, heidän pää-työskentelemisensä; новый егó домъ, hänen uusi huoneensa.

5. Kysymäinen sianimi asetetaan nimisanan edelle, mutta osoittavainen ja omistavainen nimisana sekä edelle että jälestä, sen tarkeyden mukaan, joka sianimelle annetaan, esim. каковá погода? minäläinen on sää? мой другъ ja другъ мой, minun ystäväni; я самъ это сдѣлалъ, minä itse olen tämän tehnyt; самъ я этого не сдѣлаю, itse minä en tee tätä.

6. Kohde seisoo tehdiffön jälestä, esim. читаю перо, minä leikkaan kynää; читаю книги, minä luen kirjoja.

Muist. Kahdesta kotteesta seisoo oliollinen kohde (annannossa) asiallisen kotteen edellä (kohdannossa), esim. онъ подарилъ своей сестрѣ новую книгу, hän lahjoitti sisarellelensa uuden kirjan.

7. Määrätöin tehdiffö seuraa määrättyä tehdifföä, esim. я не хочу читать, en minä tahdo lukea; онъ умѣетъ рисовать, hän osaa piirustaa.

8. Määräsana asetetaan suorastaan sen sanan edelle, jota se sama lähemmin määrää, esim. онъ скоро научился рисовать, hän oppi pian piirustamaan; онъ поётъ весьма унылую пѣсню, hän laulaa sangen surullista laulua.

9. Kieltojana ne asetetaan kohdastaan pääsanain edelle, esim. онъ любитъ рисунки, а не книги, hän rakastaa piirustuksia, mutta ei kirjoja; не я игралъ вчера на скрипкѣ, en minä soittanut eilen wiulua; joka lause woipi saada seuraawaiset merkinnät kieltojanan asemion suhteen:

не я игралъ вчера на скрипкѣ, en minä soittanut eilen wiulua;

я не игралъ вчера на скрипкѣ, minä en soittanut eilen wiulua;

я игралъ вчера не на скрипкѣ, minä en wiulua eilen soittanut.

я игралъ не вчера на скрипкѣ, minä en eilen soittanut wiulua.

10. Esisanat asetetaan kohdastaan niiden sanain edelle, joita he vaativat, esim. ко мнѣ, minulle; у тебя, sinulla; сижу на ступѣ, minä istun tuolilla.

2:nen Luku.

§. 111. Yhdistettyin lauseitten järjestyksestä.

Yhdistettyisä lauseissa ovat waariin otettawat seuraawaiset säännöt, paljaitten lauseitten järjestyksestä keskenänsä:

1. Joka lause, olkoon se pää- eli syrjälause, pidetään paljaana; sananjuoksun pitää siis oleman sellaisen, kuin yllä on nähtetty paljaisissa lauseissa.

2. Wastaawaisissa lauseissa heitetään ne sanat, joilla kysymys tehdään, wälistä pois, wälistä monistellaan, esim. гдѣ ты живёшь? missä sinä asut? въ Москвѣ, Moskuwasssa (asemessa: я живу въ Москвѣ); хочешь ли читать? tahdotko lukea? хочу, tahdon; онъ, кажется, ещё не пришёлъ? hän, nähtyy, ei ole vielä tullut? нѣтъ, пришёлъ, on.

3. Nimisanalliset syrjälauseet pitää asetettaman siihen paikkaan, jossa nimisana, jonka siassa he ovat, tulisi seisomaan, esim. что тебя радуетъ (asemessa: радость твоё) сегодня, завтра будетъ тебя печалить, se mikä sinua ilahuttaa (asemessa: sinun ilosi) tänäpäiwänä, murettuttaa sinua huomena.

4. Laatusanalliset syrjälauseet asetetaan ei sen nimisanan edelle, jota he määräävät, waan kohdastaan sen jälestä, esim. время года, въ которое всё цветётъ, именуется весной, se vuoden aika, jona kaikki kukoistaa, kutsutaan kevääksi; я забылъ всё, что зналъ, minä olen unhoittanut kaikki, mitä olen tietänyt.

Muist. 1. Jos laatusanallinen syrjälause on sanottu laatusanalla, niin woipi sen kuitenkin asettaa nimisanan edelle, esim. обрадованная твоимъ приездомъ семья встрѣчаетъ тебя съ восторгомъ, tulostasi iloinen perhe vastaanottaa sinua ihastustijalla.

Muist. 2. Koskewaisen sanimen pitää laatusanallisesa syrjälauseessa seisoman niin lähellä, kuin mahdollista on, sitä nimisanaa, johon se kuuluu, ja niimmuodoin syrjälauseen alussa, esim. я купилъ домъ, въ которомъ ещё не бывалъ, minä ostin huoneen, jossa en vielä ole käynyt.

5. Määräsanalliset syrjälauseet asetetaan niin lähelle, kuin mahdollista on, sitä sanaa, jota ne lähemmin määräävät, esim. онъ улыбулся, когда меня увидѣлъ, hän naurahti, kuin näki minun.

Muist. Määräsanalliset lauseet, sanotut tekemistawalla, woivat olla päälauseen edellä, jos se toimitus, jota tekemistawalla sanotaan, ajassa on sen toimituksen edellä, jota päälauseessa osoitetaan, esim. увидѣвъ меня, онъ улыбулся, minun nähtyänsä hän naurahti.

Yhteinen muist. Mutta luonnollinen järjestys, jota yllä osoitettiin, sekautuu useemmiten, kuin muutetaan sekä lause-*osia* eli niiden määrähä, että paljaita lauseita lausejaksoissa. Tämä tulee tykkänään siitä, minkälainen tärkeys tahdotaan sanalle eli lauseelle antaa. Kuin asetetaan taaksin se luonnollinen järjestys, joka lauseessa eli lausejaksoissa on tullut sekoitetuksi, sanotaan lausetta järjestettävän.

Lausejakson hajottaminen vasta-alkavaikeiden harjoitukseksi:

Смерть не утрашаетъ добродѣтельнаго, который, будучи доволенъ своею жизнью, спокойно сходитъ съ позорища свѣта и говоритъ: я жилъ и старался исполнить долгъ, возложенный на меня судьбою, kuolema ei pelota hyyätapaista, joka, (ollen) tyhytwäisenä elämänsä kanssa, rauhasa astuu maailman näytelmäpaikasta ja sanoo: minä olen elänyt ja kokenut täyttää sen velvollisuuden, jonka Jumala on pääälleni pannut.

Tässä on: yksi päälause: смерть не утрашаетъ добродѣтельнаго; kaksi nimisanallista syrjälausetta (kohteen asemessa): я жилъ — и старался исполнить долгъ; kolme laatusanallista syrjälausetta: который спокойно сходитъ съ позорища; — и говоритъ; — возложенный на меня судьбою; yksi määräsanaallinen syrjälause: будучи доволенъ своею жизнью.

Wielä on: päälause paljas, kertowainen, kieltäväinen; nimisanalliset syrjälauseet ovat kertowaiset, edellinen paljas, mutta lyhennetty jälkimäisen kanssa, joka on määrätty määrättömällä tehdivöllä ja sen sialla; laatusanalliset syrjälauseet ovat: kertowaiset: molemmat ensimmäiset yhdistetyt, viimeinen paljas; molemmat ensimmäiset sanotut koskewaisella sianimellä ja viimeinen laatusanalla; ensimmäisellä ja viimeisellä on määrätty maineet, ja määräsanaallinen syrjälause on kertowainen, paljas, sanottu tekemistawalla ja sillä on määrätty maine.

Slaavil. Kiel,

